

Sociálno-ekonomické podmienky života študentov externej formy na slovenských vysokých školách

Záverečná správa z výskumu EUROSTUDENT VIII (2021 – 2023)

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Bratislava

2024

Sociálno-ekonomické podmienky života študentov externej formy na slovenských vysokých školách

Záverečná správa z výskumu EUROSTUDENT VIII (2021 – 2023)

Vypracovali: Mgr. František Blanár
 Mgr. Mária Janková
 Mgr. Dávid Pelošjan
 PhDr. Mariana Pétiová, PhD.
 Ing. Dáša Staneková

Centrum vedecko-technických informácií SR
Odbor metodiky a tvorby informácií školstva
Oddelenie vysokého školstva
Staré grunty 52
842 44 Bratislava 4
www.cvtisr.sk

Obsah

Zoznam tabuliek	4
Zoznam grafov	6
.....	10
Použité skratky a symboly	10
Úvod	11
Charakteristiky súboru externých študentov	12
Špecifikácia základného súboru	12
Základné charakteristiky výskumného súboru externých študentov.....	12
Sociálny status externých študentov VŠ a ich rodičov/opatrovníkov	15
Štruktúra výskumného súboru	16
Situácia externých študentov pred nástupom na VŠ	20
Štruktúra a výška príjmov externých študentov vysokých škôl.....	21
Štruktúra a výška výdavkov externých študentov vysokých škôl	26
Hodnotenie spokojnosti študentov s vybranými prvkami štúdia.....	37
Hodnotenie schopností vyučujúcich poskytovať pozitívnu spätnú väzbu	37
Hodnotenie schopností vyučujúcich motivovať študentov k štúdiu	40
Hodnotenie schopností vyučujúcich	41
Hodnotenie kvality vzťahov medzi študentmi a ich spolužiakmi	42
Celková spokojnosť študentov so svojim štúdiom na vysokej škole	43
Hodnotenie pochybností o voľbe štúdia na vysokej škole	44
Hodnotenie istoty v rozhodnutí študovať na vysokej škole	45
Hodnotenie rizika predčasného opustenia štúdia na vysokej škole	46
Spokojnosť s množstvom času venovaného štúdiu a práci.....	47
Hodnotenie študijného výkonu	49
Šance na trhu práce.....	50
Bývanie a dochádzanie do školy	53
Medzinárodná mobilita	54
Zahraničná študijná aktivita	54
Druh zahraničnej študijnej aktivity.....	55
Bariéry pre absolvovanie zahraničného dočasného štúdia	57
Zamestnanie externých študentov.....	60
Platená práca počas semestra.....	60
Priemerný počet hodín strávený v platenej práci za týždeň	61
Motív pre pracovnú aktivitu	62

Súvislosť práce s obsahom štúdia.....	64
Životné preferencie	66
Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin	67
Finančná situácia študentov vysokých škôl	69
Pomoc zo strany rodiny a partnera	69
Rodičia poskytli finančné prostriedky	70
Rodičia platili účty	70
Rodičia poskytovali naturálie	70
Finančné problémy.....	72
Schopnosť zaplataenia neočakávaných výdavkov.....	75
Diskriminácia externých študentov vysokých škôl	78
Diskriminácia respondentov zo strany spolužiakov, pedagógov a iných zamestnancov vysokej školy	78
Prejavy diskriminácie a ich frekvencia priebehu akademického roku	80
Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl	84
Očakávaná pretrvávaná vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl.....	91
Zhrnutie	92

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 – Charakteristiky súboru externých študentov VŠ podľa pohlavia, vekovej kategórie, študijného programu, oblasti vzdelávania, typu VŠ a lokalizácie VŠ.....	12
Tabuľka 2 – Štruktúra súboru externých študentov VŠ podľa oblasti vzdelávania	13
Tabuľka 3 – Najvyšší stupeň dosiahnutého vzdelania rodičov/opatrovníkov externých študentov VŠ	15
Tabuľka 4 – Podiel externých študentov podľa vekovej kategórie a typu vysokej školy v akademickom roku 2021/2022.....	16
Tabuľka 5 – Podiel externých študentov/respondentov podľa vekových kategórií v členení na jednotlivé stupne štúdia na vysokých školách v akademickom roku 2021/2022	19
Tabuľka 6 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa pohlavia (priemerné hodnoty v € za mesiac)	22
Tabuľka 7 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa študijného programu (priemerné hodnoty v € za mesiac).....	23
Tabuľka 8 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa lokalizácie vysokej školy v Bratislave (hlavnom meste) alebo iných mestách (priemerné hodnoty v € za mesiac)	23
Tabuľka 9 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa kritéria bývania alebo nebývania s rodičmi počas semestra (priemerné hodnoty v € za mesiac).....	24
Tabuľka 10 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa typu VŠ (priemer v € za mesiac).....	24
Tabuľka 11 – Štruktúra výdavkov externých študentov VŠ (priemerné hodnoty v € za mesiac).....	27
Tabuľka 12 – Štruktúra výdavkov externých študentov VŠ podľa pohlavia (priemerné hodnoty v € za mesiac)	30
Tabuľka 13 – Štruktúra výdavkov externých študentov VŠ podľa stupňa štúdia (priemerné hodnoty v € za mesiac).....	31

Tabuľka 14 – Štruktúra výdavkov externých študentov VŠ podľa lokalizácie vysokej školy v Bratislave (hlavnom meste) alebo v iných mestách (priemerné hodnoty v € za mesiac).....	32
Tabuľka 15 – Štruktúra výdavkov externých študentov VŠ podľa kritéria bývania alebo nebývania s rodičmi počas semestra (priemerné hodnoty v € za mesiac).....	33
Tabuľka 16 – Štruktúra výdavkov externých študentov vysokých škôl podľa typu VŠ (priemerné hodnoty v € za mesiac).....	34
Tabuľka 17 – Podiel študentov externého štúdia podľa reakcie na tvrdenie, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí v členení podľa typu študijného programu ...	38
Tabuľka 18 – Názor externých študentov na tvrdenie, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí v štruktúre podľa typu študijného programu (agregovaná forma).....	39
Tabuľka 19 – Názor externých študentov podľa pohlavia na tvrdenie, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí.....	39
Tabuľka 20 – Názor externých študentov podľa pohlavia na tvrdenie, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí v členení podľa stupňa štúdia.....	40
Tabuľka 21 – Odpoveď externých študentov na otázku, či by odporúčali som svoj súčasný študijný odbor aj ostatným podľa typu navštevovanej vysokej školy a stupňa štúdia.....	44
Tabuľka 22 – Odpoveď externých študentov verejných vysokých škôl na otázku často mám pocit, ako keby som nepatrili do vysokej školy.....	44
Tabuľka 23 – Reakcia študentov externého štúdia na tvrdenie či im bolo vždy jasné, že raz budú študovať na vysokej škole podľa pohlavia a typu VŠ.....	46
Tabuľka 24 – Platená práca počas semestra podľa pohlavia (v %).....	60
Tabuľka 25 – Platená práca počas semestra podľa veku (v %).....	61
Tabuľka 26 – Platená práca počas semestra podľa stupňa štúdia (v %).....	61
Tabuľka 27 – Platená práca počas semestra podľa typu vysokej školy (v %).....	61
Tabuľka 28 – Priemerný počet hodín prežitý v práci cez týždeň podľa pohlavia (v %).....	62
Tabuľka 29 – Priemerný počet hodín prežitý v práci cez týždeň podľa veku (v %).....	62
Tabuľka 30 – Priemerný počet hodín prežitý v práci cez týždeň podľa stupňa štúdia (v %).....	62
Tabuľka 31 – Priemerný počet hodín prežitý v práci cez týždeň podľa detí (v %).....	62
Tabuľka 32 – Súvislosť obsahu štúdia so súčasným zamestnaním podľa pohlavia (v %).....	65
Tabuľka 33 – Súvislosť obsahu štúdia so súčasným zamestnaním podľa stupňa štúdia (v %).....	65
Tabuľka 34 – Súvislosť obsahu štúdia so súčasným zamestnaním podľa typu vysokej školy (v %).....	65
Tabuľka 35 – Súvislosť obsahu štúdia so zamestnaním podľa spôsobu bývania - žije s rodičmi (v %).....	65
Tabuľka 36 – Životné preferencie podľa veku (v %).....	66
Tabuľka 37 – Životné preferencie podľa typu vysokej školy (v %).....	67
Tabuľka 38 – Životné preferencie podľa bývania s rodičmi (v %).....	67
Tabuľka 39 – Životné preferencie podľa detí (v %).....	67
Tabuľka 40 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin podľa pohlavia (v %).....	67
Tabuľka 41 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin podľa veku (v %).....	68
Tabuľka 42 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin podľa typu vysokej školy (v %).....	68
Tabuľka 43 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin podľa detí (v %).....	68
Tabuľka 44 – Finančné problémy študentov vysokých škôl podľa pohlavia (v %).....	73
Tabuľka 45 – Finančné problémy študentov vysokých škôl podľa typu vysokej školy (v %).....	73
Tabuľka 46 – Finančné problémy študentov vysokých škôl podľa spôsobu bývania (v %).....	74
Tabuľka 47 – Schopnosť zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € podľa pohlavia (v %).....	76
Tabuľka 48 – Schopnosť zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € podľa stupňa štúdia (v %).....	76
Tabuľka 49 – Schopnosť zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € podľa typu VŠ (v %).....	76
Tabuľka 50 – Schopnosť zaplatiť neočakávané finančné výdavky vo výške 300,00 € podľa detí.....	77
Tabuľka 51 – Diskriminácia externých študentov vysokých škôl podľa pohlavia (v %).....	79

Tabuľka 52 – Diskriminácia externých študentov vysokých škôl podľa stupňa štúdia (v %).....	79
Tabuľka 53 – Diskriminácia externých študentov vysokých škôl podľa bývania s rodičmi (v %)	80
Tabuľka 54 – Diskriminácia externých študentov vysokých škôl podľa osoby, ktorá diskriminovala ...	80
Tabuľka 55 – Formy diskriminácie externých študentov vysokých škôl podľa pohlavia (v %)	81
Tabuľka 56 – Formy diskriminácie externých študentov vysokých škôl podľa veku (v %)	82
Tabuľka 57 – Formy diskriminácie externých študentov podľa stupňa štúdia (v %).....	82
Tabuľka 58 – Formy diskriminácie externých študentov podľa typu vysokej školy (v %)	83
Tabuľka 59 – Formy diskriminácie externých študentov vysokých škôl podľa frekvencie.....	83

Zoznam grafov

Graf 1 - Počet externých študentov/respondentov podľa veku a typu navštevovanej vysokej školy v akademickom roku 2021/2022	13
Graf 2 – Štruktúra miest/obcí štúdia externých študentov VŠ podľa počtu obyvateľov	14
Graf 3 – Štruktúra študentov externého štúdia podľa VŠ na Slovensku	14
Graf 4 Finančná situácia rodičov/opatrovníkov externých študentov VŠ v porovnaní s príjmami v iných rodinách (v %)	15
Graf 5 – Počet detí externých študentov VŠ podľa vekovej skupiny (v %).....	16
Graf 6 – Podiel externých študentov podľa veku a typu vysokej školy v akademickom roku 2021/2022	17
Graf 7 – Počet externých študentov/respondentov podľa stupňa štúdia na jednotlivých typoch vysokých škôl v akademickom roku 2021/2022	17
Graf 8 – Podiel externých študentov/respondentov podľa stupňa štúdia na jednotlivých typoch vysokých škôl v akademickom roku 2021/2022	18
Graf 9 – Podiel externých študentov/respondentov podľa vekových kategórií v členení na jednotlivé stupne štúdia na vysokých školách v akademickom roku 2021/2022	18
Graf 10 – Podiel študentov na I. stupni štúdia podľa typu školy a vekovej štruktúry v akademickom roku 2021/2022.....	19
Graf 11 – Podiel študentov na II. stupni štúdia podľa typu školy a vekovej štruktúry v akademickom roku 2021/2022.....	19
Graf 12 – Maturita respondentov pred nástupom externých študentov VŠ do systému vysokoškolského vzdelávania (v %)	20
Graf 13 Doba medzi ukončením štúdia na strednej škole po nástup externých študentov VŠ do systému vysokoškolského vzdelávania.....	20
Graf 14 – Pracovné skúsenosti externých študentov VŠ pred nástupom na vysokú školu v (%)	21
Graf 15 – Pracovné skúsenosti externých študentov VŠ pred nástupom na vysokú školu podľa kategórie bývania alebo nebývania s rodičmi počas semestra v (%)	21
Graf 16 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ (priemerné hodnoty v € za mesiac)	22
Graf 17 – Percentuálne rozdelenie študentov poberajúcich/nepoberajúcich štipendium, čerpajúcich študentskú pôžičku alebo iný typ študentského príspevku počas semestra	25
Graf 18 – Študentky (ženy) poberajúce/nepoberajúce štipendium, čerpajúce študentskú pôžičku alebo iný typ študentského príspevku počas aktuálneho semestra	25
Graf 19 – Študenti (muži) poberajúci/nepoberajúci štipendium, čerpajúci študentskú pôžičku alebo iný typ študentského príspevku počas aktuálneho semestra	25
Graf 20 – Porovnanie celkového mesačného príjmu (cash) externých študentov VŠ podľa skupín študijných odborov podľa ISCED-F 2013	26
Graf 21 – Štruktúra výdavkov na živobytie externých študentov vysokých škôl v %	27

Graf 22 – Štruktúra výdavkov na štúdium externých študentov vysokých škôl v %	28
Graf 23 – Štruktúra výdavkov na živobytie externých študentov vysokých škôl: uhrádzanie z vlastného vrecka v %.....	28
Graf 24 – Štruktúra výdavkov na živobytie externých študentov vysokých škôl: hradené inými osobami v %.....	29
Graf 25 – Štruktúra výdavkov na štúdium externých študentov vysokých škôl: uhrádzanie z vlastného vrecka v %.....	29
Graf 26 – Štruktúra výdavkov na štúdium externých študentov vysokých škôl: hradené inými osobami v %	30
Graf 27 – Štruktúra celkových výdavkov na štúdium externých študentov podľa pohlavia (priemerné hodnoty v € za mesiac).....	31
Graf 28 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa typu vysokej školy (priemerné hodnoty v € za mesiac).....	34
Graf 29 – Štruktúra výdavkov externých študentov vysokých škôl na živobytie a na štúdium: uhrádzanie z vlastného vrecka podľa vekovej skupiny (priemerné hodnoty v € za mesiac)	35
Graf 30 – Štruktúra výdavkov externých študentov vysokých škôl na živobytie a na štúdium: hradené inými osobami podľa vekovej skupiny (priemerné hodnoty v € za mesiac)	35
Graf 31 – Štruktúra výdavkov na živobytie externých študentov vysokých škôl: uhrádzanie z vlastného vrecka podľa skupín študijných odborov podľa ISCED-F 2013 (v %)	36
Graf 32 – Štruktúra výdavkov na štúdium externých študentov vysokých škôl: hradené inými osobami podľa skupín študijných odborov podľa ISCED-F 2013 (v %).....	36
Graf 33 – Miera do akej študenti externého štúdia súhlasia s tvrdením, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí.....	37
Graf 34 – Podiel študentov externého štúdia podľa reakcie na tvrdenie, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí (v štruktúre podľa typu školy)	37
Graf 35 – Odpoveď žien na to, či ich prednášajúci obvykle motivujú k tomu aby sa snažili čo najlepšie (v štruktúre podľa vekovej skupiny)	41
Graf 36 – Odpoveď mužov na to, či ich prednášajúci obvykle motivujú k tomu aby sa snažili čo najlepšie (v štruktúre podľa odpovede)	41
Graf 37 – Odpovede žien na otázku ohľadom toho, či sú prednášajúci mimoriadne dobrí vo vysvetľovaní.....	42
Graf 38 – Odpovede mužov na otázku ohľadom toho, či sú prednášajúci mimoriadne dobrí vo vysvetľovaní podľa typu odpovede	42
Graf 39 – Reakcia žien na otázku, či majú veľa spolužiakov, s ktorými môžu diskutovať o témach súvisiacich s učivom v štruktúre podľa stupňa v štúdia	43
Graf 40 – Reakcia mužov na otázku, či majú veľa spolužiakov, s ktorými môžu diskutovať o témach súvisiacich s učivom v štruktúre podľa stupňa v štúdia	43
Graf 41 – Odpoveď externých študentov súkromných vysokých škôl k výroku: „často mám pocit, ako keby som nepatrili na vysokú školu“	45
Graf 42 – Odpoveď externých študentov štátnych vysokých škôl na otázku často mám pocit, ako keby som nepatrili na vysokú školu.	45
Graf 43 – Reakcia študentov na tvrdenie že seriózne premýšľajú, že úplne opustia od štúdia na vysokej škole.....	46
Graf 44 – Reakcia študentov na tvrdenie že seriózne premýšľajú, že úplne opustia od štúdia na vysokej škole podľa typu vysokej školy	47
Graf 45 – Spokojnosť externých študentov s množstvom času venovanému výučbe v škole, študijnej príprave a platenej práci (v %).....	47

Graf 46 – Spokojnosť externých študentov s množstvom času venovaného výučbe v škole podľa veku (v %).....	48
Graf 47 – Spokojnosť externých študentov s množstvom času venovaného študijnej príprave podľa pohlavia (v %)	48
Graf 48 – Spokojnosť externých študentov s množstvom času venovaného platenej práci podľa veku (v %).....	48
Graf 49 – Spokojnosť externých študentov s množstvom času venovaného práci podľa jej intenzity (v %).....	49
Graf 50 – Hodnotenie vlastného študijného výkonu v porovnaní s ostatnými študentmi (v %)	49
Graf 51 – Hodnotenie vlastného študijného výkonu podľa študijnej a pracovnej záťaže (priemery odpovedí)	50
Graf 52 – Hodnotenie šancí na trhu práce po dokončení štúdia (v %).....	50
Graf 53 – Hodnotenie šancí na trhu práce na národnej úrovni podľa veku (v %).....	51
Graf 54 – Hodnotenie šancí na trhu práce podľa hodnotenia vlastného študijného výkonu (v %)	51
Graf 55 – Hodnotenie šancí na trhu práce na medzinárodnej úrovni podľa detí (v %).....	52
Graf 56 – Hodnotenie šancí na trhu práce na národnej úrovni podľa finančnej situácie rodičov (v %).....	52
Graf 57 – Hodnotenie šancí na trhu práce na národnej úrovni podľa bývania s rodičmi (v %)	52
Graf 58 – Spôsoby bývania externých študentov počas semestra (v %).....	53
Graf 59 – Spôsoby bývania externých študentov počas semestra podľa veku (v %)	53
Graf 60 – Doba dochádzania do školy externých študentov počas semestra (v %).....	54
Graf 61 – Zahraničná študijná aktivita podľa intenzity štúdia a práce (v %)	55
Graf 62 – Zahraničná študijná aktivita podľa hodnotenia šancí na trhu práce na národnej úrovni (v %)	55
Graf 63 – Druh zahraničnej študijnej aktivity (v %)	56
Graf 64 – Organizácia dočasného zahraničného štúdia (v %)	56
Graf 65 – Záujem o dočasné zahraničné štúdium (v %)	57
Graf 66 – Záujem o dočasné zahraničné štúdium podľa intenzity práce (v %)	57
Graf 67 – Bariéry dočasného zahraničného štúdia (% respondentov, ktorí uviedli skóre 4 alebo 5) ...	58
Graf 68 – Bariéry dočasného zahraničného štúdia podľa typu VŠ (% respondentov, ktorí uviedli skóre 4 alebo 5).....	59
Graf 69 – Bariéry dočasného zahraničného štúdia podľa pohlavia (% respondentov, ktorí uviedli skóre 4 alebo 5).....	59
Graf 70 – Bariéry dočasného zahraničného štúdia podľa detí (% respondentov, ktorí uviedli skóre 4 alebo 5).....	60
Graf 71 – Platená práca externých študentov VŠ počas semestra.....	60
Graf 72 – Priemerný počet hodín prežitý v platenej práci za týždeň (v %)	61
Graf 73 – Motivácia respondentov pre pracovnú aktivitu popri štúdiu.....	63
Graf 74 – Súvislosť obsahu štúdia so súčasným zamestnaním (v %).....	64
Graf 75 – Súvislosť obsahu štúdia so súčasným zamestnaním podľa odboru štúdia (v %).....	66
Graf 76 – Postoj respondentov k práci a k štúdiu (v %)	66
Graf 77 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin	67
Graf 78 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin podľa odboru štúdia (v %).....	69
Graf 79 – Materiálna a finančná pomoc zo strany rodičov a partnera (v %)	69
Graf 80 – Finančná podpora zo strany rodičov podľa pohlavia, veku, detí a života v spoločnej domácnosti (v %).....	71
Graf 81 – Finančná podpora zo strany partnera (partnerky) podľa pohlavia, veku, detí a spolužitia v spoločnej domácnosti (v %).....	72
Graf 82 – Finančné problémy študentov vysokých škôl (v %)	73

Graf 83 – Finančné problémy študentov vysokých škôl podľa odboru štúdia (v %)	74
Graf 84 – Finančné problémy študentov vysokých škôl podľa materiálnej situácie pôvodnej rodiny (v %)	75
Graf 85 – Schopnosť zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € (v %).....	75
Graf 86– Schopnosť zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € podľa odboru štúdia (v %).....	77
Graf 87 – Schopnosť zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € podľa finančnej situácie respondentov (v %)	77
Graf 88 – Diskriminácia, ktorú externí študenti vysokých škôl zažili (v %).....	78
Graf 89 – Formy diskriminácie, ktoré respondenti zažili (v %).....	81
Graf 90 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl	85
Graf 91 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl - trvanie štúdia	86
Graf 92 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – známky/študijný prospech	86
Graf 93 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – motivácia zvládať študijné povinnosti	87
Graf 94 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl - kvalita výučby.....	87
Graf 95 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – kontakty so spolužiakmi	88
Graf 96 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl - rovnováha štúdia s inými povinnosťami	88
Graf 97 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – profesijné schopnosti	89
Graf 98 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – financovanie štúdia	89
Graf 99 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – situácia zamestnanosti/platenej práce.....	90
Graf 100 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – financovanie nákladov na život.....	90
Graf 101 – Očakávaná pretrvávanie vplyvov pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl.....	91

Použité skratky a symboly

VŠ	Vysoké školy/vysoká škola
BA	Bratislavský kraj
BB	Banskobystrický kraj
KE	Košický kraj
NR	Nitriansky kraj
PO	Prešovský kraj
TN	Trenčiansky kraj
TT	Trnavský kraj
ZA	Žilinský kraj
ŠO	Študijný odbor
ŠP	Študijný program
N/a	Neznáme, neurčené
1. stupeň	prvý stupeň VŠ štúdia (Bc., ISCED 6)
2. stupeň	druhý stupeň VŠ štúdia (Mgr., Ing., ap., ISCED 7)

Oblasti vzdelávania podľa ISCED-F 2013

00	Všeobecné programy a kvalifikácie PLUS neznáme
01	Vzdelávanie a výchova
02	Umenie a humanitné vedy
03	Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy
04	Obchod, administratíva a právo
05	Prírodné vedy, matematika a štatistika
06	Informačné a komunikačné technológie
07	Technika, výroba a stavebníctvo
08	Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo
09	Zdravotné a sociálne zabezpečenie
10	Služby

Úvod

Medzinárodný projekt EUROSTUDENT¹ sa zameriava na sledovanie sociálno-ekonomických dimenzií vysokoškolského vzdelávania v krajinách Európy. Aktuálne prebieha už jeho ôsme kolo, pričom Slovenská republika na ňom participuje od tretieho kola, ktoré bolo realizované v období rokov 2005 až 2008. Participácia na takomto type medzinárodných prieskumov prináša jednotlivým krajinám neoceniteľný zdroj údajov o ich vysokoškolskom systéme, údajov, ktorých rozsah a zameranie je len veľmi ťažko postihnuteľný v rámci systematicky budovaných registrov „tvrdých dát“. Získavame pohľad samotného študenta, čím sa dopĺňa mozaika obrazu vysokoškolského systému, jeho potrieb, nedostatkov, dobrých praxí a tým sa pre tvorcov politik a odborníkov pôsobiacich v tejto oblasti otvárajú zdroje nových poznatkov, ktoré môžu byť podnetom pre zlepšenie a skvalitnenie nie len samotného vzdelávacieho procesu, ale aj bežného života študentov.

Predkladaná správa sa zameriava na študentov externej formy štúdia. Títo študenti majú oproti študentom dennej formy svoje špecifiká, jednak čo sa týka ich demografického zloženia, ako aj samotnej motivácie pre štúdium. Nakoľko ide v prevažnej miere už o relatívne staršie osoby (v porovnaní so študentami dennej formy štúdia), ktoré už zväčša majú skúsenosť s trhom práce, ich motivácia pre štúdium môže byť už do vyššej miery motivovaná ich reálnymi pracovnými a životnými potrebami.

V rámci správy sa zameriavame na spokojnosť študentov s vybranými prvkami vysokoškolského štúdia, časovou bilanciou medzi časom venovaným štúdiom a časom venovaným prácou, medzinárodnou mobilitou, ekonomickou situáciou, skúsenosťami s diskrimináciou a pozornosť je venovaná aj vplyvu pandémie ochorenia COVID-19 na ich vysokoškolské štúdium.

Veríme, že publikácia bude podnetným čítaním pre všetkých, ktorým problematika vysokoškolského vzdelávania na Slovensku nie je ľahostajná.

¹ Bližšie informácie o výskumom projekte ako aj výstupy z predchádzajúcich kôl sú dostupné na adrese <https://eurostudent.cvtisr.sk>, alebo na www.eurostudent.eu.

Charakteristiky súboru externých študentov

Špecifikácia základného súboru

Základné charakteristiky výskumného súboru externých študentov

Výskum EUROSTUDENT analyzuje sociálno-ekonomické podmienky života externých študentov vysokých škôl (ďalej len VŠ) na Slovensku. Zúčastnilo sa ho 1 184 respondentov (n=1184), pričom 97,2 % tvorili respondenti so slovenským občianstvom a 2,8 % respondentov tvorili študenti s iným ako slovenským občianstvom. Najväčšie zastúpenie respondentov s iným ako slovenským občianstvom mali študenti s českým štátnym občianstvom (90,9 % z celkového počtu respondentov s iným ako slovenským občianstvom).

Tabuľka 1 – Charakteristiky súboru externých študentov VŠ podľa pohlavia, vekovej kategórie, študijného programu, oblasti vzdelávania, typu VŠ a lokalizácie VŠ

Ukazovateľ	Počet	v %
Pohlavie		
Ženy	732	61,82
Muži	452	38,18
Vekové kategórie		
Menej ako 21 rokov	48	4,05
22-25 rokov	144	12,16
25-30 rokov	274	23,14
30 rokov a viac	718	60,64
Študijný program		
Bakalári	798	67,40
Magistri	386	32,60
Oblasti vzdelávania		
Pedagogika	188	15,88
Umenie a humanitné vedy	19	1,60
Spoločenské vedy, žurnalistika a informácie	100	8,45
Podnikanie, administratíva a právo	256	21,62
Prírodné vedy, matematika a štatistika	4	0,34
Informačné a komunikačné technológie	18	1,52
Inžinierstvo, výroba a výstavba	55	4,65
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo	17	1,44
Zdravie a sociálne zabezpečenie	467	39,44
Služby	60	5,07
Typ VŠ		
Verejné VŠ	611	51,60
Súkromné VŠ	523	44,17
Štátne VŠ	50	4,22
Lokalizácia VŠ		
Bratislava	289	24,41
Iné mestá SR	895	75,59

Projekt EUROSTUDENT VIII² sa v rámci mapovania, vyhodnocovania a komparatívnej analýzy jednotlivých ukazovateľov týkajúcich sa študentov externého štúdia, realizoval na Slovensku na reprezentatívnej, výberovej a validovanej vzorke externých študentov I. a II. stupňa štúdia vysokých škôl, študujúcich v akademickom roku 2021/2022. Súbor externých študentov VŠ tvorí 1 184 respondentov, z čoho je 61,8 % žien a 38,2 % mužov. Priemerný vek respondentov je 35,2 roka. Z hľadiska vekových kategórií je vo vzorke prítomný najvyšší podiel respondentov, ktorí majú 30 rokov a viac (60,6 %), potom nasledujú respondenti vo veku 25 až 30 rokov (23,1 %), respondenti vo veku 22 až 25 rokov (12,2 %) a napokon respondenti, ktorí majú menej ako 21 rokov (4,1 %).

² Projekt realizuje Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky (CVTI SR)

Štruktúra súboru podľa študijného programu poukazuje na skutočnosť, že 67,4 % respondentov sú študentmi bakalárskych študijných programov a 32,6 % respondentov sú študentmi magisterských študijných programov. Vo vzorke je zastúpených najviac respondentov študujúcich oblasť zdravia a sociálneho zabezpečenia (39,4 %), potom to sú študenti oblasti podnikania, administratívy a práva (21,6 %), pedagogiky (15,9 %), spoločenských vied, žurnalistiky a informácií (8,5 %), služieb (5 %), inžinierstva, výroby a výstavby (4,7 %), umenia a humanitných vied (1,6 %), informačných a komunikačných technológií (1,5 %), poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva (1,4 %) a nakoniec oblasti prírodných vied, matematiky a štatistiky (0,34 %).

Tabuľka 2 – Štruktúra súboru externých študentov VŠ podľa oblasti vzdelávania

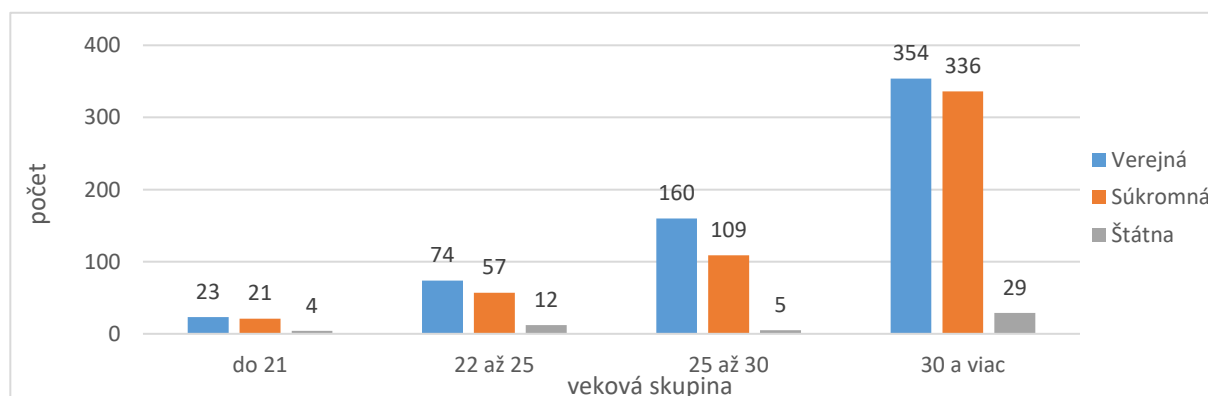
Oblasť štúdia	podiel
Pedagogika	15,88%
Umenie a humanitné vedy	1,60%
Spoločenské vedy, žurnalistika a informácie	8,45%
Podnikanie, administratíva a právo	21,62%
Prírodné vedy, matematika a štatistika	0,34%
Informačné a komunikačné technológie	1,52%
Inžinierstvo, výroba a výstavba	4,65%
Poľnohosp., lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo	1,44%
Zdravie a sociálne zabezpečenie	39,44%
Služby	5,07%

Nadpolovičnú väčšinu z respondentov (51,6 %) tvorili študenti verejných vysokých škôl (611 respondentov), nasledujú súkromné vysoké školy s podielom 44,2 % (523 respondentov) a nakoniec štátne (50 respondentov), čo predstavuje podiel 4,2 % z celkového počtu opýtaných. Počet respondentov súkromných škôl bol v porovnaní s verejnými o 14,4 pb. nižší a na štátnych školách tvoril podiel len cca 8,2 % z počtu na verejných vysokých školách.

Z hľadiska vekovej štruktúry patrilo v sledovanom roku najviac externých študentov do skupiny 30 a viacročných. Za všetky tri typy škôl to bolo dokopy 719 študentov, čo predstavuje 60,7 % z celkového počtu študentov. Naopak, najmenšou skupinou bola práve tá najmladšia, ktorá tvorila iba 4,7 %. Študenti vo veku 22 až 30 rokov tvorili spolu 35,2 %. Všetky štyri vekové kategórie boli zastúpené najviac na verejných vysokých školách a najmenej na štátnych.

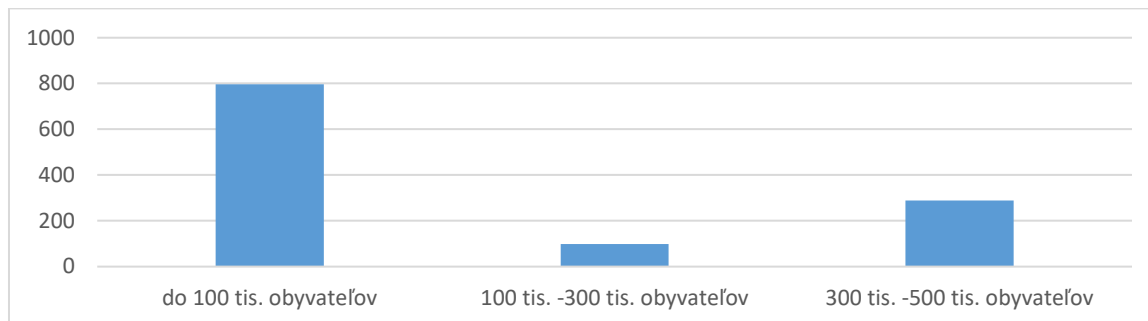
V nasledujúcom grafe sú zobrazené absolútne početnosti externých študentov/respondentov v štruktúre podľa veku a typu školy. Z dôvodu lepšej vzájomnej komparácie budeme v ďalšom texte pracovať najmä s pomerovými ukazovateľmi ako sú napr. podiely na celkovom počte študentov v rámci jednotlivých typov škôl a vekových kategórií, a takisto aj podiely študentov v rámci rovnakého typu školy podľa vekovej štruktúry.

Graf 1 - Počet externých študentov/respondentov podľa veku a typu navštevovanej vysokej školy v akademickom roku 2021/2022

V Bratislave študuje na VŠ 24,4 % respondentov a 75,6 % respondentov študuje v iných mestách SR, pričom v mestách do 100 tisíc obyvateľov študuje až 67 % externých študentov VŠ (graf 2).

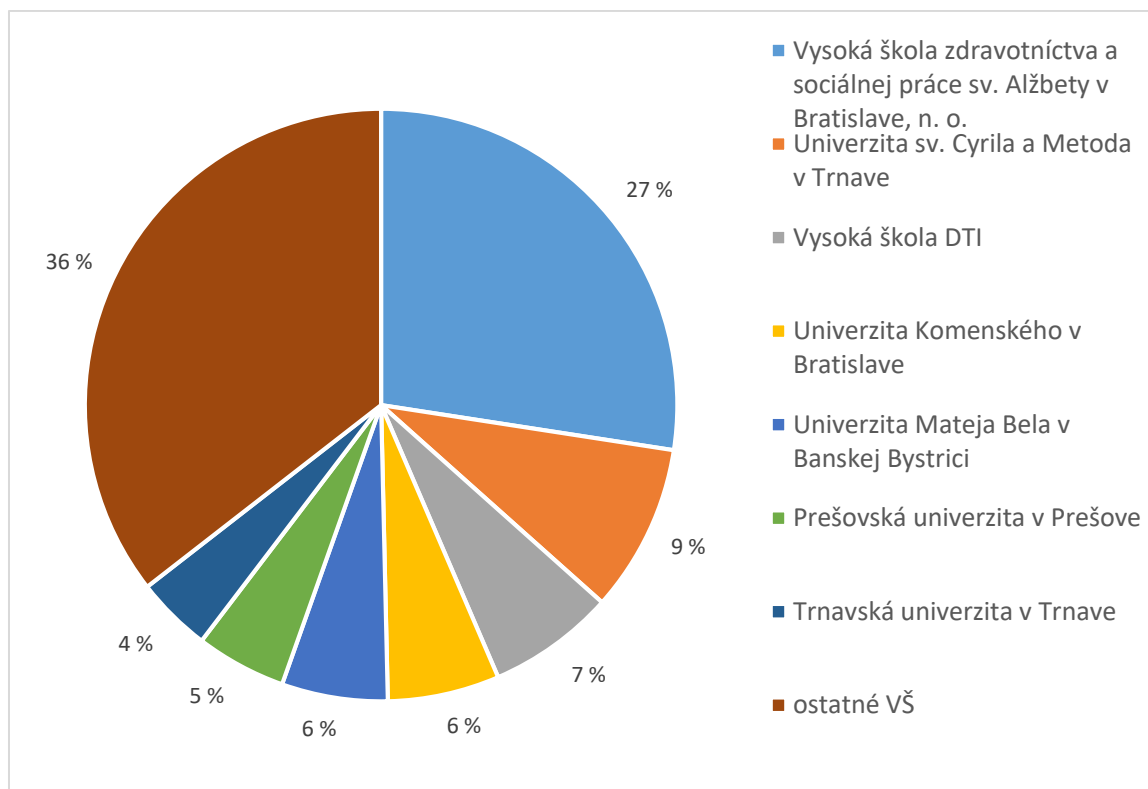
Graf 2 – Štruktúra miest/obcí štúdia externých študentov VŠ podľa počtu obyvateľov

Z prieskumu EUROSTUDENT možno vidieť, že k piatim mestám, v ktorých študuje najviac externých študentov VŠ, patrí, okrem Bratislavy (24,4 %), Trnava (11 %), Košice (8,4 %), Banská Bystrica (7,6 %) a Prešov (7,6 %).

Z celkového počtu respondentov študuje skoro polovica (49,6 %) externých študentov na štyroch vysokých školách na Slovensku, pričom skoro jedna tretina (27,4 %) z celkového počtu respondentov študuje na Vyskej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Druhou najnavštevovanejšou VŠ je Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave (9,16 %); za ňou nasleduje Vysoká škola DTI (6,94 %), Univerzita Komenského v Bratislave (6,10 %) a Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (5,8 %). Podrobnejšie členenie respondentov podľa jednotlivých vysokých škôl na Slovensku sa nachádza v grafe 3.

Graf 3 – Štruktúra študentov externého štúdia podľa VŠ na Slovensku

Pokiaľ ide o prerušenie štúdia, iba 6,4 % externých študentov VŠ malo prerušené štúdium, pričom najväčšie percento prerušilo štúdium na 1 semester (2 %) alebo 2 semestre (2 %).

Sociálny status externých študentov VŠ a ich rodičov/opatrovníkov

Sociálny status rodičov/opatrovníkov externých študentov VŠ sa vo výskume EUROSTUDENT meral ich najvyšším dosiahnutým vzdelaním a celkovým hodnotením finančnej situácie v ich domácnosti v porovnaní s príjmami v iných rodinách.

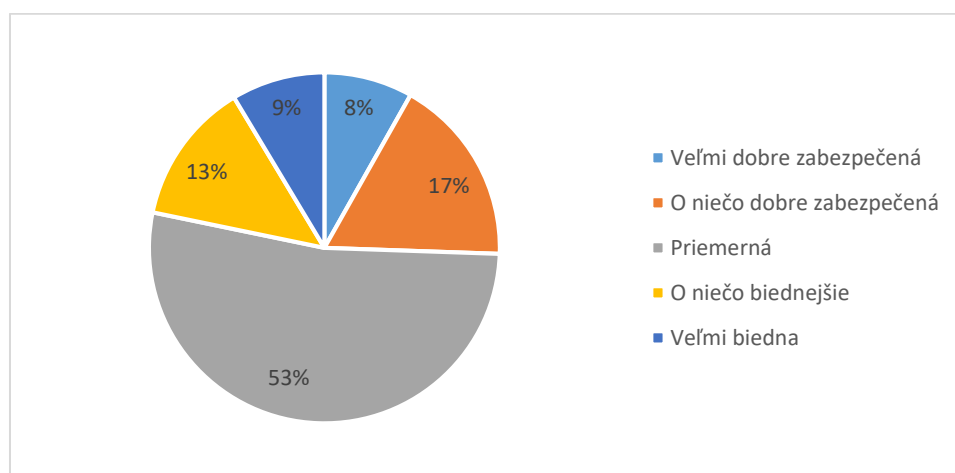
Na otázku najvyššieho dosiahnutého vzdelania rodičov/opatrovníkov odpovedalo približne 58 % respondentov. Z výskumu vyplýva (tabuľka 3), že najvyšší podiel tak matiek/opatrovníčok, ako aj otcov/opatrovníkov externých študentov VŠ má ukončené úplné stredoškolské vzdelanie s maturitou (45 %), potom nasleduje základné stredoškolské vzdelanie s maturitou (31 %) a druhý stupeň VŠ vzdelania (13 %).

Tabuľka 3 – Najvyšší stupeň dosiahnutého vzdelania rodičov/opatrovníkov externých študentov VŠ

Stupeň dosiahnutého vzdelania	Počet		%	
	Matka	Otec	Matka	Otec
Základné alebo stredoškolské bez maturity (ISCED 0, 1, 2)	187	236	26,95	34,50
Úplné stredoškolské vzdelanie s maturitou (ISCED 3)	331	285	47,69	41,67
Post-sekundárne vzdelanie (ISCED 4)	52	33	7,49	4,82
Prvý stupeň VŠ vzdelania (Bc.) (ISCED 6)	15	8	2,16	1,17
Druhý stupeň VŠ vzdelania (Mgr., Ing. a pod.) (ISCED 7)	90	94	12,97	13,74
Tretí stupeň VŠ vzdelania (CSc., PhD. a pod.) (ISCED 8)	11	10	1,59	1,46
Neznámy	8	18	1,15	2,63

Na otázku finančnej situácie rodičov/opatrovníkov v porovnaní s príjmami v iných rodinách odpovedalo približne 58 % respondentov. Z výskumu vyplýva (graf 4), že najväčšie percento (52,7 %) externých študentov VŠ hodnotí finančnú situáciu svojich rodičov/opatrovníkov v porovnaní s príjmami v iných rodinách za priemernú. 17,4 % externých študentov VŠ považuje finančnú situáciu svojich rodičov za o niečo lepšie zabezpečenú a 13,1 % za o niečo biednejšiu. 9 % respondentov hodnotí finančnú situáciu rodičov ako veľmi biednu a 8 % za veľmi dobre zabezpečenú.

Graf 4 Finančná situácia rodičov/opatrovníkov externých študentov VŠ v porovnaní s príjmami v iných rodinách (v %)

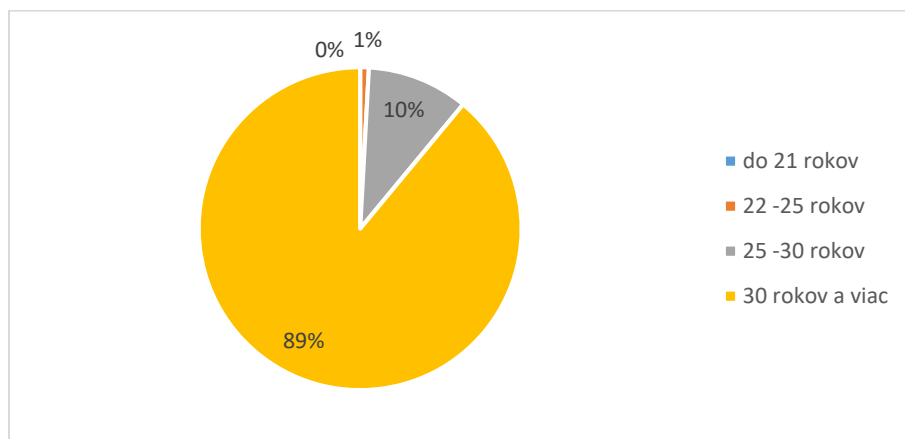

Ďalšími ukazovateľmi sociálnej situácie externých študentov VŠ bol počet detí (graf 5) a priemerný počet hodín, ktorý externí študenti VŠ strávia starostlivosťou o dieťa/deti počas bežného týždňa v aktuálnom semestri.

Z výstupov výskumu EUROSTUDENT vyplýva, že najviac detí má veková skupina nad 30 rokov (89 % detí). Skupina od 25 do 30 rokov má 10,14 % detí a skupina od 22 do 25 má 0,87 % detí. Najmladšia veková skupina do 21 rokov nemá vo výstupoch výskumu žiadne deti. V prípade priemerného počtu hodín, ktorý externí študenti VŠ strávia

starostlivosťou o dieťa/deti počas bežného týždňa v aktuálnom semestri, najväčšie percento respondentov (11,11 %) strávi priemerne 40 hodín týždenne starostlivosťou o dieťa/deti počas bežného týždňa v aktuálnom semestri.

Graf 5 – Počet detí externých študentov VŠ podľa vekovej skupiny (v %)

Štruktúra výskumného súboru

V nasledujúcej tabuľke a v grafe, ktorý z nej vychádza, je uvedený podiel vekových skupín externých študentov podľa jednotlivých typov vysokých škôl z celkového počtu študentov na všetkých vysokých školách v akademickom roku 2021/2022.

Tabuľka 4 – Podiel externých študentov podľa vekovej kategórie a typu vysokej školy v akademickom roku 2021/2022

Veková kategória	Verejná	Súkromná	Štátna
do 21	47,9%	43,8%	8,3%
22 až 25	51,7%	39,9%	8,4%
25 až 30	58,4%	39,8%	1,8%
30 a viac	49,2%	46,7%	4,0%

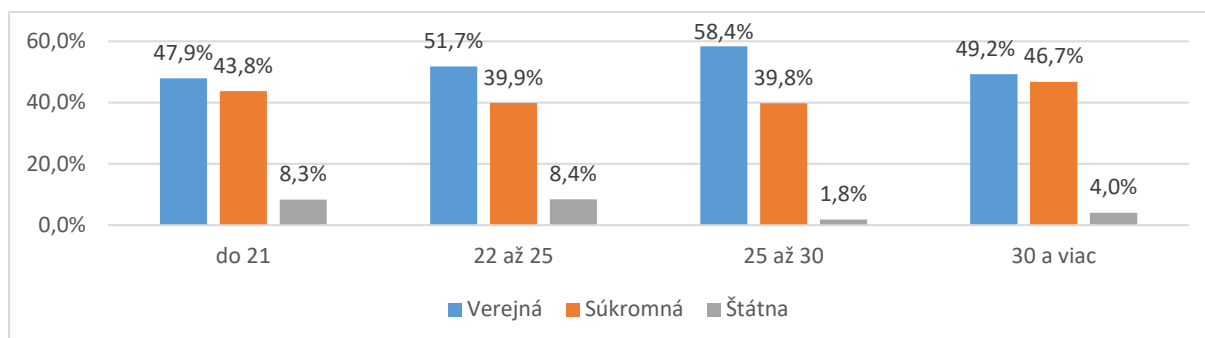
V nasledujúcom grafe sú prezentované skutočnosti ohľadom podielu študentov vekovej skupiny vo vzťahu k typu navštevovanej vysokej školy. Napríklad z vekovej skupiny 22 až 25-ročných navštevuje 51,7 % študentov verejné vysoké školy, 39,9 % súkromné a 8,4 % štátne. Dáta sú v grafe štruktúrované tak, že už pri zbežnom pohľade je zrejmé, že študenti všetkých vekových skupín vykazujú viaceré spoločné charakteristiky. Niektoré fakty už boli spomínané aj v predošlom texte³ a nebudeme sa im už venovať, ale napriek tomu nasledujúci graf prináša iný pohľad na prezentované dáta.

Za povšimnutie stojí fakt, že vo všetkých štyroch vekových skupinách je poradie podľa podielu vysokých škôl úplne rovnaké, a teda že najväčšie zastúpenie majú verejné školy, nasledujú súkromné a na záver štátne. Každá jedna veková skupina teda vykazuje rovnaké znaky bez ohľadu na typ školy. Predmetná skutočnosť by sa dala interpretovať tak, že vek externého študenta nemá výrazný vplyv na typ školy, ktorú sa rozhodol študovať. Z dát ďalej vyplýva, že študenti štátnych škôl sú pri výbere školy najmenej ovplyvnení svojím vekom. Dovolíme si to tvrdiť z dôvodu, že miera variability podielu študentov podľa veku na type školy je pri všetkých vekových skupinách najmenšia. Len pre porovnanie - maximálna hodnota ukazovateľa v skupine 22 až 25 ročných dosahuje

³ Myslíme tým zjavné fakty ohľadom početnosti resp. podielov študentov na jednotlivých typoch škôl

úroveň 8,4 % a minimálna 1,8 %, čo predstavuje variačné rozpätie na úrovni 6,6 pb. Súkromné školy sú v tejto charakteristike veľmi podobné ako predchádzajúci spomínaný typ školy, pretože vykazujú mieru variability na úrovni 6,9 pb., a z toho vyplýva fakt, že sa taktiež dajú považovať za typ školy, ktorej výber nie je výrazne ovplyvnený vekom študenta. Najväčšie variačné rozpätie (10,5 pb.) bolo zistené pri študentoch verejných vysokých škôl, a teda môžeme to interpretovať tak, že práve výber tohto typu školy bol v sledovanom roku najviac ovplyvnený vekom študenta.

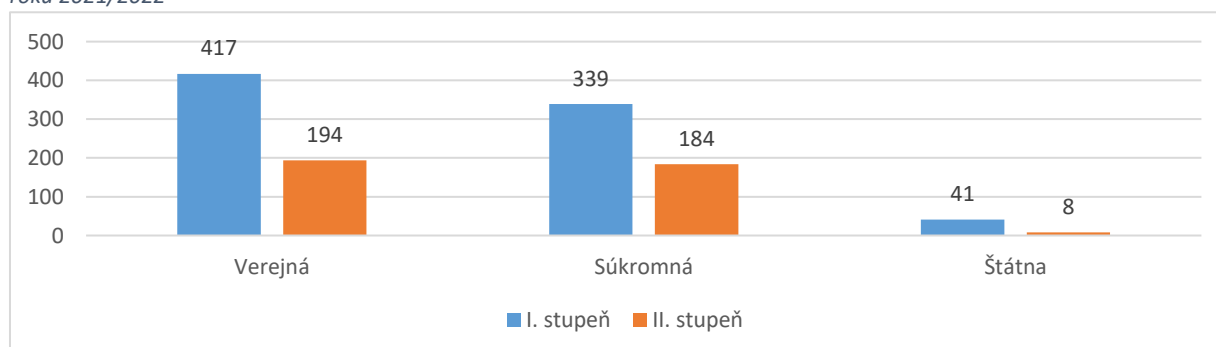
Graf 6 – Podiel externých študentov podľa veku a typu vysokej školy v akademickom roku 2021/2022

Študenti vekovej kategórie, ktorí sa najviac vymykajú z trendu ostatných kategórií, sú práve tí z najstaršej vekovej skupiny, a to z dôvodu, že v tejto skupine je veľmi neobvyklý pomer medzi počtom študentov študujúcich na verejných a súkromných školách. Jedná sa o to, že pomer študentov na verejných a súkromných školách je v ostatných troch vekových kategóriách vyšší v prospech verejných škôl v priemere o 28,7 pb. ako pri kategórii 30 a viac ročných. Dôvodom je aj fakt, že len 4 percentá študentov vo veku 30 a viac (čo je zároveň druhá najmenšia hodnota tejto kategórie) navštevuje štátne školy. Spomínanú charakteristiku vykazuje aj skupina 25 až 30 ročných, ktorá predstavuje najmenší podiel študentov štátnych škôl. Predmetná skutočnosť sa nepochybne podpísala na tom, že táto skupina má najvyšší podiel študentov na verejných vysokých školách, ktorý je v priemere o 8,8 pb. vyšší ako pri ostatných troch skupinách, kde sa hodnoty pohybujú v intervale 47,9 % až 51,7 %, čo predstavuje variačné rozpätie na úrovni 3,8 pb.

Čo sa týka členenia externých študentov/respondentov podľa stupňa štúdia⁴ z nasledujúceho grafu je zrejmé, že najvyšší počet študentov, pri oboch sledovaných stupňoch štúdia, sme zaznamenali na verejných vysokých školách. Na I. stupni štúdia v akademickom roku 2021/2022 študovalo celkom respondentov a na II. stupni 184. Súkromné vysoké školy sa umiestnili na druhom mieste a počet ich respondentov študujúcich na II. stupni štúdia je veľmi podobný ako pre predchádzajúcom type školy, rozdiel je len 10 absolventov v prospech verejných škôl.

Graf 7 – Počet externých študentov/respondentov podľa stupňa štúdia na jednotlivých typoch vysokých škôl v akademickom roku 2021/2022

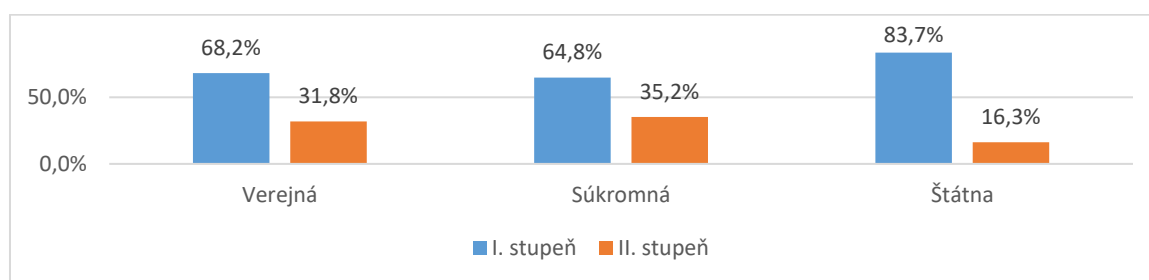
Štátne školy obsadili poslednú priečku. Môžeme konštatovať, že pri každom type školy prevažujú respondenti I. stupňa štúdia, čo je logické aj z dôvodu že bežné bakalárske štúdium trvá o rok dlhšie ako II. stupňové. Ďalším

⁴ Projekt EUROSTUDENT VIII sa realizuje len na študentoch I. a II. stupňa štúdia

faktorom, ktorý by mohol kladne vplývať na početnosť vzorky I. stupňových študentov je predpoklad, že mladšie osoby majú väčšiu ochotu zúčastňovať sa podobných prieskumov z dôvodu, že je väčšia pravdepodobnosť, že tieto osoby nemajú toľko záväzkov a majú viac voľného času ako starší⁵.

Ďalej sa pozrieme na to, akým spôsobom sú na jednotlivých typoch vysokých škôl zastúpené podiely žiakov podľa stupňa štúdia. Z nasledujúceho grafu je možné pozorovať, že verejné a súkromné školy vzhľadom na podiel I. a II. stupňa štúdia vykazujú veľmi podobný súbor znakov. Verejné vysoké školy majú o niečo vyšší podiel bakalárov (o 3,4 pb.) a teda o obdobné percento nižší podiel II. stupňových študentov ako súkromné, no napriek tomu môžeme skonštatovať, že rozdelenie je pri oboch typoch škôl do veľkej miery porovnateľné. Tak ako aj pri predošlých skúmaných ukazovateľoch, odlišné charakteristiky ako ostatné 2 typy škôl vykazujú opäť štátne školy. Podiel študentov podľa jednotlivých stupňov štúdia je na týchto školách 83,7 % k 16,3 % v prospech bakalárov. Podiely pri štátnych školách sú teda veľmi odlišné oproti priemernému podielu bakalárov na ostatných dvoch typoch škôl sú vyššie o 17,1 pb., a teda podiel II. stupňových študentov je recipročne nižší.

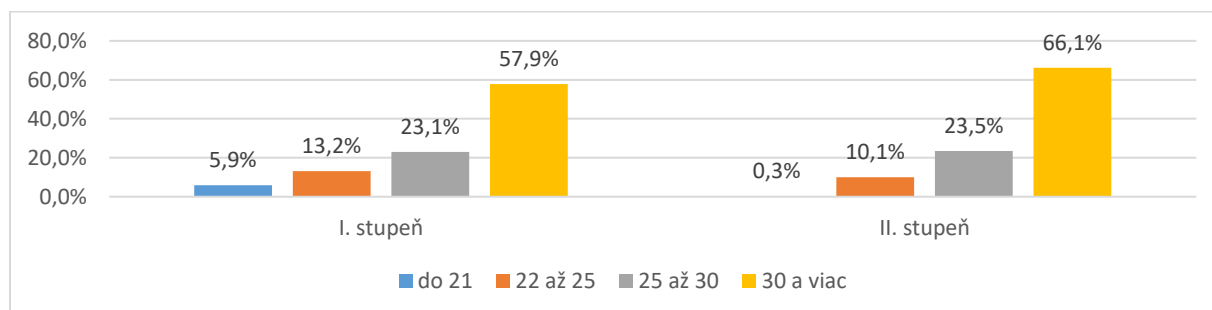
Graf 8 – Podiel externých študentov/respondentov podľa stupňa štúdia na jednotlivých typoch vysokých škôl v akademickom roku 2021/2022

Nasledujúci graf slúži na komparáciu vekovej štruktúry študentov podľa stupňa štúdia. Ako môžeme vidieť, podiely vekových skupín na I. a II. stupni štúdia majú v oboch prípadoch rovnaké poradie. Najviac zastúpenou je najstaršia skupina a ďalšie poradie je chronologické tj. od najstaršej po najmladšiu skupinu. Za povšimnutie stojí fakt, že skupina 25 až 30 ročných dosahuje pri oboch typoch štúdia veľmi podobné hodnoty (rozdiel len 0,4 pb.).

Keďže táto časť projektu Eurostudent VIII sa venuje analýze týkajúcej sa externých študentov, čo je platená forma štúdia, tak je pomerne logické, že veková štruktúra bude celkovo staršia ako je pri denných študentoch. Predpokladáme, že prevažná väčšina študujúcich na I. stupni štúdia vo veku 25 a viac rokov, zrejme nezačala študovať ihneď po skončení strednej školy, ale až neskôr⁶, prípadne ide o študentov, ktorým sa nepodarilo dokončiť štúdium v štandardnej dĺžke štúdia a absolvovali tzv. „medziročník“ kvôli „prenášanej skúške“, prípadne mali z nejakého dôvodu prerušené štúdium⁷.

Graf 9 – Podiel externých študentov/respondentov podľa vekových kategórií v členení na jednotlivé stupne štúdia na vysokých školách v akademickom roku 2021/2022

⁵ Práca, rodina, deti, brigáda, hypotéka a iné

⁶ Keďže pri štandardnom priebehu a nadväznosti štúdia by už mali byť v tomto veku po skončení štúdia

⁷ Choroba, úraz, tehotenstvo, strata zamestnania alebo iné závažné životné okolnosti

Ďalej sa budeme venovať stratifikácii študentov z troch hľadísk, tj. podľa typu školy, v rámci vekovej štruktúry a stupňa štúdia.

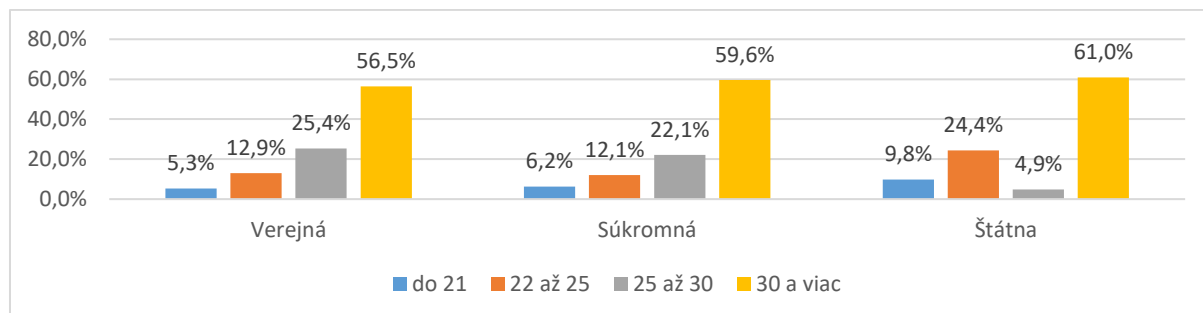
Tabuľka 5 – Podiel externých študentov/respondentov podľa vekových kategórií v členení na jednotlivé stupne štúdia na vysokých školách v akademickom roku 2021/2022

	Typ školy	Veková kategória				Spolu
		do 21	22 až 25	25 až 30	30 a viac	
I. stupeň	Verejná	22	54	106	236	418
	Súkromná	21	41	75	202	339
	Štátna	4	10	2	25	41
	Spolu	47	105	183	463	798
II. stupeň	Verejná	1	21	55	118	195
	Súkromná	0	16	34	134	184
	Štátna	0	2	2	4	8
	Spolu	1	39	91	256	387

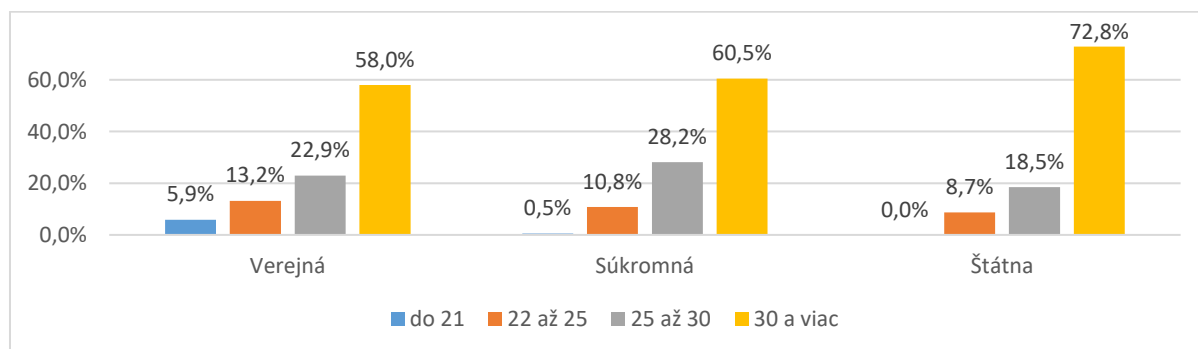
Z nasledujúceho grafu je zrejmé, že najvyššie zastúpenie na I. stupni bakalárskeho štúdia má na všetkých troch typoch škôl najstaršia veková skupina. Spoločné charakteristiky pri hodnotení vekovej štruktúry môžeme pozorovať na verejných a súkromných školách. Poradie kategórií podľa veľkosti podielu študentov je v nich úplne rovnaké a v oboch prípadoch je zostupné, tj. od najstaršej skupiny (30 a viac rokov) až po najmladšiu kohortu.

Veľmi podobné sú aj hodnoty podielov jednotlivých kategórií, kde sme pri kategóriách „do 21 rokov“ a „22 až 25“ rokov zaznamenali odchýlky len na úrovni niekoľko desiatin percenta. Najväčšia odchýlka je pri skupine „30 a viac“ a dosahuje hodnotu iba 3,1 pb. Súkromné a štátne vysoké školy majú v spomínanom vekovom rozsahu veľmi podobné zastúpenie, štátne vedú len o 1,4 pb.

Graf 10 – Podiel študentov na I. stupni štúdia podľa typu školy a vekovej štruktúry v akademickom roku 2021/2022

Graf 11 – Podiel študentov na II. stupni štúdia podľa typu školy a vekovej štruktúry v akademickom roku 2021/2022

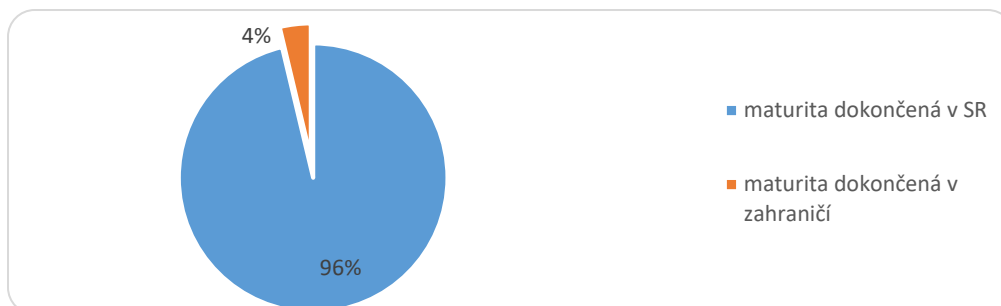

Situácia externých študentov pred nástupom na VŠ

Situácia externých študentov pred nástupom na VŠ sa vo výskume EUROSTUDENT 8 zisťovala dosiahnutým stupňom vzdelania pred nástupom na VŠ, množstvom času, ktorý uplynul od skončenia strednej školy po nástup respondentov do systému vysokoškolského vzdelávania a ich pracovnými skúsenosťami pred nástupom na vysokú školu.

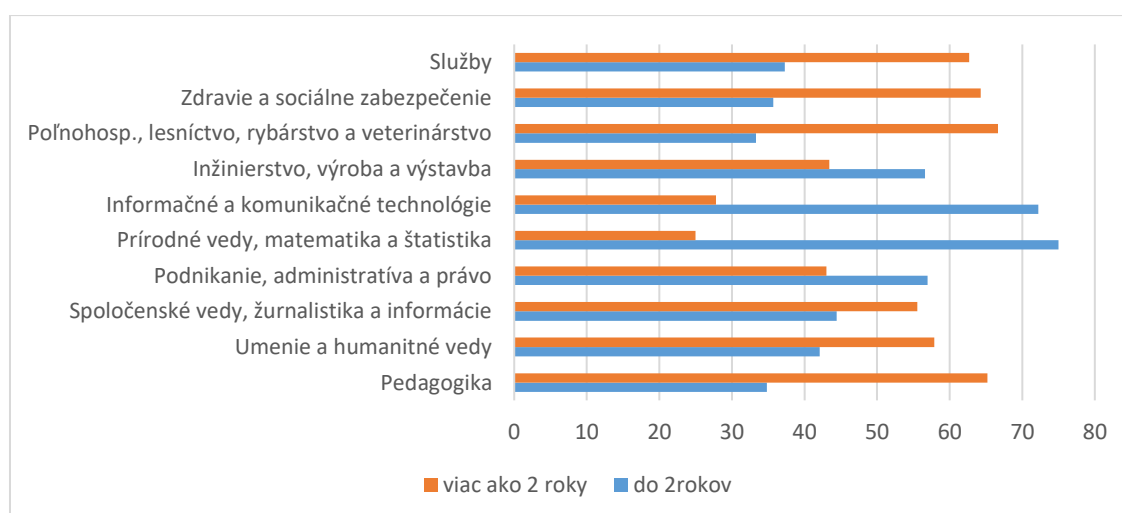
96 % respondentov vykázalo dokončenú maturitu na Slovensku a 4 % respondentov má dokončenú maturitu v zahraničí alebo jej zahraničný ekvivalent (graf 12).

Graf 12 – Maturita respondentov pred nástupom externých študentov VŠ do systému vysokoškolského vzdelávania (v %)

Viac ako polovica študentov externého štúdia (51 %) nastúpila do systému vysokoškolského vzdelávania viac ako dva roky po ukončení štúdia na strednej škole, zatiaľ čo 49 % študentov tak urobilo do dvoch rokov po skončení štúdia na strednej škole.⁸ Najväčší podiel študentov, ktorí nastúpili do systému vysokoškolského vzdelávania do dvoch rokov po ukončení štúdia na strednej škole mali oblasti vzdelávania ako prírodné vedy, matematika a štatistika (75 %) a informačné a komunikačné technológie (72 %). Najväčší podiel študentov, ktorí nastúpili do systému vysokoškolského vzdelávania po dvoch a viac rokoch po ukončení štúdia na strednej škole mali nasledovné oblasti vzdelávania: poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo (64 %), pedagogika (65 %) a zdravie a sociálne zabezpečenie (64 %). Bližšie informácie o dobe ukončeného štúdia na strednej škole a nástupe študentov VŠ do systému vysokoškolského vzdelávania podľa oblasti vzdelávania zobrazuje graf 13.

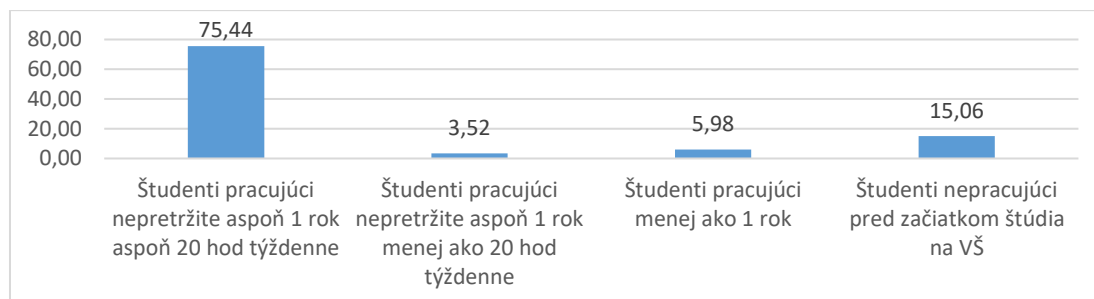
Graf 13 Doba medzi ukončením štúdia na strednej škole po nástup externých študentov VŠ do systému vysokoškolského vzdelávania

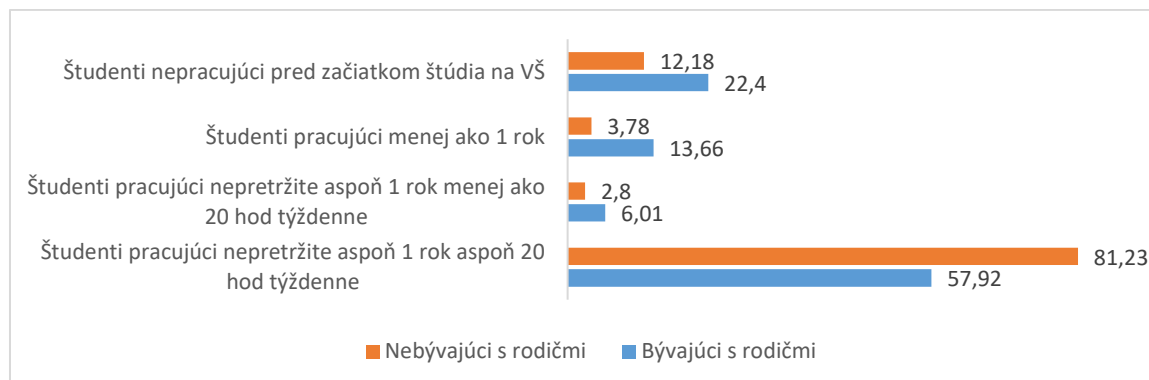
⁸ Prvé skončenie strednej školy sa zohľadňuje nezávisle od toho, či bola škola skončená s maturitou.

Z analýzy pracovných skúseností externých študentov VŠ, ktoré získali pred nástupom na vysokú školu, 75 % externých študentov VŠ pracovalo nepretržite aspoň 1 rok a to najmenej 20 hodín týždenne, 4 % externých študentov pracovalo nepretržite aspoň 1 rok menej ako 20 hodín týždenne, 6 % externých študentov pracovalo menej ako 1 rok a 15 % nepracovalo vôbec (graf 14).⁹ Bohatšie pracovné skúsenosti pred nástupom na vysokú školu získali študenti nebývajúci počas semestra s rodičmi ako študenti bývajúci počas semestra s rodičmi (graf 15).

Graf 14 – Pracovné skúsenosti externých študentov VŠ pred nástupom na vysokú školu v (%)

Graf 15 – Pracovné skúsenosti externých študentov VŠ pred nástupom na vysokú školu podľa kategórie bývania alebo nebývania s rodičmi počas semestra v (%)

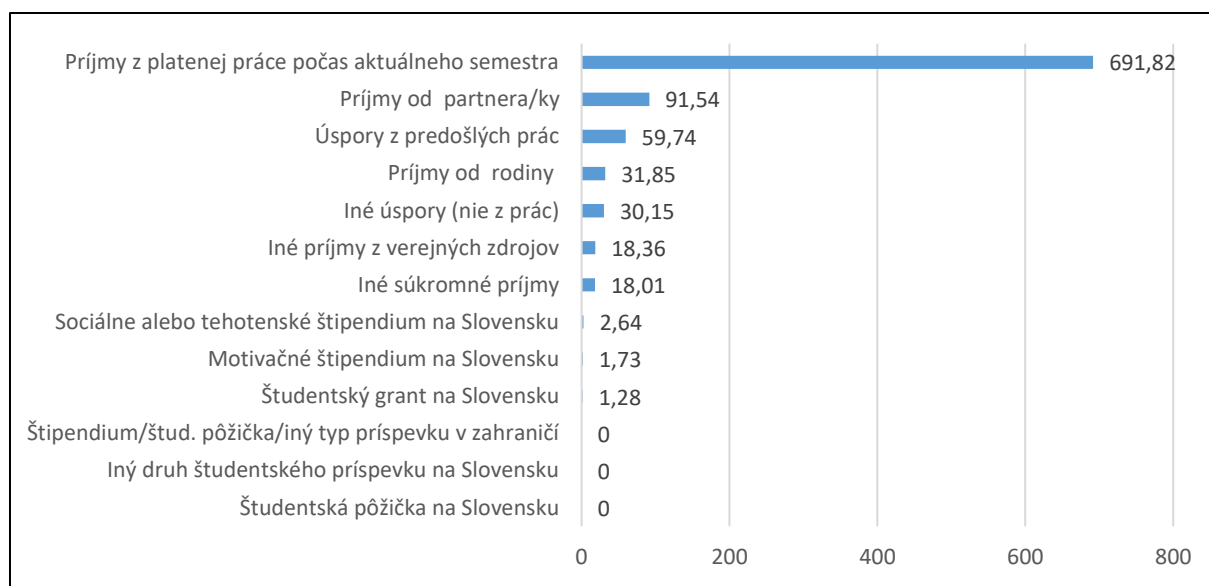

Štruktúra a výška príjmov externých študentov vysokých škôl

Štruktúra a výška príjmov u externých študentov vysokých škôl v rámci realizácie medzinárodného projektu EU-ROSTUDENT 8 sa merala ukazovateľmi priemerných mesačných príjmov, ktoré sú dostupné pre respondentov počas aktuálneho semestra v hotovosti alebo v podobe bankových prevodov. Výška príjmu predstavuje sumu, ktorá je určená na bežné mesačné náklady nezávisle od toho, kedy ju respondenti prijali. Účty a faktúry zaplatené priamo za respondentov a prevody naturálií neboli zahrnuté do prieskumu. Uvedená suma bola meraná ako priemerný mesačný príjem, ktorý mali respondenti k dispozícii od rodiny (napr. rodičia, súrodenci, príbuzní), partnera/partnerky, z motivačného štipendia na Slovensku, sociálneho štipendia na Slovensku, tehotenského štipendia, študentského grantu na Slovensku, študentskej pôžičky na Slovensku, iného druhu študentského príspevku na Slovensku, štipendia/študentskej pôžičky/iného typu študentského príspevku v zahraničí, príjmu z platenej práce počas aktuálneho semestra, úspor z predošlých prác, iných úspor (nie z prác), iných príjmov z verejných zdrojov (dôchodok, prídavky na deti a rôzne iné druhy príspevkov) a z iných súkromných príjmov (výživné, kapitálový zisk, zisk z nehnuteľnosti, nepravidelný zárobok, súkromná či banková pôžička, zisk z predaja, a pod.). Prehľad o štruktúre priemerných mesačných príjmov externých študentov zobrazuje graf 16.

⁹ Pracovná skúsenosť zahŕňa platenú stáž a nezahŕňa povinnú vojenskú službu.

Graf 16 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Z uvedeného grafu vidieť, že hlavné zdroje príjmov externých študentov vysokých škôl predstavujú príjmy z platenej práce, finančné prostriedky od partnera/partnerky a úspory z predošlých prác, za ktorými nasledujú finančné prostriedky od rodiny, iné príjmy z verejných zdrojov a súkromných príjmov, príjmy zo sociálneho štipendia alebo tehotenského, resp. z motivačného štipendia a nakoniec finančné prostriedky zo študentského grantu na Slovensku.

Celkový priemerný mesačný príjem predstavuje u externých študentov VŠ sumu 947,12 EUR (ďalej len €) za mesiac. Tento príjem bol vyrátaný ako súčet všetkých disponibilných zdrojov príjmov. Táto čiastka neobsahuje položky merajúce výdavky na živobytie a štúdium hradené študentom inými osobami.

Z výsledkov a zistení u projektu EUROSTUDENT 8 vyplýva, že vyššie priemerné mesačné príjmy majú muži (1 125,85 €) ako ženy (853,32 €), študenti magisterských študijných programov (995,67 €) ako študenti bakalárskych programov (923,06 €), študenti študujúci v Bratislave (1 048,70 €) ako študenti študujúci v iných mestách (912,94 €), študenti nebývajúci počas semestra s rodičmi (991,41 €) ako študenti bývajúci počas semestra s rodičmi (801,45 €).

Tabuľka 6 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa pohlavia (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Príjmy	Ženy	Muži
Študentský grant na Slovensku	1,99	0,00
Motivačné štipendium na Slovensku	1,41	2,32
Sociálne štipendium alebo tehotenské štipendium na Slovensku	4,12	0,00
Iné súkromné príjmy	14,02	25,11
Iné príjmy z verejných zdrojov	26,14	4,68
Iné úspory (nie z prác)	25,16	39,09
Príjmy od rodiny	33,06	29,66
Úspory z predošlých prác	69,87	41,88
Príjmy od partnera/ky	118,71	44,19
Príjmy z platenej práce počas aktuálneho semestra	558,84	938,92
Spolu	853,32	1 125,85

Ako vidieť v tabuľke 6, muži majú v porovnaní so ženami podstatne vyššie príjmy z platenej práce počas štúdia, zatiaľ čo ženy majú zase k dispozícii viac finančných prostriedkov od partnera, z úspor z predošlých prác, ako aj z príjmov od rodiny.

Tabuľka 7 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa študijného programu (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Príjmy	Bakalári	Magistri
Študentský grant na Slovensku	0,56	2,73
Motivačné štipendium na Slovensku	0,65	3,90
Sociálne štipendium alebo tehotenské štipendium na Slovensku	3,78	0,34
Iné súkromné príjmy	15,52	23,03
Iné príjmy z verejných zdrojov	21,77	11,52
Iné úspory (nie z prác)	20,05	50,44
Príjmy od rodiny	33,73	28,07
Úspory z predošlých prác	71,81	35,26
Príjmy od partnera/ky	97,82	78,74
Príjmy z platenej práce počas aktuálneho semestra	657,37	761,64
Spolu	923,06	995,67

Z tabuľky 7 tiež vidieť, že študenti magisterských študijných programov majú v porovnaní so študentmi bakalárskych študijných programov o niečo vyššie príjmy z platenej práce počas štúdia a príjmy z iných úspor, zatiaľ čo študenti bakalárskych študijných programov majú vyšší príjem z úspor z predošlých prác a príjmov od partnera/partnerky.

Tabuľka 8 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa lokalizácie vysokej školy v Bratislave (hlavnom meste) alebo iných mestách (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Príjmy	Bratislava	Iné mestá
Študentský grant na Slovensku	0,00	1,73
Motivačné štipendium na Slovensku	2,73	1,37
Sociálne štipendium alebo tehotenské štipendium na Slovensku	0,00	3,58
Iné súkromné príjmy	12,12	20,11
Iné príjmy z verejných zdrojov	23,75	16,42
Iné úspory (nie z prác)	7,94	38,07
Príjmy od rodiny	29,45	32,68
Úspory z predošlých prác	86,73	50,17
Príjmy od partnera/ky	75,60	97,11
Príjmy z platenej práce počas aktuálneho semestra	810,38	651,7
Spolu	1 048,70	912,94

Tabuľka 8 poukazuje na skutočnosť, že študenti študujúci v Bratislave majú v porovnaní so študentmi študujúcimi v iných mestách Slovenska oveľa vyššie príjmy z platenej práce počas štúdia, zatiaľ čo študenti študujúci v iných mestách majú k dispozícii viac príjmov z iných úspor (nie z prác) a príjmov od partnera/partnerky.

Tabuľka 9 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa kritéria bývania alebo nebývania s rodičmi počas semestra (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Príjmy	Bývajúci s rodičmi	Nebývajúci s rodičmi
Študentský grant na Slovensku	2,14	1,03
Motivačné štipendium na Slovensku	0,00	2,25
Sociálne štipendium alebo tehotenské štipendium na Slovensku	0,00	3,42
Iné súkromné príjmy	15,95	18,62
Iné príjmy z verejných zdrojov	10,92	20,61
Iné úspory (nie z prác)	9,50	36,27
Príjmy od rodiny	53,50	25,41
Úspory z predošlých prác	53,27	61,62
Príjmy od partnera/ky	27,06	111,08
Príjmy z platenej práce počas aktuálneho semestra	629,11	711,10
Spolu	801,45	991,41

Študenti VŠ nebývajúci počas semestra s rodičmi majú v porovnaní so študentmi bývajúcimi počas semestra s rodičmi oveľa vyššie príjmy od partnera/ky (111,08 €/27,06 €) a taktiež príjmy z platenej práce počas semestra (711,10 €/629,11 €), kým študenti bývajúci s rodičmi počas semestra majú vyššie príjmy od rodiny ako študenti nebývajúci počas semestra s rodičmi, bližšie tabuľka 9.

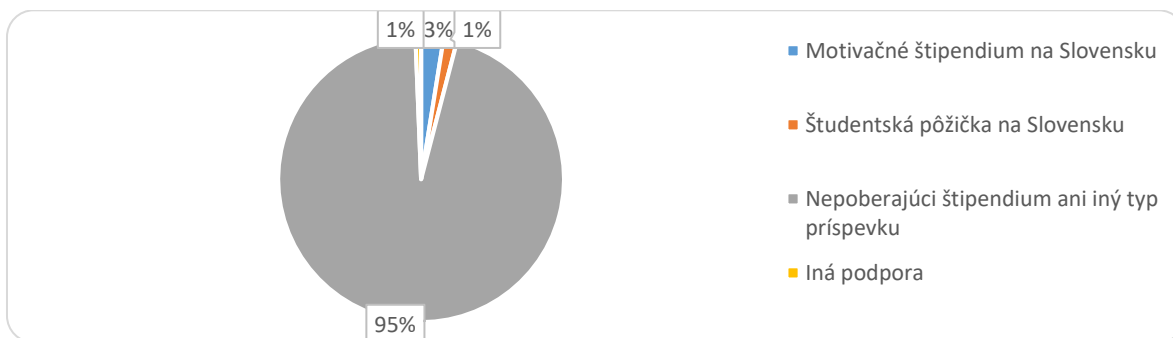
Tabuľka 10 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa typu VŠ (priemer v € za mesiac)

Príjmy	verejné VŠ	súkromné VŠ	štátne VŠ
Študentský grant na Slovensku	1,40	1,24	0,00
Motivačné štipendium na Slovensku	1,42	2,36	0,00
Sociálne štipendium alebo tehotenské štipendium v SR	0,00	6,71	0,00
Iné súkromné príjmy	17,61	20,45	0,00
Iné príjmy z verejných zdrojov	18,10	19,62	9,99
Iné úspory (nie z prác)	12,66	52,10	62,44
Príjmy od rodiny	31,08	30,03	60,10
Úspory z predošlých prác	58,49	53,41	137,27
Príjmy od partnera/ky	91,35	100,96	6,60
Príjmy z platenej práce počas aktuálneho semestra	740,86	623,55	662,55
Spolu	972,97	910,43	947,32

Na všetkých typoch vysokých škôl tvorili najväčšiu položku príjmov u externých študentov VŠ financie získané z platenej práce počas aktuálneho semestra. Na verejných aj súkromných školách tvorili ďalšie najväčšie položky príjmy od partnera/partnerky a úspory z predošlých prác, zatiaľ čo na štátnych školách to boli úspory z predošlých prác a iné úspory. Bližšie rozloženie údajov obsahuje tabuľka 10.

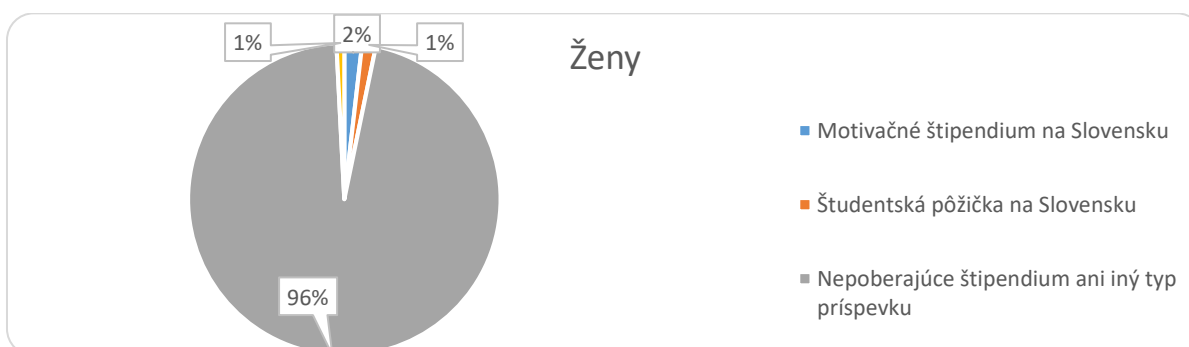
Ako vidieť z grafu 17 najväčšie percento (95 %) študentov externého štúdia na VŠ nečerpá štipendium, študentskú pôžičku alebo iný typ študentského príspevku počas aktuálneho semestra. Len 3 % študentov dostávajú motivačné štipendium, 1 % študentov čerpá študentskú pôžičku na Slovensku a 1 % externých študentov dostáva inú podporu.

Graf 17 – Percentuálne rozdelenie študentov poberaajúcich/nepoberaajúcich štipendium, čerpajúcich študentskú pôžičku alebo iný typ študentského príspevku počas semestra

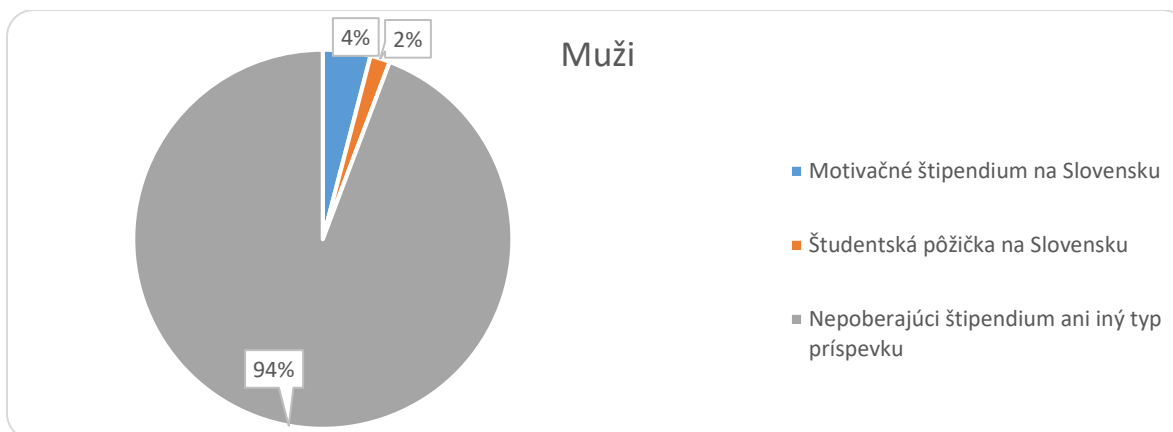

Grafy 18 a 19 podávajú informácie o percentuálnom zložení študentov externého štúdia poberaajúcich/nepoberaajúcich štipendium, čerpajúcich študentskú pôžičku alebo iný typ študentského príspevku počas aktuálneho semestra podľa pohlavia.

Graf 18 – Študentky (ženy) poberaajúce/nepoberaajúce štipendium, čerpajúce študentskú pôžičku alebo iný typ študentského príspevku počas aktuálneho semestra

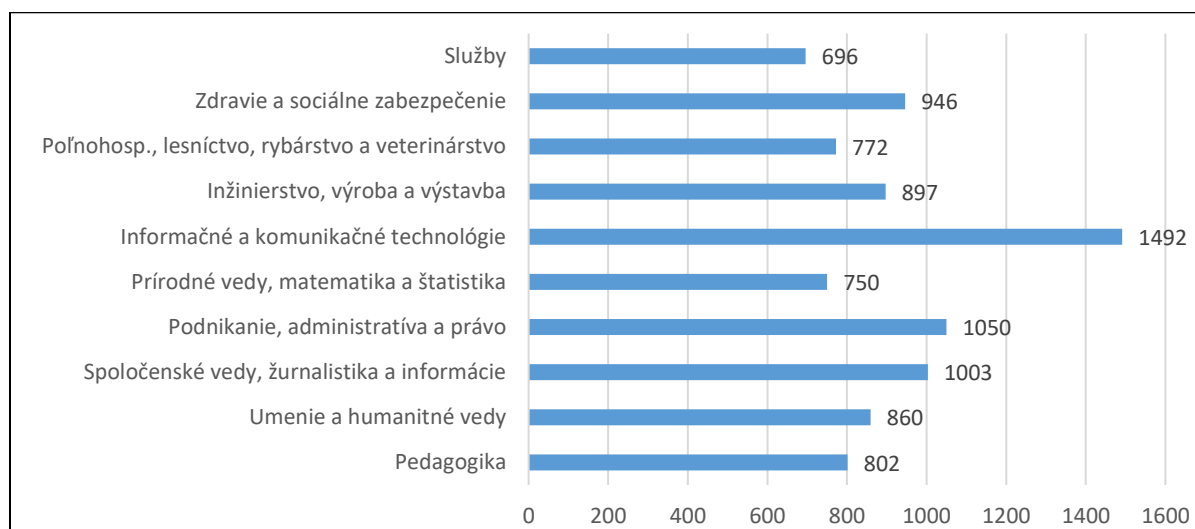

Graf 19 – Študenti (muži) poberaajúci/nepoberaajúci štipendium, čerpajúci študentskú pôžičku alebo iný typ študentského príspevku počas aktuálneho semestra

Na základe grafu 20, ktorý porovnáva celkový mesačný príjem (cash) u externých študentov podľa jednotlivých študijných programov (zaradených do skupín študijných odborov podľa ISCED Fields of Education and Training 2013), možno konštatovať, že najvyššie mesačné príjmy (cash) majú študenti informačných a komunikačných technológií, zatiaľ čo najnižšie mesačné príjmy (cash) majú študenti služieb.

Graf 20 – Porovnanie celkového mesačného príjmu (cash) externých študentov VŠ podľa skupín študijných odborov podľa ISCED-F 2013

Štruktúra a výška výdavkov externých študentov vysokých škôl

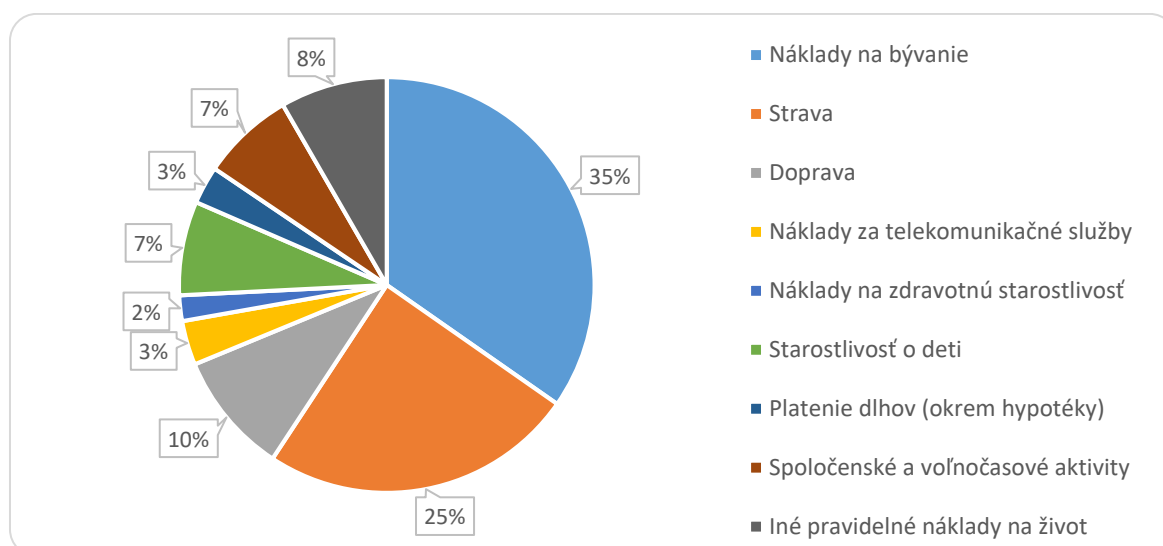
Štruktúra a výška výdavkov u externých študentov vysokých škôl v rámci realizácie medzinárodného projektu EU-ROSTUDENT 8 sa merala dvomi skupinami ukazovateľov. Prvá skupina ukazovateľov analyzovala priemerné mesačné výdavky na živobytie a druhá skupina ukazovateľov priemerné mesačné výdavky na štúdium. Ďalším kritériom analýzy bolo, či respondenti platia výdavky na živobytie a na štúdium z vlastných prostriedkov, alebo ich za respondentov hradí niekto iný a v akej výške. Výdavky na živobytie ako pravidelné mesačné náklady počas aktuálneho semestra zahŕňali náklady na bývanie (nájomné/hypotéka, ceny energií a pod.), náklady na stravu, dopravu, telekomunikačné služby (telefón, internet a pod.), zdravotnú starostlivosť (lieky, zdravotné poistenie a pod.), starostlivosť o deti, platenie dlhov (okrem hypotéky), spoločenské a voľnočasové aktivity (chodenie von, knihy, hudba, posilňovňa, kino, divadlo a pod.) a iné pravidelné náklady na život (oblečenie, tabakové výrobky, domáce zvieratá, výživné pre deti a pod.). Výdavky na štúdium zahŕňali školné za štúdium na vysokej škole, iné výdavky za školu (registračné/administratívne poplatky) a iné náklady spojené so štúdiom (exkurzie, knihy, kopírovanie, súkromné doučovanie a pod.). Prehľad o štruktúre priemerných mesačných výdavkov externých študentov vysokých škôl obsahuje tabuľka 11.

Tabuľka 11 – Štruktúra výdavkov externých študentov VŠ (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Položka	Hradené študentmi	Hradené niekým iným	Spolu
Výdavky na živobytie			
Náklady na bývanie	301,57	73,90	375,47
Strava	203,40	62,31	265,71
Doprava	88,48	14,38	102,86
Náklady za telekomunikačné služby	32,54	4,76	37,30
Náklady na zdravotnú starostlivosť	18,71	2,86	21,57
Starostlivosť o deti	62,64	16,51	79,15
Platenie dlhov (okrem hypotéky)	25,35	6,47	31,82
Spoločenské a voľnočasové aktivity	65,92	12,06	77,98
Iné pravidelné náklady na život	70,54	19,60	90,14
Spolu (výdavky na živobytie)	869,15	212,85	1 082,00
Výdavky na štúdium			
Školné za štúdium na VŠ	98,56	14,52	113,08
Iné výdavky za školu	7,05	0,66	7,71
Iné náklady spojené so štúdiom	88,48	1,88	90,36
Spolu (výdavky na štúdium)	194,09	17,06	211,15
Celkové priemerné mesačné výdavky	1 063,24	229,91	1 293,15

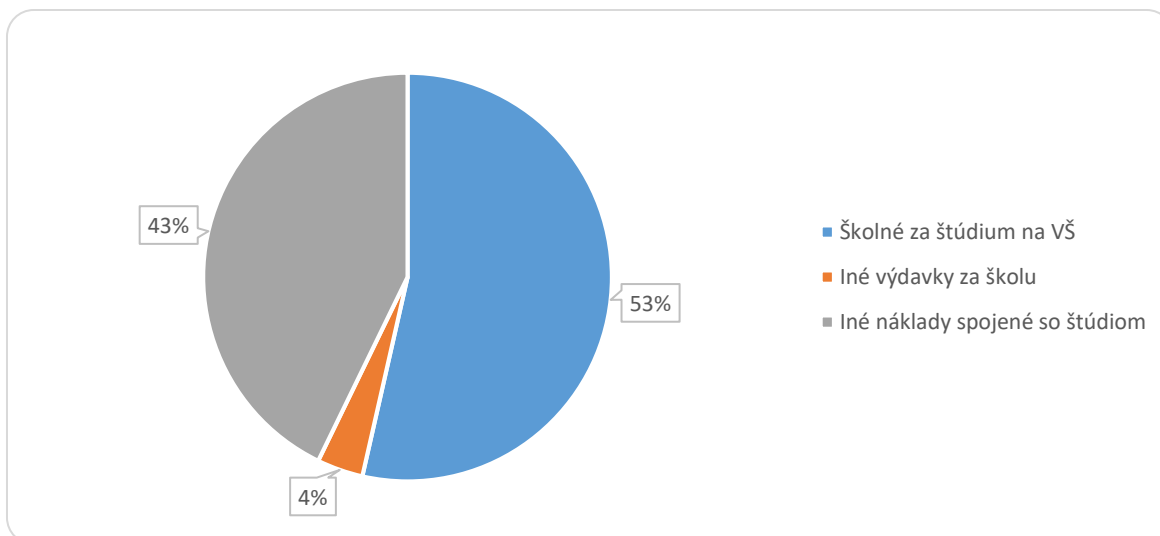
Celkové priemerné mesačné výdavky externých študentov tvoria z 83,67 % výdavky na živobytie a z 16,33 % výdavky na štúdium. V súvislosti s výdavkami na živobytie majú respondenti najvyššie náklady na bývanie (35 %) a stravu (25 %), pričom za týmito položkami postupne nasledujú dopravné náklady (10 %), iné pravidelné náklady na život (8 %), náklady na spoločenské a voľnočasové aktivity (7 %), starostlivosť o deti (7 %), náklady na telekomunikačné služby (3 %), platenie dlhov (3 %) a náklady na zdravotnú starostlivosť (2 %). Štruktúru výdavkov na živobytie externých študentov zobrazuje nasledovný graf 21.

Graf 21 – Štruktúra výdavkov na živobytie externých študentov vysokých škôl v %

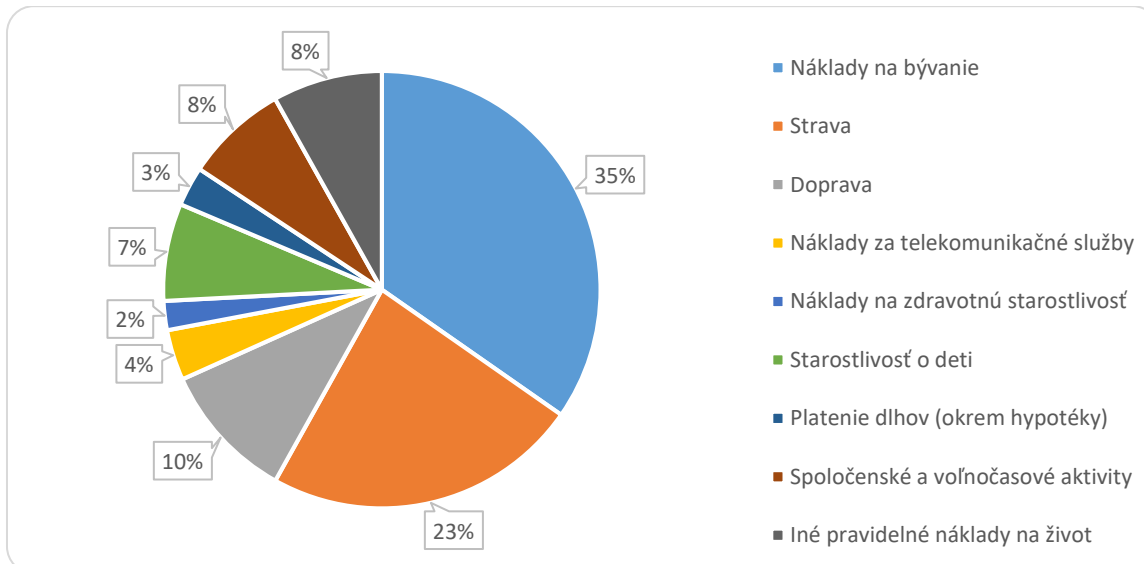
V prípade výdavkov na štúdium majú respondenti najvyššie náklady na školné (53 %), ďalej nasledujú iné náklady spojené so štúdiom (43 %) a iné výdavky na školu (4 %). Štruktúru výdavkov na štúdium externých študentov zobrazuje graf 22.

Graf 22 – Štruktúra výdavkov na štúdium externých študentov vysokých škôl v %

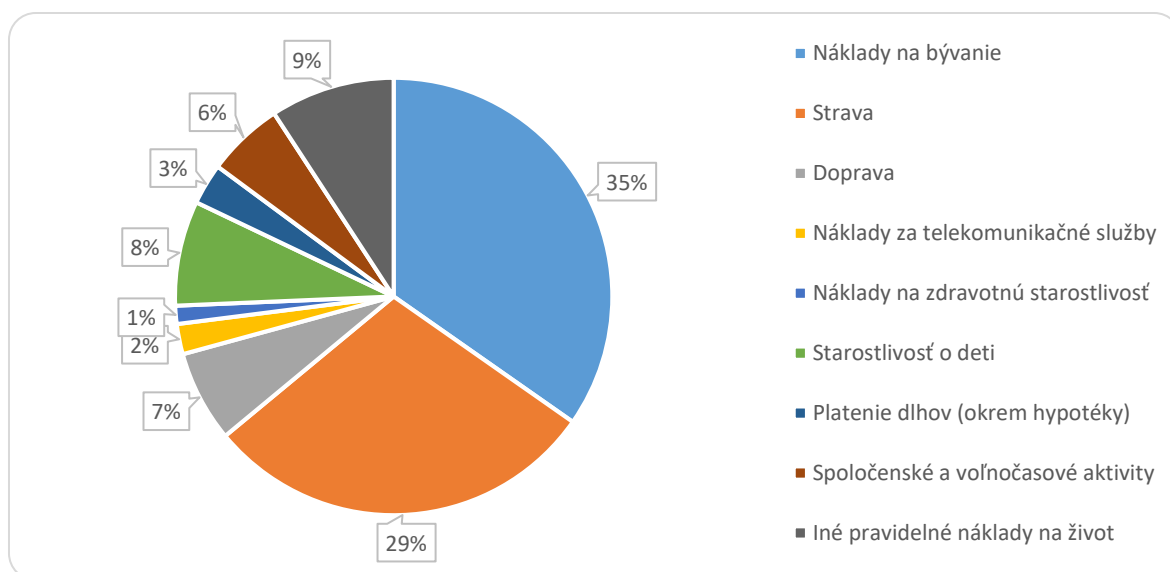
Pokiaľ ide o hradenie výdavkov na živobytie, študenti hradiaci si náklady sami vynakladajú najviac finančných prostriedkov na bývanie (35 %), stravu (23 %), potom na dopravu (10 %), spoločenské a voľnočasové aktivity (8 %), iné pravidelné náklady na život (8 %), starostlivosť o deti (7 %), náklady na telekomunikačné služby (4%), platenie dlhov (3 %) a náklady na zdravotnú starostlivosť (2 %). Štruktúru výdavkov na živobytie externých študentov, ktorí si sami hradia výdavky, zobrazuje graf 23.

Graf 23 – Štruktúra výdavkov na živobytie externých študentov vysokých škôl: uhrádzanie z vlastného vrečka v %

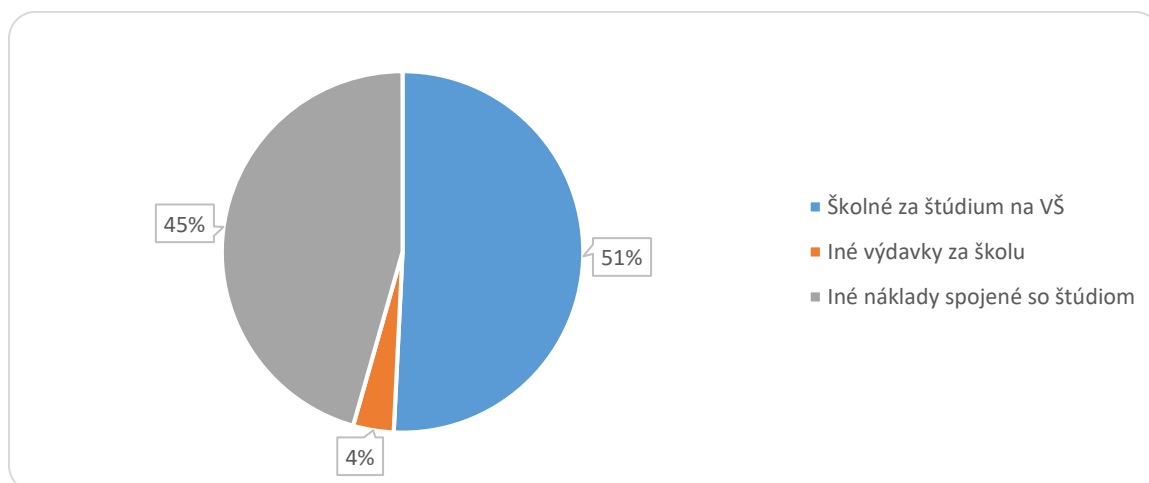
V prípade hradenia výdavkov na živobytie, iné osoby prispievajú študentom najviac finančných prostriedkov na bývanie (35 %), stravu (29 %), potom na iné pracovné náklady na život (9 %), starostlivosť o deti (8 %), dopravu (7 %), spoločenské a voľnočasové aktivity (6 %), náklady na telekomunikačné služby (4%), platenie dlhov (3 %), telekomunikačné služby (2%) a náklady na zdravotnú starostlivosť (1 %). Štruktúru výdavkov na živobytie externých študentov, ktoré sú hradené inými osobami, zobrazuje graf 24.

Graf 24 – Štruktúra výdavkov na živobytie externých študentov vysokých škôl: hradené inými osobami v %

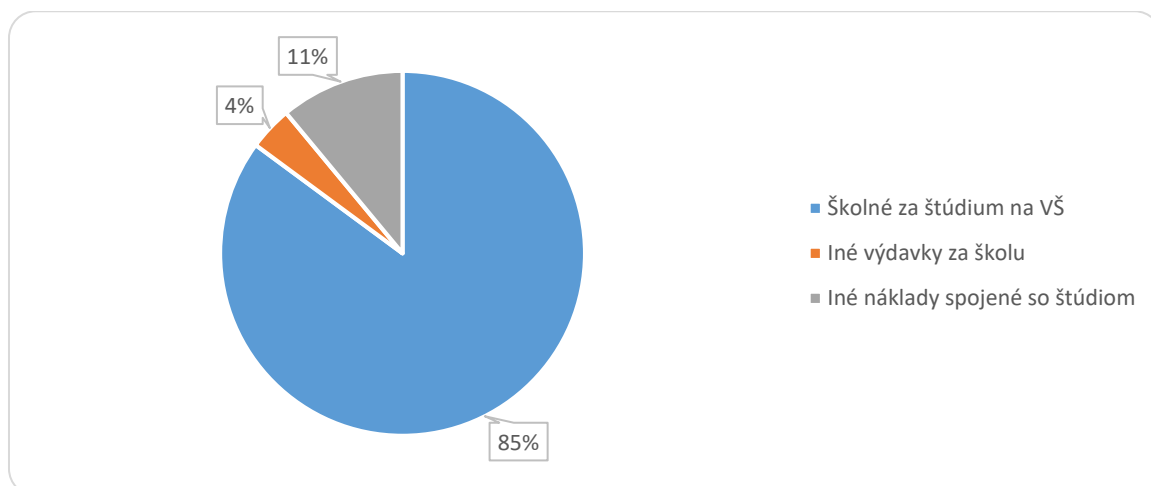
V prípade výdavkov na štúdium, keď si študenti sami hradia výdavky, vynakladajú najviac finančných prostriedkov na školné (51 %), na iné náklady spojené so štúdiom (45 %) a iné výdavky na školu (4 %). Štruktúru výdavkov na štúdium externých študentov, ktorí si sami hradia výdavky, zobrazuje nasledovný graf 25.

Graf 25 – Štruktúra výdavkov na štúdium externých študentov vysokých škôl: uhrádzanie z vlastného vrečka v %

V súvislosti s výdavkami na štúdium iné osoby prispievajú študentom najviac finančných prostriedkov na školné (85 %), na iné náklady spojené so štúdiom (11 %) a iné výdavky na školu (4 %). Štruktúru výdavkov na štúdium externých študentov, ktorým prispievajú iné osoby na hradenie výdavkov, zobrazuje nasledovný graf 26.

Graf 26 – Štruktúra výdavkov na štúdium externých študentov vysokých škôl: hradené inými osobami v %

Celkové priemerné mesačné výdavky externých študentov predstavujú 1 292,73 €. Z tejto čiastky si respondenti sami hradia 82,22 % a iné osoby im prispievajú 17,78 %. Vyššie výdavky majú muži (1 2450,80 €) ako ženy (1 202,74 €), študenti bakalárskych študijných programov (1 232,08 €) ako študenti magisterských študijných programov (1 196,44 €), študenti študujúci v Bratislave (1 468,347 €) ako študenti študujúci v iných mestách Slovenska (1 412,27 €) a študenti nebývajúci s rodičmi (1 272,61 €) ako študenti bývajúci počas semestra s rodičmi (950,08 €).

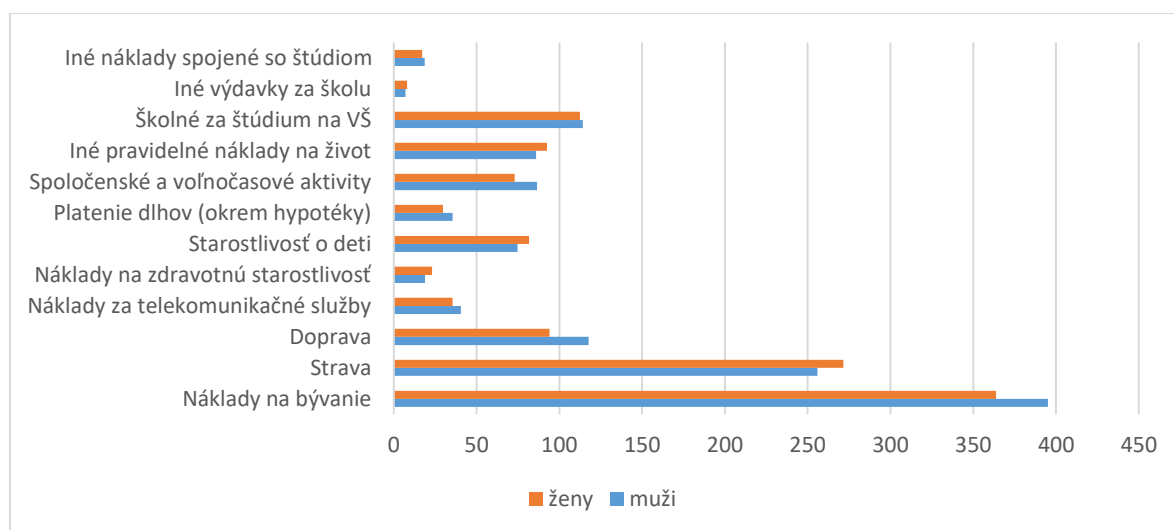
Tabuľky 12, 13 a 14 prezentujú štruktúru výdavkov externých študentov vysokých škôl podľa pohlavia, stupňa štúdia, lokalizácie vysokej školy v Bratislave alebo iných mestách SR a podľa spôsobu bývania počas semestra.

Tabuľka 12 – Štruktúra výdavkov externých študentov VŠ podľa pohlavia (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Položka	Hradené študentmi		Hradené niekým iným		Spolu	
	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži
Výdavky na živobytie						
Náklady na bývanie	266,22	361,08	97,61	33,98	363,83	395,06
Strava	196,26	214,99	75,41	41,00	271,67	255,99
Doprava	74,61	112,11	19,54	5,59	94,15	117,7
Náklady za telekomunikačné služby	29,15	38,30	6,26	2,19	35,41	40,49
Náklady na zdravotnú starostlivosť	20,15	16,25	2,99	2,64	23,14	18,89
Starostlivosť o deti	61,78	64,11	19,94	10,66	81,72	74,77
Platenie dlhov (okrem hypotéky)	20,07	34,36	9,66	1,06	29,73	35,42
Spoločenské a voľnočasové aktivity	57,71	79,92	15,26	6,62	72,97	86,54
Iné pravidelné náklady na život	68,38	74,23	24,24	11,7	92,62	85,93
Spolu (výdavky na živobytie)	794,33	995,35	270,91	115,44	1 065,24	1 110,79
Výdavky na štúdium						
Školné za štúdium na VŠ	95,46	103,82	16,96	10,38	112,42	114,2
Iné výdavky za školu	7,22	6,75	0,81	0,39	8,03	7,14
Iné náklady spojené so štúdiom	15,03	17,03	2,02	1,64	17,05	18,67
Spolu (výdavky na štúdium)	117,71	127,6	19,79	12,41	137,5	140,01
Celkové priemerné mesačné výdavky	912,04	1 122,95	290,70	127,85	1 202,74	1 250,80

Muži si hradia sami 89,78 % a ženy 75,83 % z celkových výdavkov. Iné osoby prispievajú na výdavky mužom 10,22 % a ženám 24,17 %. Výdavky mužov predstavujú z 88,81 % výdavky na živobytie a z 11,19 % výdavky na štúdium. U žien je to 88,57 % na živobytie a 11,43 % na štúdium. Ako možno vidieť z grafu 27, muži v porovnaní so ženami vynakladajú viac finančných prostriedkov na bývanie, dopravu, spoločenské a voľnočasové aktivity, platenie dlhov a náklady na telekomunikačné služby. Ženy v porovnaní s mužmi vynakladajú viac finančných prostriedkov na stravu, starostlivosť o deti a zdravotnú starostlivosť. Muži si však sami hradia ubytovanie, spoločenské a voľnočasové aktivity, stravu a platia dlhy vyššou sumou ako ženy. Ženám prispievajú iné osoby vyššou čiastkou peňazí na všetky výdavky na živobytie aj štúdium.

Graf 27 – Štruktúra celkových výdavkov na štúdium externých študentov podľa pohlavia (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Tabuľka 13 – Štruktúra výdavkov externých študentov VŠ podľa stupňa štúdia (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Položka	Hradené študentmi		Hradené niekým iným		Spolu	
	Bc.	Mgr.	Bc.	Mgr.	Bc.	Mgr.
Výdavky na živobytie						
Náklady na bývanie	303,16	298,29	72,74	76,29	375,9	374,58
Strava	204,72	200,69	70,2	46,21	274,92	246,9
Doprava	89,68	85,96	15,99	11,02	105,67	96,98
Náklady za telekomunikačné služby	31,18	35,38	5,48	3,24	36,66	38,62
Náklady na zdravotnú starostlivosť	18,66	18,79	3,21	2,13	21,87	20,92
Starostlivosť o deti	66,55	54,47	18	13,37	84,55	67,84
Platenie dlhov (okrem hypotéky)	25,53	24,99	6,84	5,69	32,37	30,68
Spoločenské a voľnočasové aktivity	64,12	69,68	11,76	12,69	75,88	82,37
Iné pravidelné náklady na život	68,99	73,78	19,37	20,09	88,36	93,87
Spolu (výdavky na živobytie)	872,59	862,03	223,59	190,73	1 096,18	1 052,76
Výdavky na štúdium						
Školné za štúdium na VŠ	93,25	109,62	17,02	9,27	110,27	118,89
Iné výdavky za školu	6,36	8,49	0,85	0,25	7,21	8,74
Iné náklady spojené so štúdiom	16,52	14,21	1,9	1,84	18,42	16,05
Spolu (výdavky na štúdium)	116,13	132,32	19,77	11,36	135,9	143,68
Celkové priemerné mesačné výdavky	988,72	994,35	243,36	202,09	1 232,08	1 196,44

Študenti bakalárskych študijných programov si sami hradia 79,60 % a študenti magisterských študijných programov 81,88 % z celkových výdavkov. Iné osoby na výdavky študentov bakalárskych študijných programov prispievajú 20,40 % a na výdavky študentov magisterských programov 18,12 %. Celkové výdavky študentov bakalárskych študijných programov tvoria z 88,97 % výdavky na živobytie a z 11,03 % výdavky na štúdium. U študentov magisterských študijných programov to je 87,99 % na živobytie a 12,01 % na štúdium. Študenti bakalárskych študijných programov vynakladajú viac finančných prostriedkov na stravu, starostlivosť o deti a dopravné náklady a študenti magisterských študijných programov na školné, spoločenské a voľnočasové aktivity a iné pravidelné náklady. Študenti bakalárskych študijných programov si vyššou čiastkou sami hradia náklady na starostlivosť o deti, náklady na bývanie a stravu. Študenti magisterských študijných programov si vyššou čiastkou sami hradia školné na štúdium, spoločenské a voľnočasové aktivity a iné pravidelné náklady. Študentom bakalárskych študijných programov prispievajú iné osoby na výdavky vyššou čiastkou na stravu, školné na štúdium a dopravné náklady a študentom magisterských študijných programov na bývanie, spoločenské a voľnočasové aktivity a iné pravidelné náklady.

Tabuľka 14 – Štruktúra výdavkov externých študentov VŠ podľa lokalizácie vysokej školy v Bratislave (hlavnom meste) alebo v iných mestách (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Položka	Hradené študentmi		Hradené niekým iným		Spolu	
	BA	iné	BA	iné	BA	iné
Výdavky na živobytie						
Náklady na bývanie	380,63	275,41	65,32	76,73	445,95	352,14
Strava	221,01	197,43	62,94	62,10	283,95	259,53
Doprava	73,41	93,67	12,07	151,18	85,48	244,85
Náklady za telekomunikačné služby	35,11	31,65	3,45	5,21	38,56	36,86
Náklady na zdravotnú starostlivosť	21,97	17,58	3,12	2,77	25,09	20,35
Starostlivosť o deti	59,05	63,88	9,79	18,82	68,84	82,70
Platenie dlhov (okrem hypotéky)	27,89	24,48	3,63	7,45	31,52	31,93
Spoločenské a voľnočasové aktivity	80,50	60,90	12,95	11,76	93,45	72,66
Iné pravidelné náklady na život	77,06	68,29	17,11	20,46	94,17	88,75
Spolu (výdavky na živobytie)	976,63	833,29	190,38	356,48	1 167,01	1 189,77
Výdavky na štúdium						
Školné za štúdium na VŠ	128,16	88,33	128,16	88,33	256,32	176,66
Iné výdavky za školu	6,80	7,13	6,80	7,13	13,60	14,26
Iné náklady spojené so štúdiom	15,72	15,79	15,72	15,79	31,44	31,58
Spolu (výdavky na štúdium)	150,68	111,25	150,68	111,25	301,36	222,50
Celkové priemerné mesačné výdavky	1 127,31	944,54	341,06	467,73	1 468,37	1 412,27

Študenti študujúci v Bratislave si sami hradia 76,77 % a študujúci v iných mestách Slovenska 66,88 % z celkových výdavkov. Iné osoby na výdavky študentov študujúcich v Bratislave prispievajú 23,23 % a na výdavky študentov študujúcich v iných mestách SR 33,12 %. Výdavky študentov študujúcich v Bratislave predstavujú zo 79,48 % výdavky na živobytie a 20,52 % výdavky na štúdium. U študentov študujúcich v iných mestách SR je to 84,25 % na živobytie a 15,75 % na štúdium. Študenti študujúci v Bratislave v porovnaní so študentmi študujúcimi v iných mestách SR vynakladajú viac finančných prostriedkov na ubytovanie, školné a stravu. Študenti študujúci v Bratislave si ale sami hradia ubytovanie, školné a stravu vyššou čiastkou ako študenti študujúci v iných mestách. Študentom študujúcim v Bratislave prispievajú iné osoby na výdavky vyššou čiastkou peňazí na školné, stravu, a zdravotnú starostlivosť a študentom študujúcim v iných mestách na dopravu, bývanie a starostlivosť o deti.

Tabuľka 15 – Štruktúra výdavkov externých študentov VŠ podľa kritéria bývania alebo nebývania s rodičmi počas semestra (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Položka	Hradené študentmi		Hradené niekým iným		Spolu	
	R	N	R	N	R	N
Výdavky na živobytie						
Náklady na bývanie	195,82	330,22	70,22	74,89	266,04	405,11
Strava	147,43	218,99	51,86	65,23	199,29	284,22
Doprava	85,88	89,18	11,66	15,12	97,54	104,30
Náklady za telekomunikačné služby	27,66	33,86	6,52	4,28	34,18	38,14
Náklady na zdravotnú starostlivosť	17,13	19,14	3,63	2,65	20,76	21,79
Starostlivosť o deti	29,23	71,73	5,90	19,39	35,13	91,12
Platenie dlhov (okrem hypotéky)	26,57	25,02	1,62	7,79	28,19	32,81
Spoločenské a voľnočasové aktivity	65,21	66,12	6,80	13,51	72,01	79,63
Iné pravidelné náklady na život	76,39	68,95	11,92	21,69	88,31	90,64
Spolu (výdavky na živobytie)	671,32	923,21	170,13	224,55	841,45	1 147,76
Výdavky na štúdium						
Školné za štúdium na VŠ	85,56	102,10	0,00	0,00	85,56	102,10
Iné výdavky za školu	7,40	6,95	0,00	0,00	7,40	6,95
Iné náklady spojené so štúdiom	15,67	15,80	0,00	0,00	15,67	15,80
Spolu (výdavky na štúdium)	108,63	124,85	0,00	0,00	108,63	124,85
Celkové priemerné mesačné výdavky	779,95	1 048,06	170,13	224,55	950,08	1 272,61

* R = študenti bývajúci s rodičmi a N = študenti nebývajúci s rodičmi

Študenti bývajúci počas semestra s rodičmi si sami hradia 82,09 % a študenti nebývajúci počas semestra s rodičmi 82,36 % z celkových výdavkov. Iné osoby prispievajú na výdavky študentov bývajúcich počas semestra s rodičmi 17,91 % a na výdavky študentov nebývajúcich počas semestra s rodičmi 17,64 %. Výdavky študentov bývajúcich počas semestra s rodičmi tvoria z 88,57 % výdavky na živobytie a z 11,43 % výdavky na štúdium. U študentov nebývajúcich počas semestra s rodičmi to je 90,19 % na živobytie a 9,81 % na štúdium. Študenti bývajúci počas semestra s rodičmi vynakladajú viac finančných prostriedkov na iné výdavky na školu a študenti nebývajúci počas semestra s rodičmi na bývanie, stravu a starostlivosť o deti. Študenti bývajúci počas semestra s rodičmi si vyššou sumou peňazí sami hradia plnenie dlhov a študenti nebývajúci počas semestra s rodičmi bývanie, stravu a starostlivosť o deti. Študentom bývajúcim počas semestra s rodičmi prispievajú iné osoby na výdavky vyššou čiastkou peňazí na náklady na telekomunikačné služby a zdravotnú starostlivosť a študentom nebývajúcim počas semestra s rodičmi na starostlivosť o deti, stravu a iné pravidelné náklady na život.

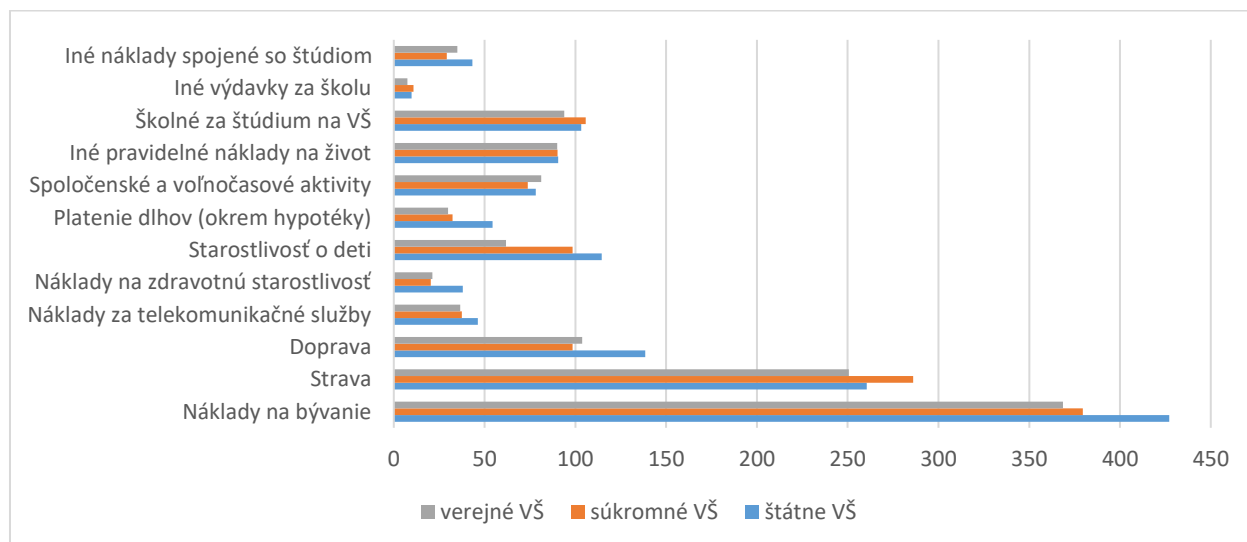
Tabuľka 16 – Štruktúra výdavkov externých študentov vysokých škôl podľa typu VŠ (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Položka	Hradené študentmi			Hradené niekým iným		
	štátne VŠ	súkromné VŠ	verejné VŠ	štátne VŠ	súkromné VŠ	verejné VŠ
Výdavky na živobytie						
Náklady na bývanie	378,56	325,17	277,8	48,48	54,42	90,8
Strava	237,82	215,69	191,6	22,66	70,38	59,12
Doprava	133,95	85,38	87,82	4,48	13,17	15,9
Náklady za telekomunikačné služby	39,14	33,52	31,33	7,14	3,86	5,29
Náklady na zdravotnú starostlivosť	34,44	18,18	18,06	3,62	2,26	3,27
Starostlivosť o deti	100,01	78,66	47,69	14,46	19,76	14,12
Platenie dlhov (okrem hypotéky)	37,8	27,64	22,74	16,57	4,71	7,16
Spoločenské a voľnočasové aktivity	78,18	60,12	69,6	0	13,71	11,59
Iné pravidelné náklady na život	88,45	68,2	71,15	2,17	21,97	18,94
Spolu (výdavky na živobytie)	1 128,35	912,56	817,79	119,58	204,24	226,19
Výdavky na štúdium						
Školné za štúdium na VŠ	103,25	104,92	93,32	0,00	0,77	0,61
Iné výdavky za školu	8,84	9,26	5,21	0,89	1,53	2,22
Iné náklady spojené so štúdiom	30,09	13,52	16,55	13,27	15,68	18,43
Spolu (výdavky na štúdium)	142,18	127,7	115,08	14,16	17,98	21,26
Celkové priemerné mesačné výdavky	1 270,53	1 040,26	932,87	133,74	222,22	247,45

Z tabuľky 16 vyplýva, že u všetkých troch typov vysokých škôl tvorili najväčšiu položku výdavkov externých študentov VŠ náklady na bývanie, stravu a dopravu. Najväčšie výdavky na živobytie ako aj výdavky na štúdium sú na štátnych vysokých školách.

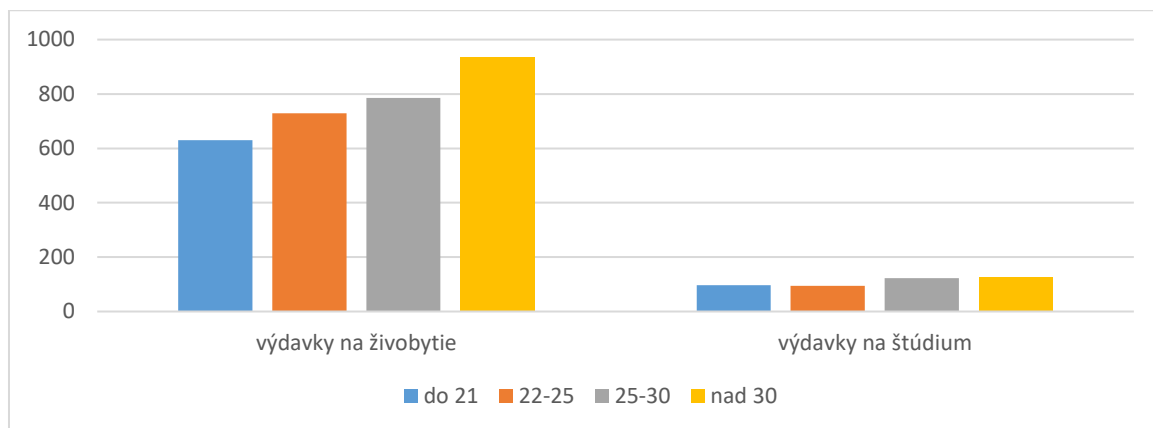
Porovnanie jednotlivých výdavkov externých študentov VŠ podľa typu vysokej školy (priemerné hodnoty v € za mesiac) zobrazuje graf 28.

Graf 28 – Štruktúra príjmov externých študentov VŠ podľa typu vysokej školy (priemerné hodnoty v € za mesiac)

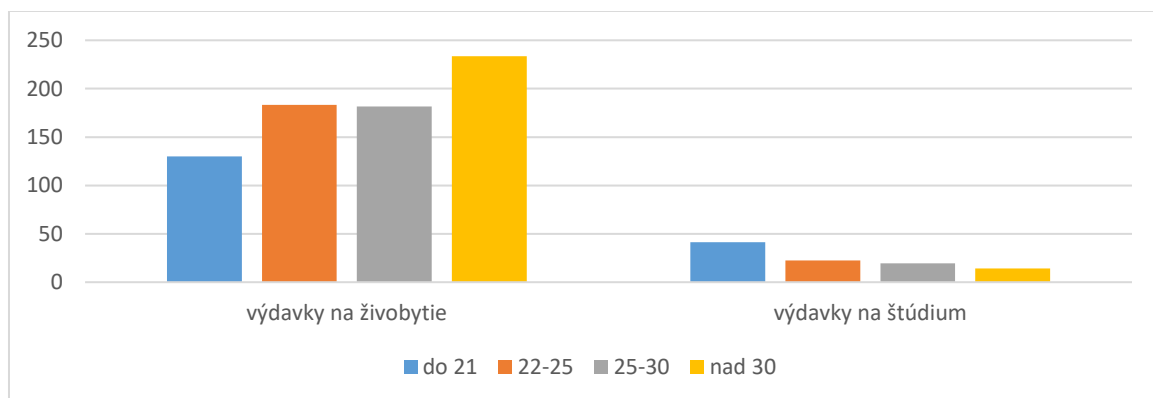

Ako možno vidieť z grafu 29 a 30, najväčšie výdavky na živobytie má veková skupina nad 30 rokov tak ako u študentov, ktorí si hradia výdavky sami, tak aj u študentov, ktorým prispievajú na výdavky iné osoby. Najvyššie výdavky na štúdium má veková skupina do 21 rokov.

Graf 29 – Štruktúra výdavkov externých študentov vysokých škôl na živobytie a na štúdium: uhrádzanie z vlastného vrecka podľa vekovej skupiny (priemerné hodnoty v € za mesiac)

Graf 30 – Štruktúra výdavkov externých študentov vysokých škôl na živobytie a na štúdium: hradené inými osobami podľa vekovej skupiny (priemerné hodnoty v € za mesiac)

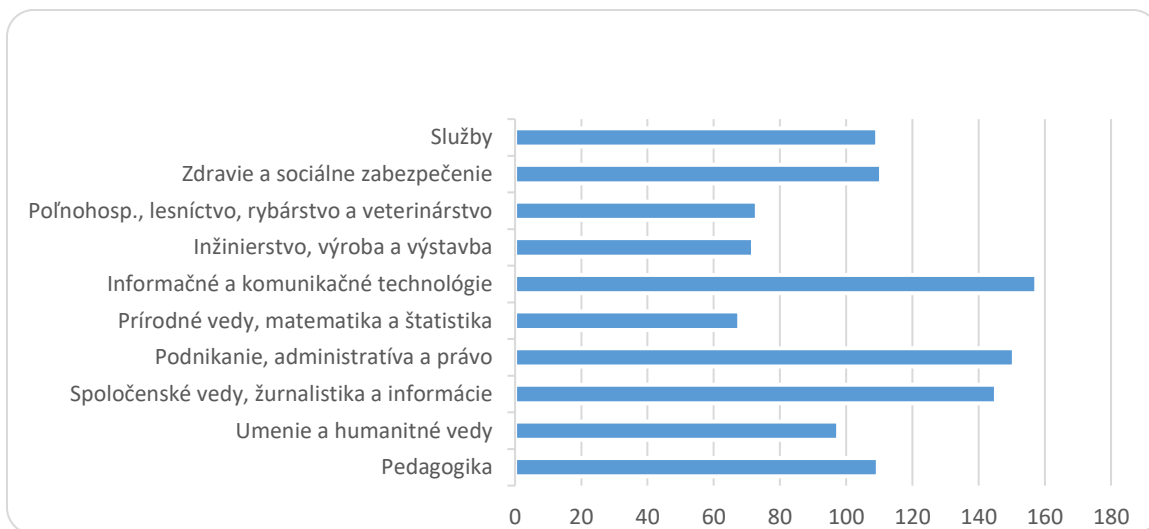

Graf 31 a 32 poukazuje na skutočnosť, že najväčšie výdavky na živobytie externých študentov vysokých škôl, ktorí si sami hradia výdavky, majú nasledovné skupiny študijných programov (zaradených do skupín študijných odborov podľa ISCED Fields of Education and Training 2013): podnikanie, administratíva a právo (12 %), spoločenské vedy, žurnalistika a informácie (11 %), služby (11 %) a zdravie a sociálne zabezpečenie (11 %). Najväčšie výdavky na štúdium majú študijné programy informačné a komunikačné technológie (14 %), podnikanie, administratíva a právo (14 %) a spoločenské vedy, žurnalistika a informácie (13 %).

Graf 31 – Štruktúra výdavkov na živobytie externých študentov vysokých škôl: uhrádzanie z vlastného vrečka podľa skupín študijných odborov podľa ISCED-F 2013 (v %)

Graf 32 – Štruktúra výdavkov na štúdium externých študentov vysokých škôl: hradené inými osobami podľa skupín študijných odborov podľa ISCED-F 2013 (v %)

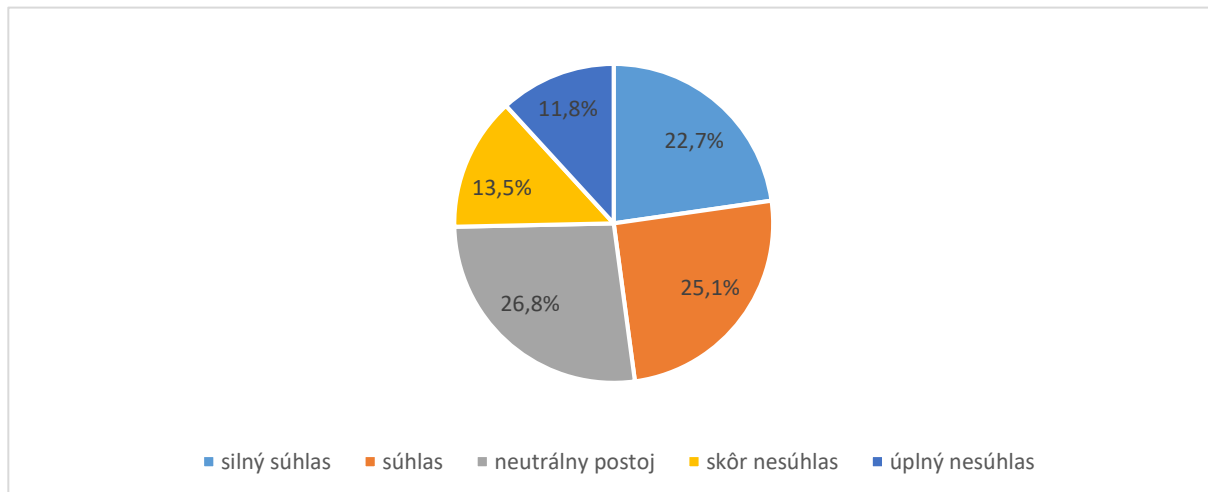
Z grafu 31 a 32 vyplýva, že najväčšie výdavky na živobytie externých študentov vysokých škôl, ktorým prispievajú iné osoby na výdavky na štúdium, sú rovnaké ako u študijných programov u študentov, ktorí si sami hradia výdavky za štúdium a to: podnikanie, administratíva a právo (12 %), spoločenské vedy, žurnalistika a informácie (11 %), služby (11 %) a zdravie a sociálne zabezpečenie (11 %). Najväčšie výdavky na štúdium majú obdobne študijné programy informačné a komunikačné technológie (14 %), podnikanie, administratíva a právo (14 %) a spoločenské vedy, žurnalistika a informácie (13 %).

Hodnotenie spokojnosti študentov s vybranými prvkami štúdia

Hodnotenie schopností vyučujúcich poskytovať pozitívnu spätnú väzbu

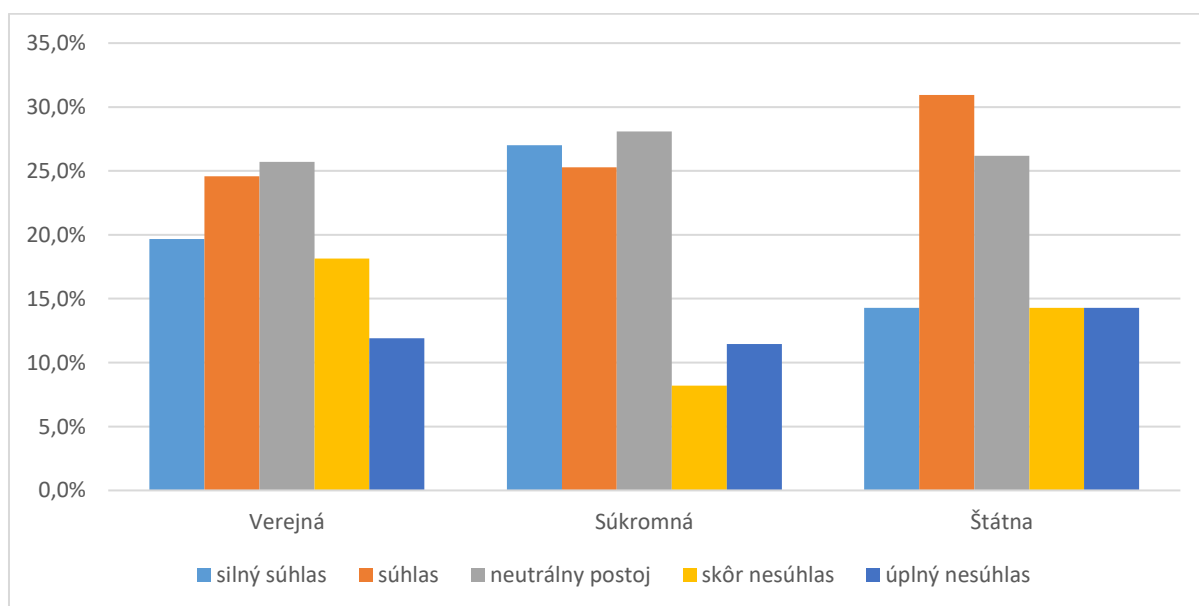
Na otázku týkajúcu sa prístupu pedagógov k študentom ohľadom poskytovania spätnej väzby a vnímania resp. hodnotia študenta zo strany pedagóga odpovedalo 1 034 respondentov, čo je o 150 menej ako bol celkový počet respondentov, a teda odpoveď nevyplnilo celkom 12,7 % opýtaných.

Graf 33 – Miera do akej študenti externého štúdia súhlasia s tvrdením, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí

Z predchádzajúceho grafu vyplýva, že silný súhlas a súhlas s dostatočnou mierou spätnej väzby (bez ohľadu na typ školy) vyjadrilo spolu takmer 48 % respondentov. Neutrálny postoj (najsilnejšia samostatná kategória) zastáva 26,8 % opýtaných a nesúhlasný názor prezentovalo 25,3 % respondentov. Druhý najväčší podiel študentov (22,7 %) spadá do kategórie „súhlas“, ktorá je zároveň druhou najpozitívnejšou. Pozitívny je aj fakt, že do skupiny, ktorá vyjadrila silne negatívny názor patrí len 11,8 % opýtaných, čo predstavuje najmenší podiel zo všetkých kategórií.

Graf 34 – Podiel študentov externého štúdia podľa reakcie na tvrdenie, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí (v štruktúre podľa typu školy)

Na verejných a súkromných vysokých školách prevláda v súvislosti s preverovaným tvrdením ohľadom poskytovanej spätnej väzby pedagógov voči študentom neutrálny názor, ktorý zastáva pri prvom spomínanom type školy 25,7 % a v druhom 28,1 % opýtaných. Na štátnych školách je neutrálny postoj druhou najčastejšou odpoveďou, a to hneď po druhej najpozitívnejšej odpovedi (tj. „súhlas“).

Silne negatívny názor má takmer rovnaké zastúpenie študentov na obidvoch typoch spomínaných škôl, na verejných VŠ vyjadrilo silnú mieru nespokojnosti 11,9 % a na súkromných 11,4 %, čo je rozdiel na úrovni iba 0,5 pb. Poslednú kategóriu, ktorou je „úplný nesúhlas“ sme zaznamenali v najväčšej miere na štátnych vysokých školách, kde miera silnej nespokojnosti dosiahla hodnotu 14,3 %, čo je o 2,6 pb. viac ako jednoduchý aritmetický priemer predošlých dvoch typov škôl (11,7 %). Pozitívny jav, ktorý sa objavuje pri každom type školy je ten, že hodnotenie „silný súhlas“ a „súhlas“ so skúmaným tvrdením vyjadrilo veľké množstvo študentov. Pri verejných vysokých školách je to 44,2 %, pri súkromných 52,3 % a pri štátnych 45,2 %. Čo sa týka vzájomného porovnania medzi školami podľa typu, tak súkromné školy vedú oproti verejným o 8 pb. a v porovnaní so štátnymi o 7 pb. Naopak „nesúhlas“ a „silný nesúhlas“ vyjadrilo na verejných školách 30,1 %, na súkromných 19,7 % a na štátnych 28,6 % opýtaných. Najväčšia miera nespokojnosti so skúmaným tvrdením bola teda na verejných vysokých školách a najmenšia na súkromných.

V ďalšej časti sa pozrieme na názory študentov na otázku ohľadom poskytovanej spätnej väzby v členení podľa študijných programov. Ako vyplýva z nasledujúceho grafu, najväčšiu mieru silného súhlasu s preverovaným tvrdením sme zaznamenali u študentov prírodných vied, matematiky a štatistiky. Spomínaný názor uviedlo až 75 percent opýtaných. Je však potrebné podotknúť, že výsledky môžu byť skreslené z dôvodu malého počtu respondentov daného študijného programu. V predchádzajúcej tabuľke môžeme vidieť, že v tomto prípade ich bolo málo a teda odpovede sme zaznamenali len pri prvých dvoch možnostiach. Druhú najvyššiu hodnotu silného súhlasu (46,2 %) vyjadrili študenti poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva. Tak ako v predošlom prípade tak aj v tomto ide len o malú vzorku študentov.

Ďalším študijným programom s tretím najsilnejším zastúpením názoru na skúmaný jav so „silným súhlasom“ sú študenti služieb. Vzorka respondentov je signifikantná a je oveľa väčšia ako predošlých dvoch programoch a dosahuje 6,2 násobku ich priemernej hodnoty. Silný súhlas vyjadril aj dosť veľký podiel študentov študujúcich v oblasti zdravia a sociálneho zabezpečenia, spomínaná hodnota sa pohybuje na úrovni 25,3 %, čo je štvrtá najvyššia hodnota, ktorá je mimochodom v tejto oblasti štúdia rovná kategórii „neutrálny postoj“.

Tabuľka 17 – Podiel študentov externého štúdia podľa reakcie na tvrdenie, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí v členení podľa typu študijného programu

Oblasť štúdia	silný súhlas	súhlas	neutrálny postoj	skôr nesúhlas	úplný nesúhlas
Pedagogika	16,7%	27,0%	31,0%	15,5%	9,8%
Umenie a humanitné vedy	18,8%	31,3%	43,8%	0,0%	6,3%
Spoločenské vedy, žurnalistika a informácie	19,8%	24,2%	34,1%	9,9%	12,1%
Podnikanie, administratíva a právo	18,7%	27,4%	26,0%	18,3%	9,6%
Prírodné vedy, matematika a štatistika	75,0%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Informačné a komunikačné technológie	12,5%	37,5%	31,3%	12,5%	6,3%
Inžinierstvo, výroba a výstavba	14,9%	23,4%	29,8%	25,5%	6,4%
Poľnohosp., lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo	46,2%	15,4%	15,4%	15,4%	7,7%
Zdravie a sociálne zabezpečenie	25,3%	22,3%	25,3%	11,4%	15,6%
Služby	45,3%	32,1%	13,2%	0,0%	9,4%

V ďalšej časti sme sa rozhodli zjednodušiť pohľad na overované tvrdenie a agregovať odpovede do troch skupín z pôvodných piatich, budeme ich nazývať „súhlas“¹⁰, „neutrálny postoj“¹¹ a „nesúhlas“¹². Môžeme skonštatovať, že vo všetkých študijných programoch prevláda súhlasný názor s preverovaným tvrdením. Neutrálny názor je na druhom mieste v polovici ďalších študijných programov, tj. v 5-tich zo všetkých 10-tich študijných programov okrem „Podnikania, administratívy a práva, „Inžinierstva, výroby a výstavby“, „Poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva“ a „Zdravia a sociálne zabezpečenia“ a nesúhlasný postoj prevláda práve v týchto piatich menovaných.

Tabuľka 18 – Názor externých študentov na tvrdenie, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí v štruktúre podľa typu študijného programu (agregovaná forma)

Oblasť štúdia	Odpoveď		
	súhlas	neutrálny postoj	nesúhlas
Pedagogika	43,7%	31,0%	25,3%
Umenie a humanitné vedy	50,0%	43,8%	6,3%
Spoločenské vedy, žurnalistika a informácie	44,0%	34,1%	22,0%
Podnikanie, administratíva a právo	46,1%	26,0%	27,9%
Prírodné vedy, matematika a štatistika	100,0%	0,0%	0,0%
Informačné a komunikačné technológie	50,0%	31,3%	18,8%
Inžinierstvo, výroba a výstavba	38,3%	29,8%	31,9%
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo	61,5%	15,4%	23,1%
Zdravie a sociálne zabezpečenie	47,6%	25,3%	27,0%
Služby	77,4%	13,2%	9,4%

Najväčšia miera agregovaného súhlasu je, ako sme už spomínali, pri „Prírodných vedách, matematike a štatistike“ a dosahuje maximálnu možnú úroveň¹³ tj. 100 %. Výsledky sú zrejme skreslené aj vplyvom malej vzorky respondentov. Vysoké hodnoty agregovaného súhlasu sme zaznamenali pri službách (77,4 %), pri poľnohospodárstve, lesníctve atď. (61,5 %) a ďalej nasledujú ešte 2 študijné programy „Umenie a humanitné vedy“ a „Informačno-komunikačné technológie“, ktoré majú zhodne po 50 %. Najväčší nesúhlas s preverovaným tvrdením bol zaznamenaný pri „Inžinierstve, výroba a výstavbe“ (31,9 %), „ Podnikaní, administratíve a práve“ (27,9 %) a „Zdraví a sociálnom zabezpečení“ (27,0 %).

Tabuľka 19 – Názor externých študentov podľa pohlavia na tvrdenie, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí

odpoveď	Ženy	Podiel	Muži	Podiel	Spolu
silný súhlas	127	19,7%	109	27,8%	236
súhlas	145	22,5%	115	29,3%	260
neutrálny postoj	185	28,7%	92	23,5%	277
skôr nesúhlas	99	15,4%	41	10,5%	140
úplný nesúhlas	88	13,7%	35	8,9%	123

Najčastejší názor medzi študentkami vysokých škôl na preverované tvrdenie je neutrálny postoj, ktorý zastáva až 28,7 % žien, čo je v porovnaní s mužmi o 5,3 pb. viac. Nasleduje súhlasný postoj (22,5 %), silný súhlas (19,7 %), skôr nesúhlas (15,4 %) a na záver úplný nesúhlas (13,7 %). Najväčšie 2 kategórie tj. „neutrálny postoj“ a „súhlas“ spolu tvoria nadpolovičnú väčšinu (51,2 %).

Pri mužoch pozorujeme odlišné poradie veľkostných kategórií podľa vyjadreného názoru. Najčastejšou odpoveďou je „súhlas“, a v tomto prípade sú dosiahnuté veľmi podobné hodnoty ako je pri najčastejšej odpovedi žien,

¹⁰ pôvodné kategórie „silný súhlas“ + „súhlas“

¹¹ bezo zmeny, rovnako ako predtým

¹² pôvodné kategórie „skôr nesúhlas“ + „úplný nesúhlas“

¹³ hodnota môže byť skreslená malou vzorkou respondentov

ktorou bol neutrálny názor, rozdiel je len na úrovni 0,6 pb. Druhou najväčšou skupinou pri mužoch je „silný súhlas“ (27,8 %), nasleduje „neutrálny postoj“ (23,5 %), predposlednou je „skôr nesúhlas“ (10,5 %) a poslednou „úplný nesúhlas“ (8,9 %). Na základe uvedeného je možné skonštatovať, že hodnotenie mužov je diametrálne odlišné od hodnotenia žien.

U mužov je teda najčastejšie vyjadreným názorom „súhlas“, ktorý dosahuje podiel 29,3 %, čo je o 6,8 pb. viac ako pri ženách. Muži sú v tomto ohľade všeobecne spokojnejší s poskytovaním spätnej väzby ako ženy, agregovaný súhlas¹⁴ vyjadrilo až 57,1 % mužov, čo je v porovnaní so ženami (42,2 %) o takmer 15 pb. viac. Mužské pohlavie má taktiež nižšie percento pri kategóriách „neutrálny postoj“ a „nesúhlas“¹⁵.

Teraz sa pozrieme na vyjadrený súhlas podľa stupňa štúdia a budeme sa venovať aj vzájomnej komparácii medzi I. a II. stupňom vysokoškolského štúdia.

Tabuľka 20 – Názor externých študentov podľa pohlavia na tvrdenie, že im prednášajúci poskytuje užitočnú spätnú väzbu o tom ako sa im darí v členení podľa stupňa štúdia

stupeň štúdia	silný súhlas	súhlas	neutrálny postoj	skôr nesúhlas	úplný nesúhlas
I. stupeň	23,3%	25,3%	26,0%	13,3%	12,0%
II. stupeň	21,7%	24,6%	28,2%	13,9%	11,6%

Už pri zbežnom pohľade vidíme, že názory na skúmanú otázku sú veľmi podobné na oboch stupňoch štúdia.

Hodnotenie schopností vyučujúcich motivovať študentov k štúdiu

Ďalej v texte sa budeme venovať analýze odpovedí na otázku ohľadom toho, či si študenti externého štúdia myslia, že ich prednášajúci obvykle motivujú k tomu, aby som sa snažili čo najlepšie. Podiely podľa pohlavia a vekovej skupiny sú nasledovné.

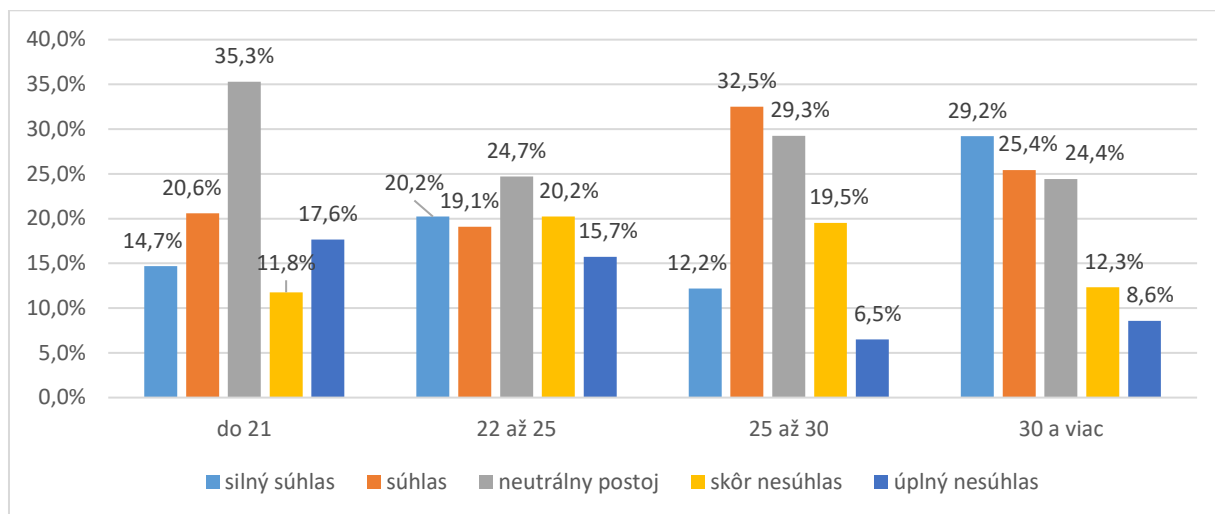
Z nasledujúcich dvoch grafov je zrejmé, že medzi oboma pohlaviami panujú rozdielne názory na položenú otázku. V kategórii do 21 rokov bola u mužov zaznamenaná najvyššia miera silného súhlasu (37,5 %), kým v rovnakej vekovej kategórii u žien to bolo len 14,7 %. Muži v každej vekovej kategórii vyjadrili väčšiu mieru súhlasu¹⁶ ako ženy.

¹⁴ myslíme tým kategórie „silný súhlas“ a „súhlas“

¹⁵ kategórie „skôr nesúhlas“ a „úplný nesúhlas“

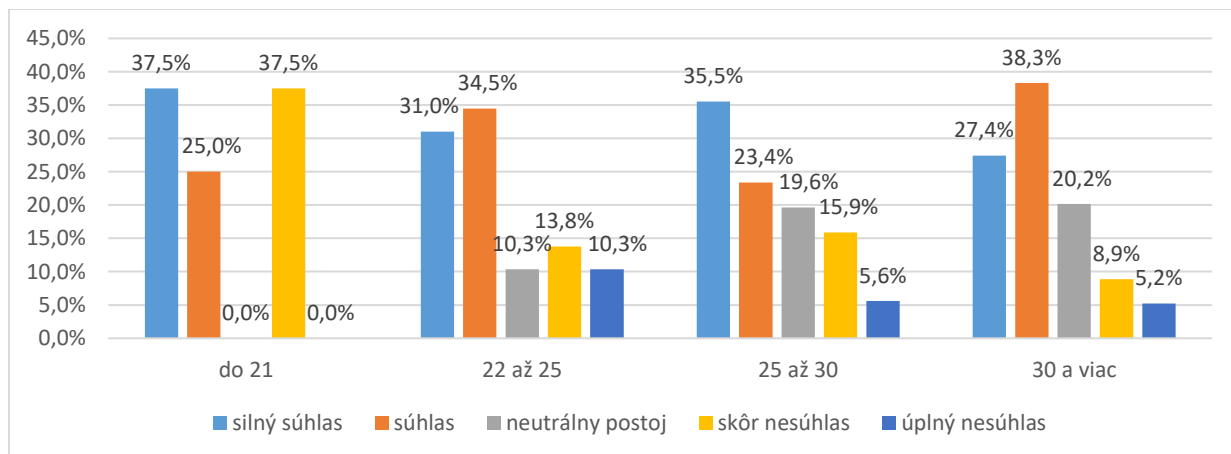
¹⁶ Tak ako aj pri predošlej otázke kategórie „súhlas“ + „silný súhlas“ spolu

Graf 35 – Odpoveď žien na to, či ich prednášajúci obvykle motivujú k tomu aby sa snažili čo najlepšie (v štruktúre podľa vekovej skupiny)

Najsilnejšia forma súhlasu prevláda pri ženách v kategórii 30 a viac ročných, kým u mužov, ako sme už spomínali, je to práve naopak v najmladšej kategórii. Najvyššia miera silného nesúhlasu je pri ženách zistená v najmladšej kategórii a pri mužoch ide o študentov vo veku od 22 do 25 rokov. Neutrálny postoj zastávajú prevažne ženy, v každej vekovej kategórii dosahujú vyššie hodnoty ako muži. Najväčší rozdiel je práve v najmladšej kategórii, v ktorej 35,3 % žien vyjadrilo neutrálny postoj a u mužov bola hodnota rovná presne 0 %. Dalo by sa konštatovať, že muži mali radikálnejšie postoje ako ženy, tj. vyhýbali sa neutrálnej odpovedi a zastávali buď súhlasné alebo nesúhlasné stanovisko.

Graf 36 – Odpoveď mužov na to, či ich prednášajúci obvykle motivujú k tomu aby sa snažili čo najlepšie (v štruktúre podľa odpovede)

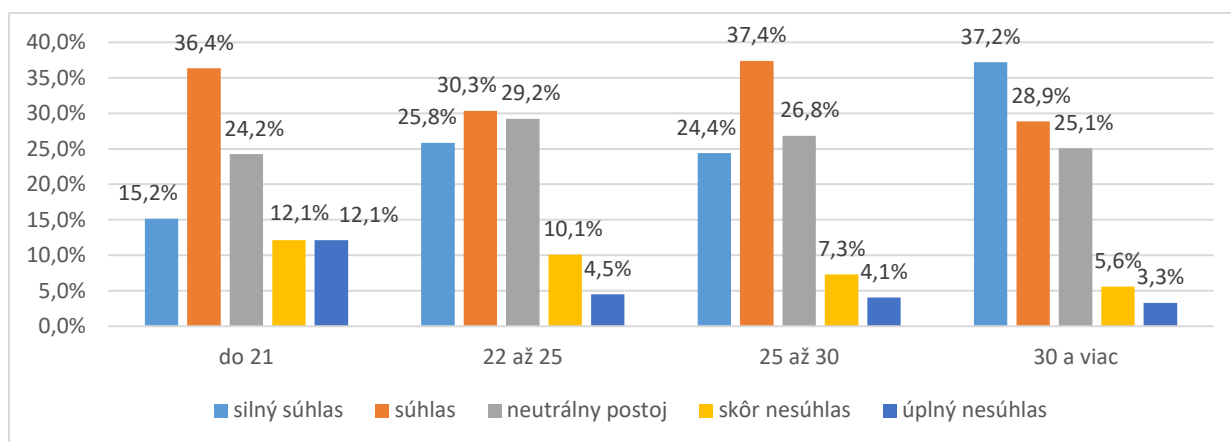

Hodnotenie schopností vyučujúcich

Pri analýze odpovede na otázku ohľadom toho, či sú prednášajúci mimoriadne dobrí vo vysvetľovaní, sme dospeli k nasledujúcim výsledkom. Vo vekovej skupine žien do 21 rokov prevládal súhlasný názor (36,4 %), nasledoval neutrálny názor (24,2 %), ďalej silný súhlas s 15,2 % a nakoniec oba nesúhlasné postoje s rovnakou hodnotou 12,1 %. V druhej najmladšej vekovej skupine sa oproti predošlej skupine zvýšila miera silného súhlasného stanoviska o 10,7 pb. a naopak klesla miera súhlasného stanoviska o 6 pb.

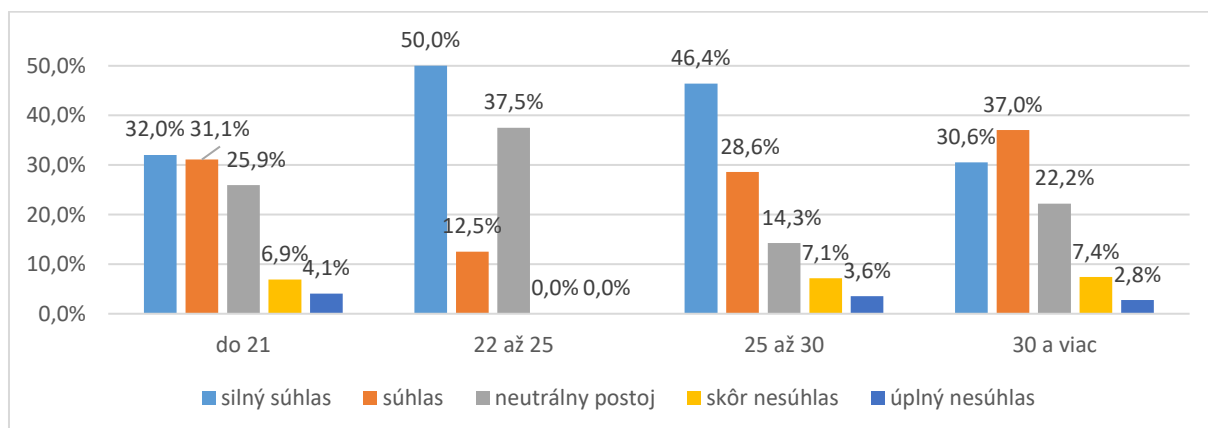
Za povšimnutie stojí fakt, že vyjadrený názor „úplný nesúhlas“ výrazne klesol a to z 12,1 na 4,5 % tj. o 7,6 pb. v kategórii od 25 do 30 rokov, rovnako ako aj v najmladšej, výrazne prevláda súhlasný postoj a dosahuje najvyššiu hodnotu zo všetkých kategórií (37,4 %). V najstaršej kategórii ako v jedinej prevláda silný súhlas, ktorý v tomto prípade dosahuje druhú najvyššiu hodnotu zo všetkých odpovedí. Za zmienku stojí aj fakt, že úplný nesúhlas vyjadrilo len 3,3 % externých študentov nad 30 rokov.

Graf 37 – Odpovede žien na otázku ohľadom toho, či sú prednášajúci mimoriadne dobrí vo vysvetľovaní

Pozitívnym faktom je, že úplný nesúhlas vyjadrilo najmenšie percento žien v troch zo štyroch vekových kategórií, výnimkou je len najmladšia kategória, kde bola hodnota rovnaká ako pri skôr nesúhlase. Ďalším kladným prvkom je fakt, že skôr nesúhlas vyjadrilo druhé najmenšie percento opýtaných z každej vekovej kategórie. Z nasledujúceho grafu môžeme pozorovať, že najčastejšou odpoveďou je súhlasný postoj, ktorý má prvenstvo v troch zo štyroch kategórií a výnimkou je len najstaršia, v ktorej prevláda silný súhlas.

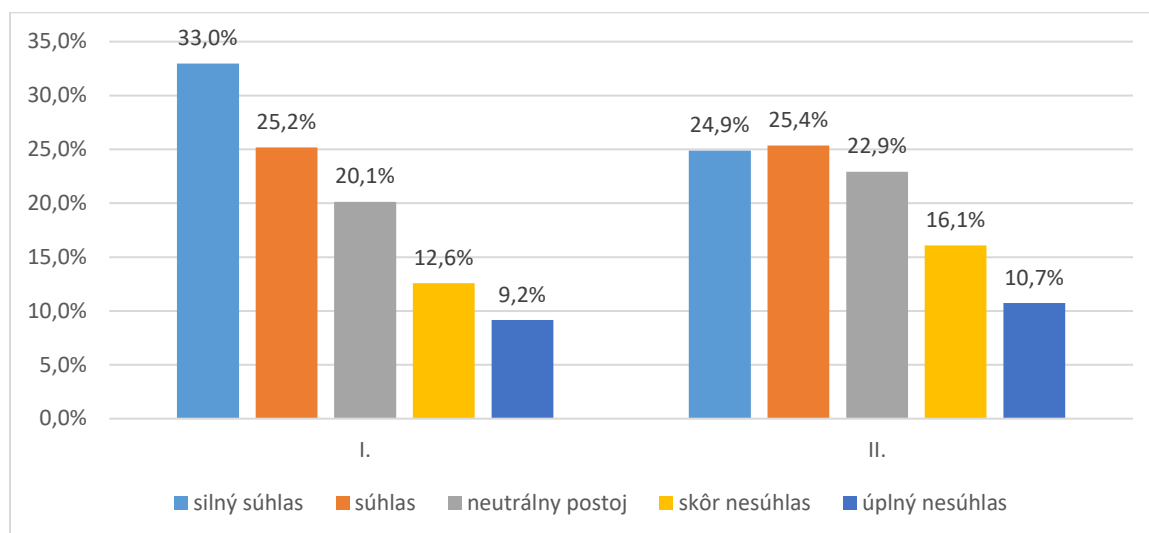
Graf 38 – Odpovede mužov na otázku ohľadom toho, či sú prednášajúci mimoriadne dobrí vo vysvetľovaní podľa typu odpovede

Hodnotenie kvality vzťahov medzi študentmi a ich spolužiakmi

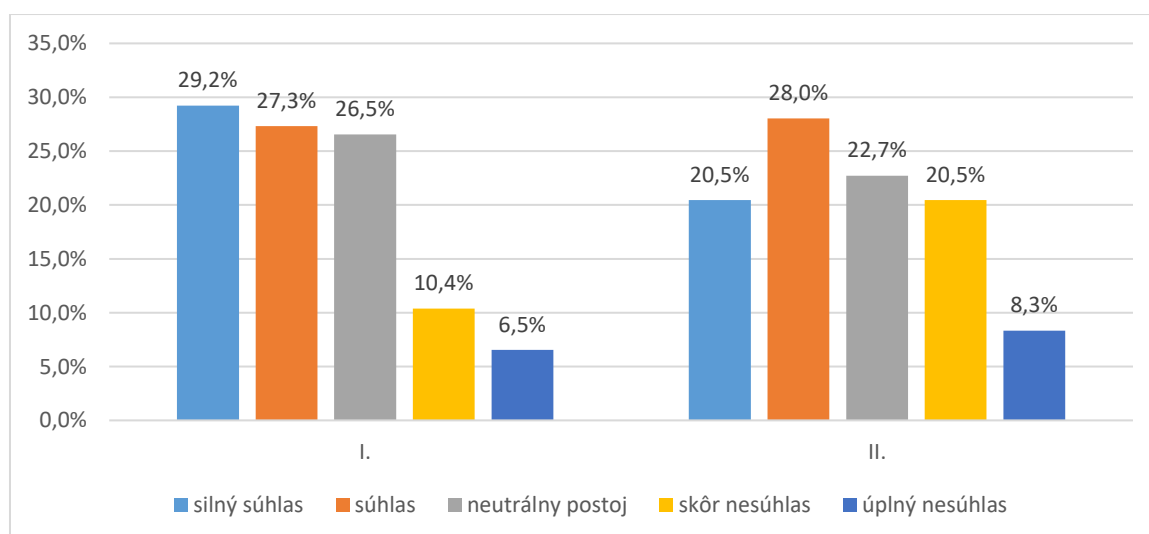
Analýza odpovedí na otázku, či si študenti myslia, že majú veľa spolužiakov, s ktorými môžu diskutovať o témach súvisiacich s učivom, dopadla nasledovne. Až 33 % externých študentiek na I. stupni štúdia vyjadrilo silne súhlasný postoj. Na II. stupni štúdia to bolo len 24,9 %, čo je rozdiel viac ako 8 pb. Druhý najčastejší názor, tj. súhlasný postoj bol pre obe skupiny spoločný. Podiel ostatných troch odpovedí má rovnakú chronológiu, tj. na oboch stupňoch štúdia nasleduje ďalej neutrálny postoj, potom skôr nesúhlas a úplný nesúhlas pričom neutrálny postoj a nesúhlas dosahujú podobné hodnoty. V prvom prípade je rozdiel na úrovni 2,8 pb. a v druhom len 1,6 pb.

Graf 39 – Reakcia žien na otázku, či majú veľa spolužiakov, s ktorými môžu diskutovať o témach súvisiacich s učivom v štruktúre podľa stupňa v štúdiu

Na II. stupni sú v troch prípadoch odpovedí (neutrálny postoj, skôr nesúhlas, úplný nesúhlas) dosiahnuté vyššie hodnoty ako na I. stupni štúdia. Veľmi podobné hodnoty v rámci oboch stupňov štúdia (rozdiel na úrovni 0,2 pb. sme zaznamenali pri súhlasnej reakcii. Pri silnom súhlase (ako jedinej odpovedi) bola vyššia hodnota na I. stupni štúdia. Ako sme už vyššie spomínali, toto je zároveň aj najväčší rozdiel v rámci stupňov štúdia (viac ako 8 pb.).

Graf 40 – Reakcia mužov na otázku, či majú veľa spolužiakov, s ktorými môžu diskutovať o témach súvisiacich s učivom v štruktúre podľa stupňa v štúdiu

Celková spokojnosť študentov so svojím štúdiom na vysokej škole

Analýza získaných údajov sa zameriava na spokojnosť externých študentov so súčasným študijným odborom v takej miere, že by ho odporúčali aj iným, pričom dáta sú rozdelené podľa typu vysokej školy (verejná, súkromná, štátna) a stupňa štúdia (bakalársky, magisterský). Výsledky ukazujú, že externí študenti verejných vysokých škôl preukazujú rôzne úrovne spokojnosti. Na bakalárskom stupni štúdia vyjadrilo silný súhlas 39,5 % študentov, súhlas 29,7 %, neutrálny postoj 18,8 %, skôr nesúhlas 5,9 % a úplný nesúhlas 6,2 %. Na magisterskom stupni je mierne vyššia spokojnosť, keďže silný súhlas vyjadrilo 32,4 % študentov, súhlas 39,9 %, neutrálny postoj 17,3 %, skôr nesúhlas 5,8 % a úplný nesúhlas 4,6 %.

Externí študenti súkromných vysokých škôl prejavujú relatívne vysokú spokojnosť. Na bakalárskom stupni vyjadrilo silný súhlas až 49,7 % študentov, súhlas 25,0 %, neutrálny postoj 17,2 %, skôr nesúhlas 4,5 % a úplný nesúhlas 3,6 %. Na magisterskom stupni štúdia silný súhlas vyjadrilo 43,3 % študentov, súhlas 30,6 %, neutrálny postoj 17,8 %, skôr nesúhlas 5,1 % a úplný nesúhlas 3,2 %.

Študenti štátnych vysokých škôl majú rôznorodé názory s významnými rozdielmi medzi bakalárskym a magisterským stupňom. Na bakalárskom stupni vyjadrilo silný súhlas 38,9 % študentov, súhlas 16,7 %, neutrálny postoj 27,8 %, skôr nesúhlas sa nevyskytol a úplný nesúhlas malo 16,7 %. Na magisterskom stupni je spokojnosť nižšia, keďže silný súhlas vyjadrilo len 16,7 % študentov, súhlas 33,3 %, neutrálny postoj 16,7 %, skôr nesúhlas 16,7 % a úplný nesúhlas 16,7 %.

Z analýzy vyplýva, že externí študenti súkromných vysokých škôl sú najspokojnejší so svojimi študijnými odbormi, čo sa prejavuje najvyšším podielom silného súhlasu. Verejné vysoké školy vykazujú miernu spokojnosť, s nárastom súhlasu na magisterskom stupni. Naopak, študenti štátnych vysokých škôl vykazujú najväčšie rozdiely v spokojnosti medzi bakalárskym a magisterským stupňom, pričom na magisterskom stupni je spokojnosť výrazne nižšia.

Tabuľka 21 – Odpoveď externých študentov na otázku, či by odporúčali som svoj súčasný študijný odbor aj ostatným podľa typu navštevovanej vysokej školy a stupňa štúdia

typ VŠ	stupeň štúdia	silný súhlas	súhlas	neutrálny postoj	skôr nesúhlas	úplný nesúhlas
Verejná	I. stupeň	39,5%	29,7%	18,8%	5,9%	6,2%
	II. stupeň	32,4%	39,9%	17,3%	5,8%	4,6%
Súkromná	I. stupeň	49,7%	25,0%	17,2%	4,5%	3,6%
	II. stupeň	43,3%	30,6%	17,8%	5,1%	3,2%
Štátna	I. stupeň	38,9%	16,7%	27,8%	0,0%	16,7%
	II. stupeň	16,7%	33,3%	16,7%	16,7%	16,7%

Hodnotenie pochybností o voľbe štúdia na vysokej škole

Tabuľka 22 – Odpoveď externých študentov verejných vysokých škôl na otázku často mám pocit, ako keby som nepatrili do vysokej školy

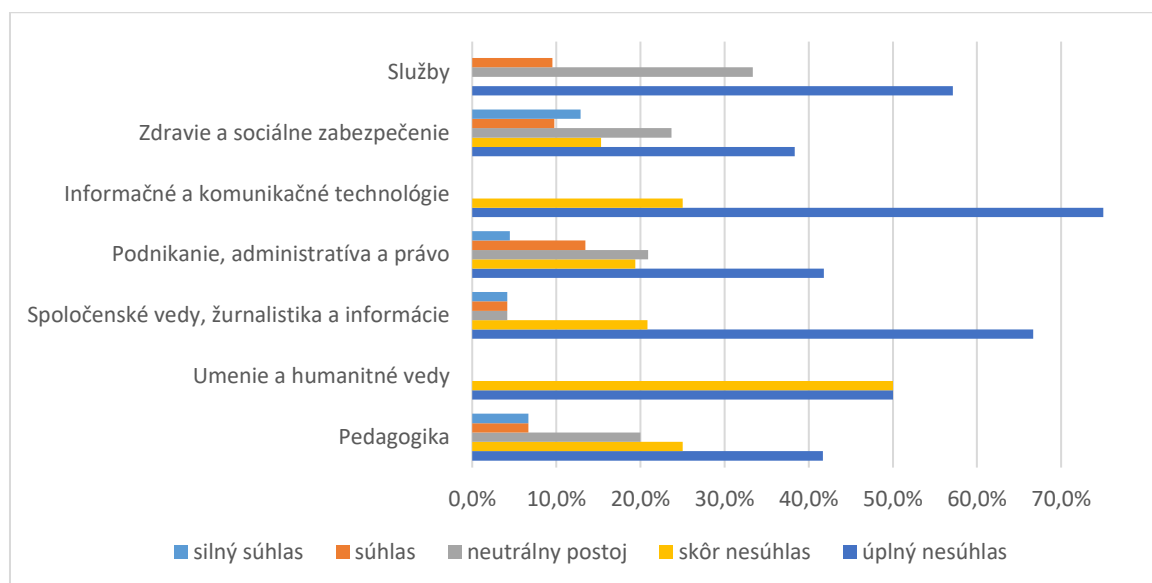
Oblasť štúdia	silný súhlas	súhlas	neutrálny postoj	skôr nesúhlas	úplný nesúhlas
Pedagogika	10,6%	7,1%	22,1%	17,7%	42,5%
Umenie a humanitné vedy	0,0%	26,7%	13,3%	20,0%	40,0%
Spoločenské vedy, žurnalistika a informácie	9,0%	16,4%	25,4%	16,4%	32,8%
Podnikanie, administratíva a právo	9,9%	14,5%	16,4%	17,1%	42,1%
Prírodné vedy, matematika a štatistika	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	75,0%
Informačné a komunikačné technológie	8,3%	8,3%	16,7%	33,3%	33,3%
Inžinierstvo, výroba a výstavba	20,8%	4,2%	29,2%	16,7%	29,2%
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo	7,7%	7,7%	30,8%	7,7%	46,2%
Zdravie a sociálne zabezpečenie	3,6%	15,5%	25,0%	16,7%	39,3%
Služby	14,3%	0,0%	14,3%	33,3%	38,1%

Najväčší nesúhlas so skúmaným tvrdením, a to až 75 %, vyjadrili študenti prírodných vied, matematiky a štatistiky. V ostatných odboroch je podiel rádovo nižší. Druhá najvyššia hodnota (46,2 %) bola zaznamenaná pri štu-

dentoch poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva. Najmenšia hodnota bola v oblasti štúdia inžinierstva, výroby a výstavby a to len 29,2 % čo je o 45,8 pb. menej ako najvyššia nameraná hodnota. Za povšimnutie stojí fakt, že najvyššiu mieru prejaveneho súhlasu s tvrdením, či sa študenti cítia, ako keby nepatrili na vysokú školu, vyjadrili práve študenti z naposledy zmieňovanej oblasti štúdia.

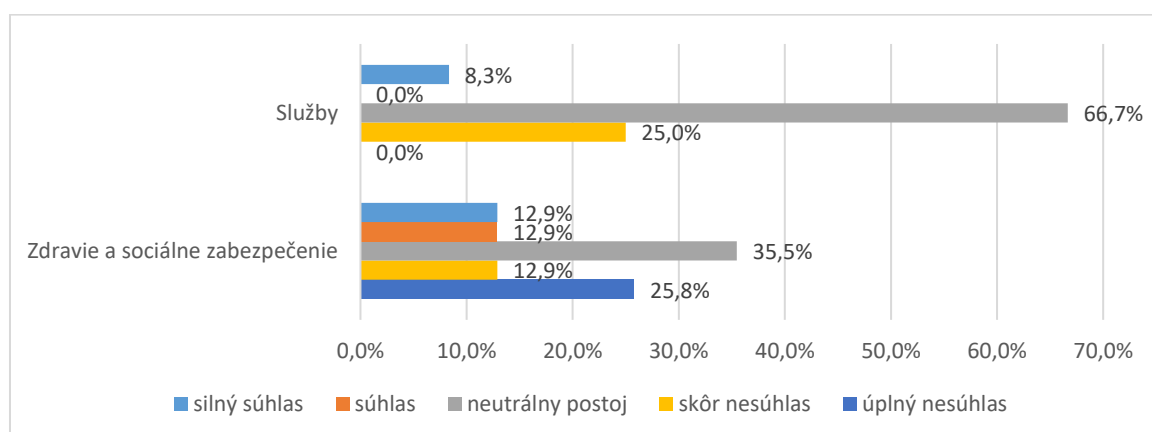
Externí študenti súkromných vysokých škôl vykazujú najvyššiu mieru úplného nesúhlasu s predloženým tvrdením pri informačných a komunikačných technológiách. Hodnota dosahuje 75 % čo je presne rovnaká hodnota ako pri študentoch verejných škôl na prírodných vedách, matematike a štatistike. Po komparácii miery nesúhlasu s predkladaným tvrdením medzi súkromnými a verejnými vysokými školami môžeme konštatovať, že väčšine prípadov ide o dosť markantné rozdiely.

Graf 41 – Odpoveď externých študentov súkromných vysokých škôl k výroku: „často mám pocit, ako keby som nepatrili na vysokú školu“.

Pri odpovediach študentov študujúcich na štátnych školách je možné skúmať len 2 oblasti štúdia, ktorými je zdravie a sociálne zabezpečenie a služby.

Graf 42 – Odpoveď externých študentov štátnych vysokých škôl na otázku často mám pocit, ako keby som nepatrili na vysokú školu.

Hodnotenie istoty v rozhodnutí študovať na vysokej škole

Získané údaje ukazujú, že muži majú vo všeobecnosti vyššiu mieru istoty ohľadom ich štúdia na verejných a štátnych VŠ, zatiaľ čo ženy vykazujú vyššiu mieru neutrálneho postoja a nesúhlasu, najmä na štátnych VŠ. Súkromné

VŠ majú u oboch pohlaví vyvážené rozdelenie názorov, ale s mierne vyšším podielom neutrálnych a nesúhlasných postojov v porovnaní s verejnými a štátnymi školami. Tieto rozdiely môžu byť spôsobené rôznymi faktormi, vrátane sociálnych a ekonomických podmienok a individuálnych ambícií.

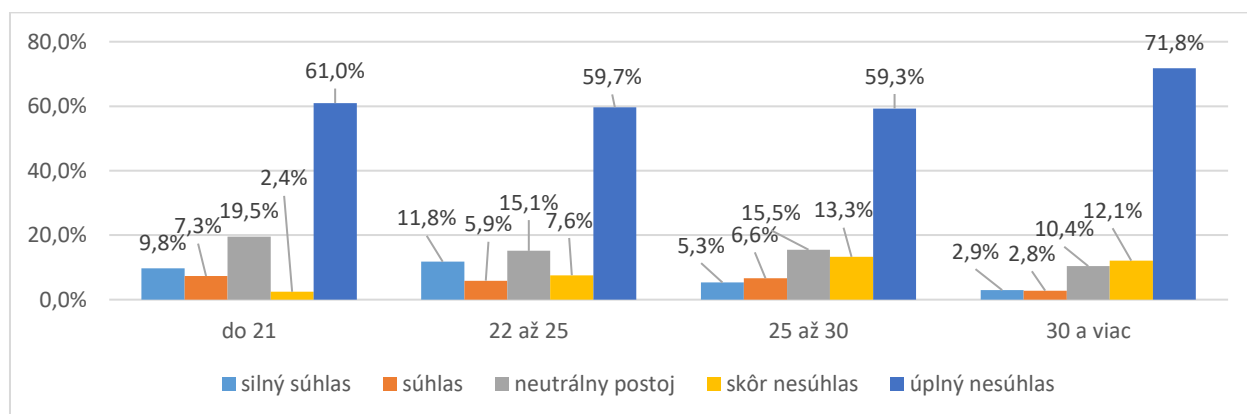
Tabuľka 23 – Reakcia študentov externého štúdia na tvrdenie či im bolo vždy jasné, že raz budú študovať na vysokej škole podľa pohlavia a typu VŠ.

pohlavie	typ VŠ	silný súhlas	súhlas	neutrálny postoj	skôr nesúhlas	úplný nesúhlas
Muži	Verejná	44,3%	17,7%	20,8%	10,4%	6,7%
	Súkromná	33,1%	17,6%	26,1%	7,0%	16,2%
	Štátna	42,4%	15,2%	36,4%	0,0%	6,1%
Ženy	Verejná	28,1%	17,7%	23,6%	14,3%	16,3%
	Súkromná	33,0%	16,8%	24,6%	10,1%	15,6%
	Štátna	0,0%	27,3%	54,5%	18,2%	0,0%

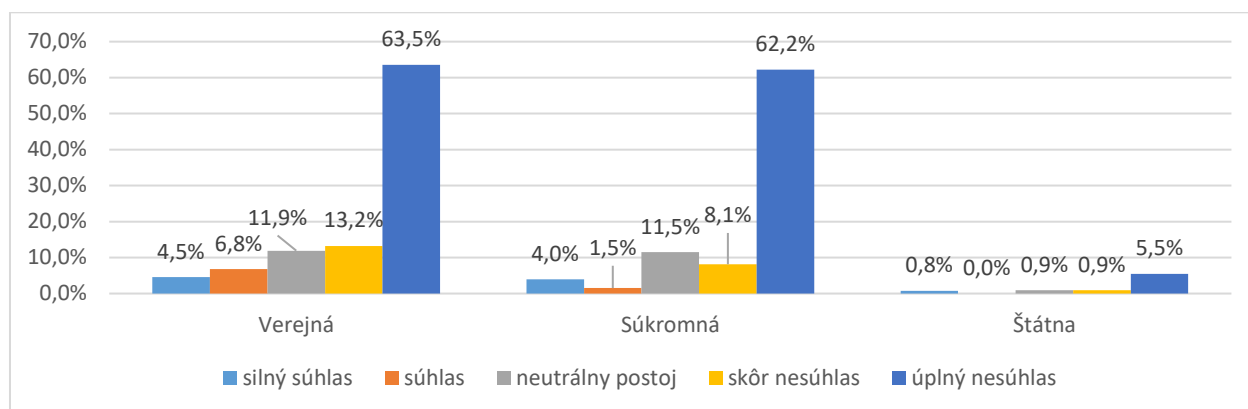
Hodnotenie rizika predčasného opustenia štúdia na vysokej škole

Vekové rozdelenie ukazuje, že najmladší študenti (do 21 rokov) uvažujú o úplnom ukončení štúdia najviac, pričom 9,8 % z nich silne súhlasí a 7,3 % súhlasí s tvrdením. Starší študenti vo veku 25 až 30 rokov a nad 30 rokov vykazujú nižšie percentá súhlasu, pričom najvýraznejší pokles je viditeľný v skupine nad 30 rokov, kde len 2,9 % silne súhlasí a 2,8 % súhlasí s výrokom týkajúcim sa opustenia štúdia. To naznačuje, že starší študenti sú vo všeobecnosti v rámci štúdia stabilnejší a menej náchylní na opustenie štúdia.

Graf 43 – Reakcia študentov na tvrdenie že seriózne premýšľajú, že úplne opustia od štúdia na vysokej škole

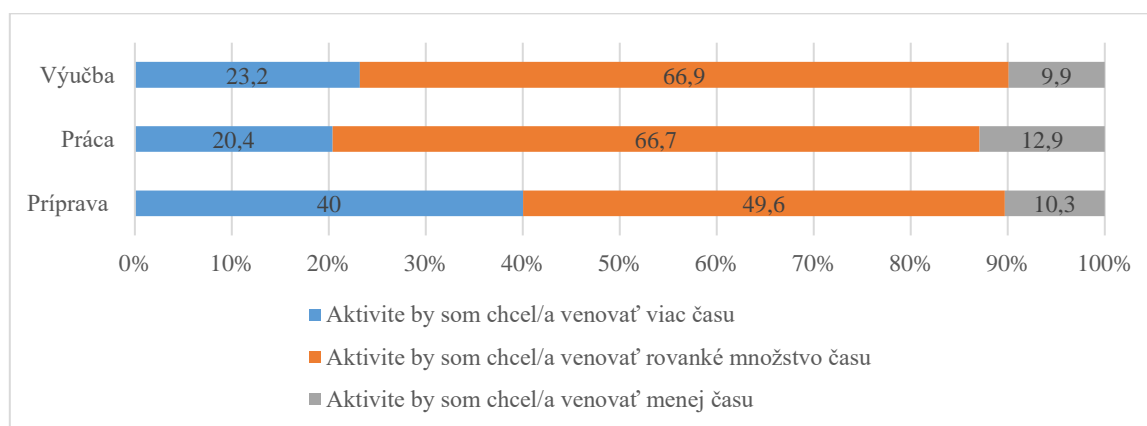
Graf 44 – Reakcia študentov na tvrdenie že seriózne premýšľajú, že úplne opustia od štúdia na vysokej škole podľa typu vysokej školy

Spokojnosť s množstvom času venovaného štúdiu a práci

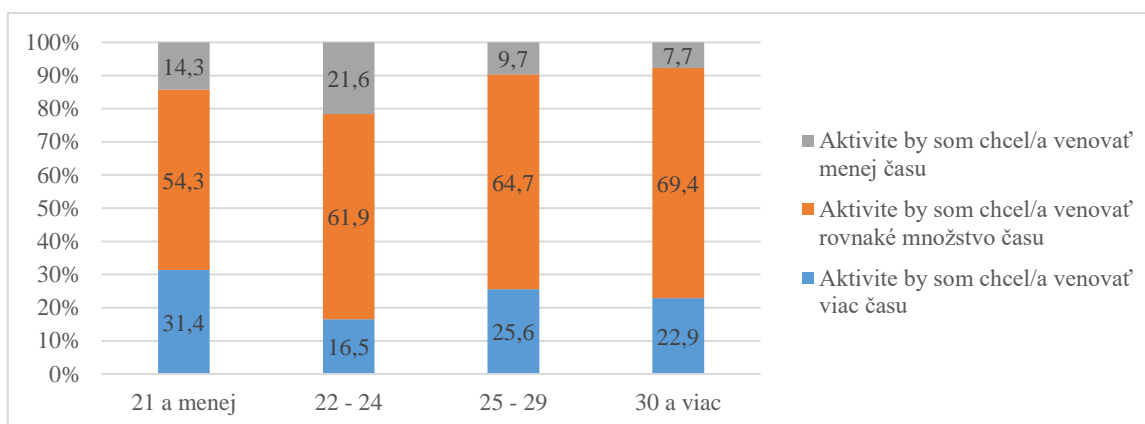
V nasledujúcich odsekoch sa zameriame na subjektívne hodnotenie situácie, ako sú študenti spokojní alebo nespokojní s využitím času venovaného štúdiu a práci. Výsledky ukázali, že najviac študentov v externej forme štúdia bolo spokojných s množstvom času, ktorý venovali výučbe v škole (66,9 %) a platenej práci (66,7 %). V oboch prípadoch išlo až o 2/3 študentov, ktorí by „nemenili“. Pri množstve času na študijnú prípravu bola síce spokojná polovica študentov (49,6 %), avšak významná časť (40 %) by potrebovala tejto aktivite venovať viac času. Približne rovnaký počet študentov by radšej menej času venoval štúdiu v škole (9,9 %) a študijnej príprave (10,3 %), pričom pri práci to bolo v o niečo viac prípadoch (12,9 %). Uvedené časové preferencie ukazujú, že externí študenti boli spokojní s využitím času pre výučbu v škole a prácu, viac času by potrebovali na študijnú prípravu doma.

Graf 45 – Spokojnosť externých študentov s množstvom času venovanému výučbe v škole, študijnej príprave a platenej práci (v %)

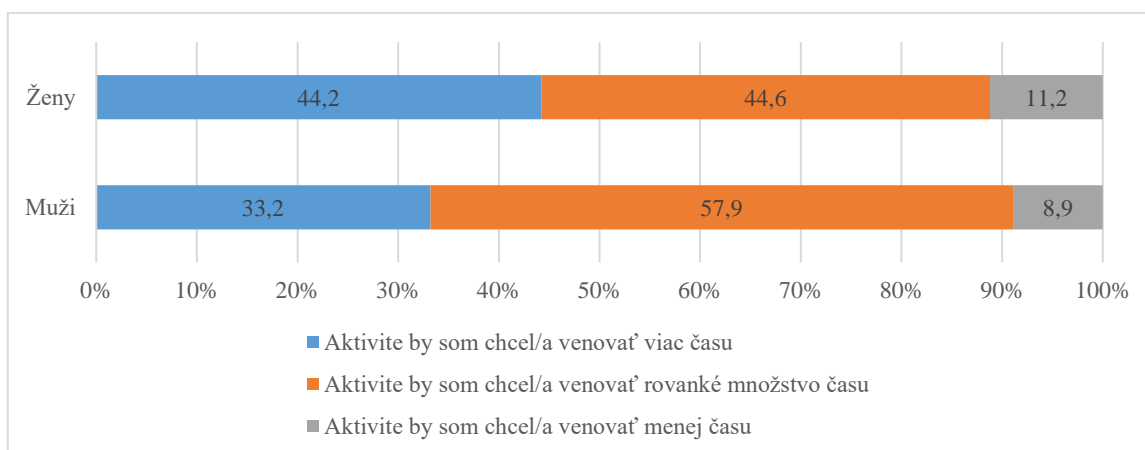
Spokojnosť s množstvom času venovaného výučbe v škole a práci sa líšila podľa veku (graf 46). Viac než polovica študentov (54,3 %) mladších ako 21 rokov bola spokojná s množstvom času, ktorý venujú výučbe v škole. S vyšším vekom táto spokojnosť rástla. Študenti starší ako 30 rokov boli spokojní až v 69,4 % prípadoch. Menej času by radšej v najvyššej miere venovali štúdiu v škole študenti vo veku 22 až 24 rokov (21,6 %).

Graf 46 – Spokojnosť externých študentov s množstvom času venovaného výučbe v škole podľa veku (v %)

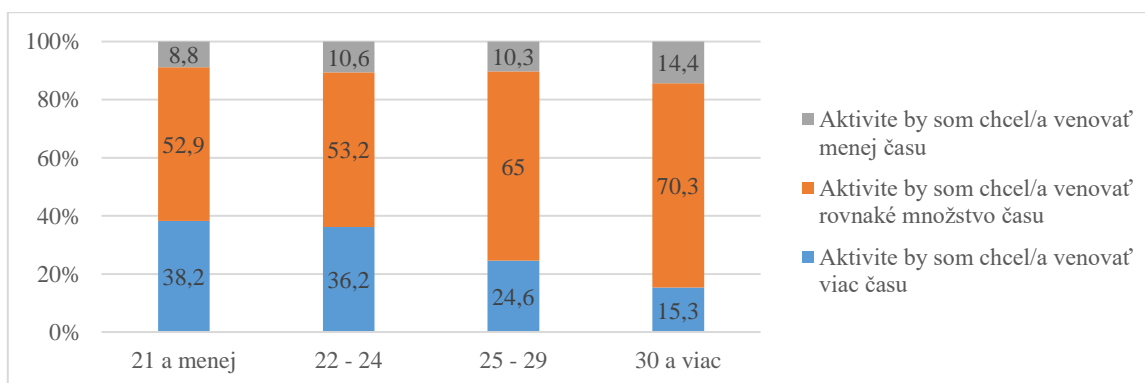
Spokojnosť s využitím času pre študijnú prípravu bola rozdielna podľa pohlavia (graf 47). Viac než polovica mužov (57,9 %) by tejto aktivite venovala rovnaké množstvo času ako doteraz, zatiaľ čo u žien bol tento názor prítomný iba v 44,6 % prípadoch. Viac času by potrebovali na študijnú prípravu ženy (44,2 %) než muži (33,2 %).

Graf 47 – Spokojnosť externých študentov s množstvom času venovaného študijnej príprave podľa pohlavia (v %)

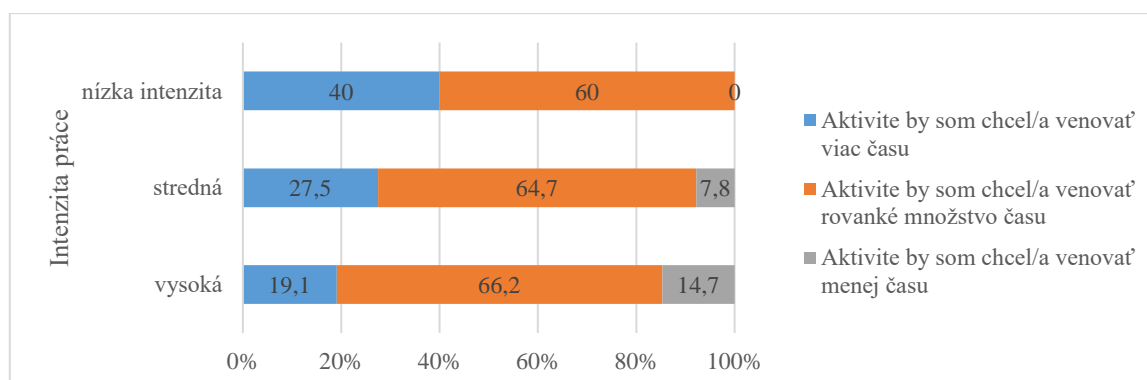
Spokojnosť s množstvom času venovaného platenej práci sa líšila podľa veku a intenzity práce. Ukázalo sa, že s vyšším vekom tento pocit rástol. Viac než polovica študentov vo veku do 21 rokov (52,9 %) a od 22 do 24 rokov (53,2 %) sa domnievala, že platenej práci venuje dostatočný čas, pričom u najstarších študentov nad 30 rokov bol tento názor prítomný až v 70,3 % prípadoch (graf 48).

Graf 48 – Spokojnosť externých študentov s množstvom času venovaného platenej práci podľa veku (v %)

Externí študenti, ktorých intenzita platenej pracovnej činnosti¹⁷ bola nízka, by v najvyššom počte potrebovali tejto aktivite venovať viac času (graf 49).

Graf 49 – Spokojnosť externých študentov s množstvom času venovaného práci podľa jej intenzity (v %)

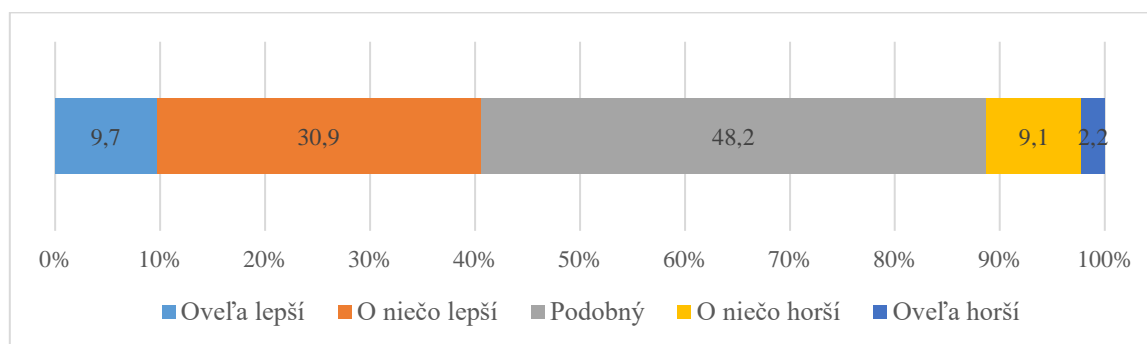

Hodnotenie študijného výkonu

Analýza získaných dát ukazuje, že študijná záťaž v spojení s pracovnou vyťaženosťou môže ovplyvniť študijný výkon študentov. Pre tieto účely je možné v ôsmom cykle výskumu EUROSTUDENT pracovať s indikátorom subjektívneho hodnotenia štúdia. Študenti sa vo výskume vyjadrovali k tomu, či je ich vlastný študijný výkon v porovnaní s ostatnými študentmi oveľa alebo o niečo lepší, rovnaký a oveľa alebo o niečo horší.

V tejto otázke medzi externými študentmi prevládala odpoveď, že ich študijné výkony sú podobné ako u väčšiny spolužiakov v škole (48,2 %). O niečo menšia časť študentov sa v súčte odpovedí (oveľa a o niečo) domnievala, že ich výkony sú lepšie (40,6 %) a približne každý desiaty si myslel, že sú, naopak, horšie. Rozloženie jednotlivých odpovedí je prezentované v grafe 50. Priemer odpovedí externých študentov mal hodnotu 2,63 na použitej škále od 1 (oveľa lepší) až po 5 (oveľa horší).

Graf 50 – Hodnotenie vlastného študijného výkonu v porovnaní s ostatnými študentmi (v %)

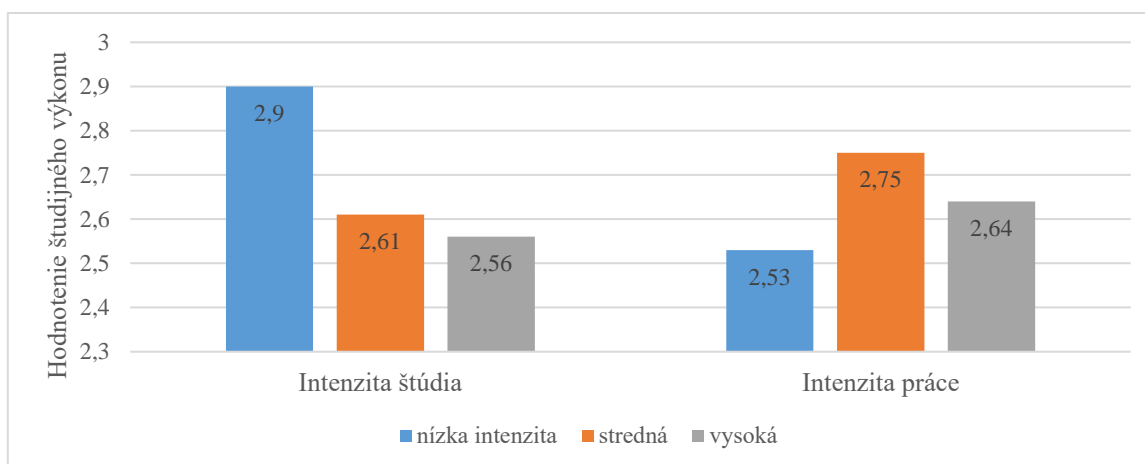

Rozdiely v sebahodnotení vlastného študijného výkonu sa zistili iba vo vzťahu k intenzite štúdia¹⁸ (graf 51). Tí študenti, ktorí sa svojim študijným aktivitám venovali so strednou alebo veľkou intenzitou, ohodnotili svoj študijný výkon pozitívnejšie ako tí, ktorí sa štúdiu venovali s nízkou intenzitou.

¹⁷ Premennú "počet hodín platenej práce" sme rekatégorizovali na premennú "intenzita práce" s tromi kategóriami: 0 hodín=nízka intenzita, 1 až 20 hodín=stredná intenzita, 21 hodín a viac=vysoká intenzita.

¹⁸ Agregovanú premennú vyjadrujúcu počet hodín študijných aktivít počas týždňa sme rekatégorizovali na premennú intenzita štúdia s tromi kategóriami: 0 až 20 hodín=nízka intenzita, 21 až 40 hodín=stredná intenzita, 41 a viac hodín=vysoká intenzita.

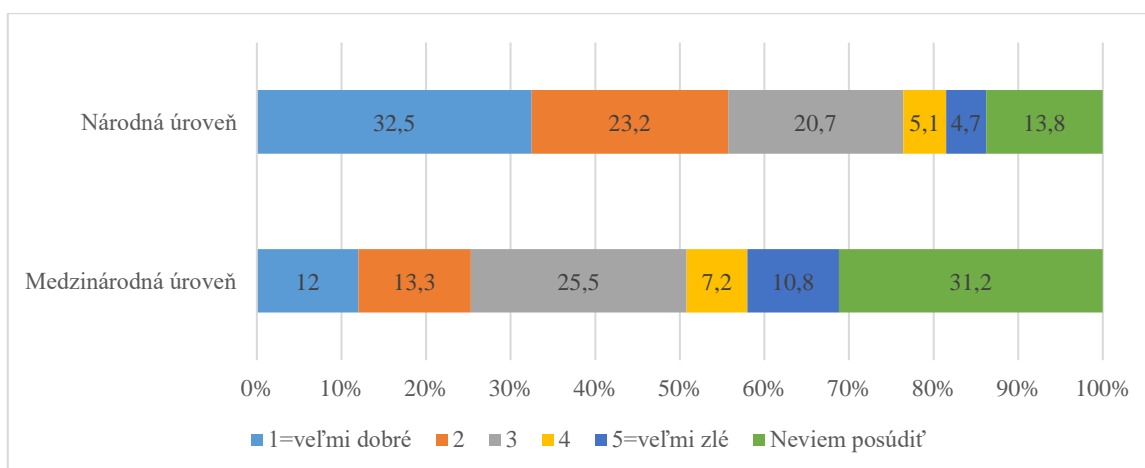
Graf 51 – Hodnotenie vlastného študijného výkonu podľa študijnej a pracovnej záťaže (priemery odpovedí)

Šance na trhu práce

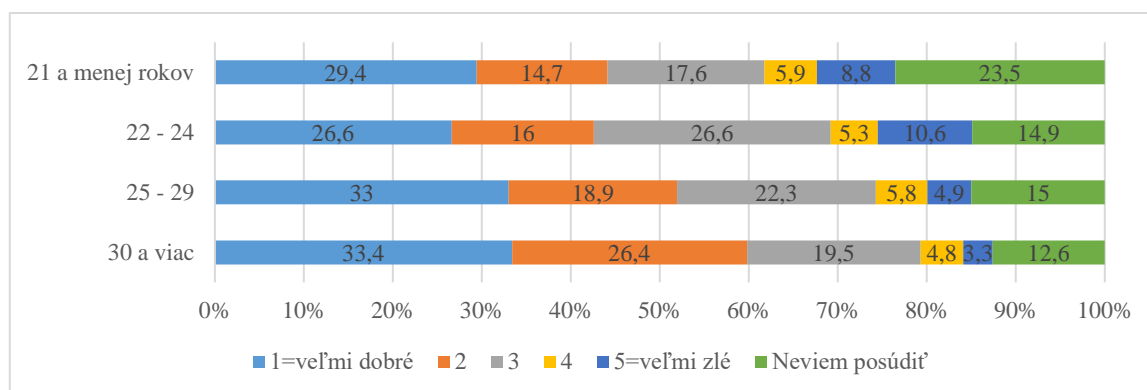
Študenti odpovedali na otázku, ako by ohodnotili svoje šance na trhu práce doma a v zahraničí po dokončení ich súčasného štúdia na VŠ. Na národnej úrovni to nevedelo posúdiť 13,8 % študentov, na medzinárodnej už necelá tretina (31,2 %). Ostatní respondenti hodnotili svoje šance na päť-bodovej škále od 1 (veľmi dobré) do 5 (veľmi zlé). Na národnej úrovni svoje šance na trhu práce externí študenti najčastejšie hodnotili ako veľmi dobré, pričom 55,7 % študentov ich hodnotilo ako veľmi dobré alebo dobré. Pätina študentov (20,7 %) zhodnotila svoje šance na domácom trhu práce ako priemerné a iba 4,7% študentov ako veľmi zlé. Na medzinárodnom trhu práce by len 12 % študentov ohodnotilo svoje šance ako veľmi dobré, zatiaľ čo 10,8 % ich hodnotilo ako veľmi zlé. Z uvedeného vyplýva, že externí študenti hodnotili svoje šance uplatniť sa na trhu práce na národnej úrovni výrazne pozitívnejšie než na medzinárodnej.

Graf 52 – Hodnotenie šancí na trhu práce po dokončení štúdia (v %)

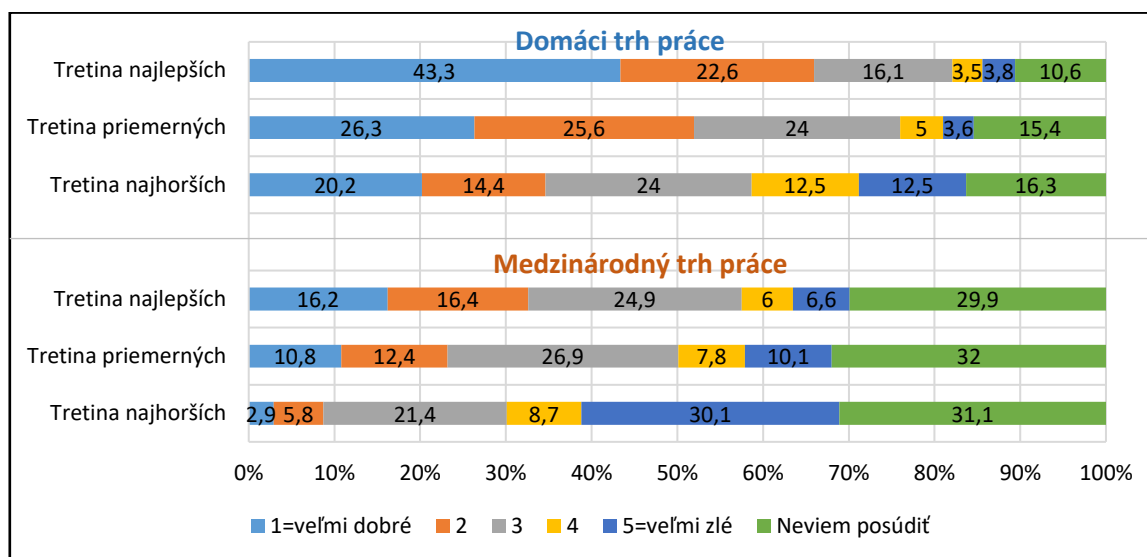
Hodnotenie šancí na domácom trhu práce sa líšilo podľa veku (graf 53). Študenti vo veku 25 a viac rokov častejšie vnímali svoje šance na národnom trhu práce ako veľmi dobré a dobré ako mladší študenti.

Graf 53 – Hodnotenie šanci na trhu práce na národnej úrovni podľa veku (v %)

Posúdenie vlastných šanci na trhu práce súviselo s hodnotením vlastných študijných výsledkov¹⁹ porovnávaných s ostatnými študentmi. Tí, ktorí zaradili samých seba medzi tretinu najlepších študentov, častejšie hodnotili svoje šance ako veľmi dobré, zatiaľ čo tí, ktorí sa radili medzi tretinu najhorších, ako veľmi zlé. Platilo to pre národný ako aj medzinárodný trh práce. Ako vidieť z grafu 54, študenti, ktorí sa radili medzi priemerných, odpovedali častejšie kladnými stupňami ohľadom svojich šanci na národnej úrovni, šance na medzinárodnom trhu práce vo vyššom počte nevedeli posúdiť.

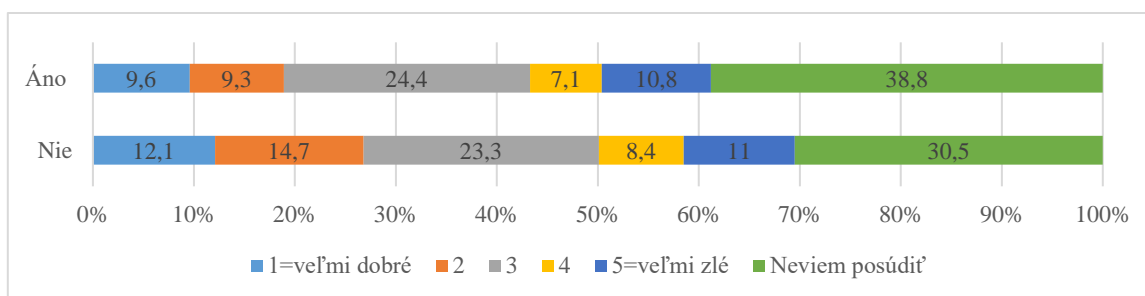
Graf 54 – Hodnotenie šanci na trhu práce podľa hodnotenia vlastného študijného výkonu (v %)

To, či študenti mali alebo nemali deti, ovplyvnilo hodnotenie vlastných šanci na medzinárodnom trhu práce. V oboch skupinách síce prevažovali tí študenti, ktorí svoje šance nevedeli posúdiť, u študentov s deťmi však vo vyššej miere (38,8 %). Okrem toho, študenti, ktorí nemali deti, ohodnotili svoje šance na medzinárodnej úrovni v súčte odpovedí častejšie ako veľmi dobré alebo dobré ako tí, ktorí deti mali (graf 55).

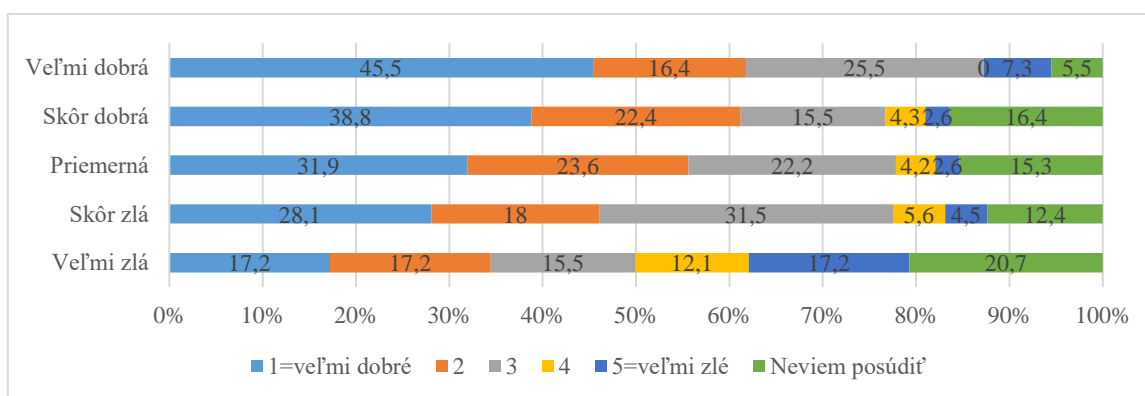
¹⁹ Premenná "hodnotenie študijných výsledkov" bola rekatégorizovaná na tri kategórie: 1=tretina najlepších, 2=tretina priemerných a 3=tretina najhorších.

Graf 55 – Hodnotenie šancí na trhu práce na medzinárodnej úrovni podľa detí (v %)

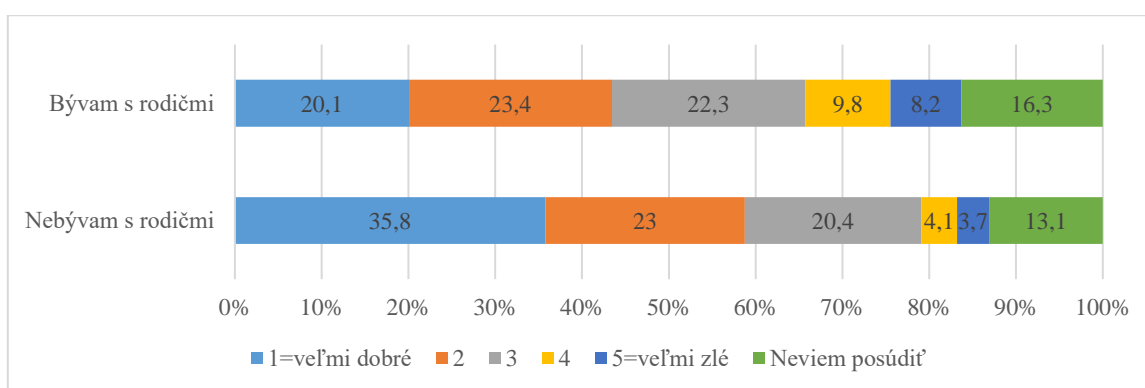
Finančná situácia rodičov študentov mala vplyv na hodnotenie šancí na trhu práce, avšak, ako je vidieť z grafu 56, iba na národnej úrovni. S lepšou finančnou situáciou rodičov sa zvyšoval podiel tých, ktorí hodnotili svoje šance ako veľmi dobré. Študenti, ktorí hodnotili finančnú situáciu rodičov ako skôr zlú, odpovedali najčastejšie, že ich šance sú priemerné, zatiaľ čo študenti hodnotiaci situáciu rodičov ako veľmi zlú, šance na národnom trhu práce v najvyššom počte nevedeli posúdiť.

Graf 56 – Hodnotenie šancí na trhu práce na národnej úrovni podľa finančnej situácie rodičov (v %)

To, či študenti bývali s rodičmi, ovplyvnilo posúdenie vlastných šancí na národnom trhu práce (graf 57). Ako veľmi dobré ich ohodnotili vo vyššom počte tí študenti, ktorí počas semestra nebývali s rodičmi (35,8 %).

Graf 57 – Hodnotenie šancí na trhu práce na národnej úrovni podľa bývania s rodičmi (v %)

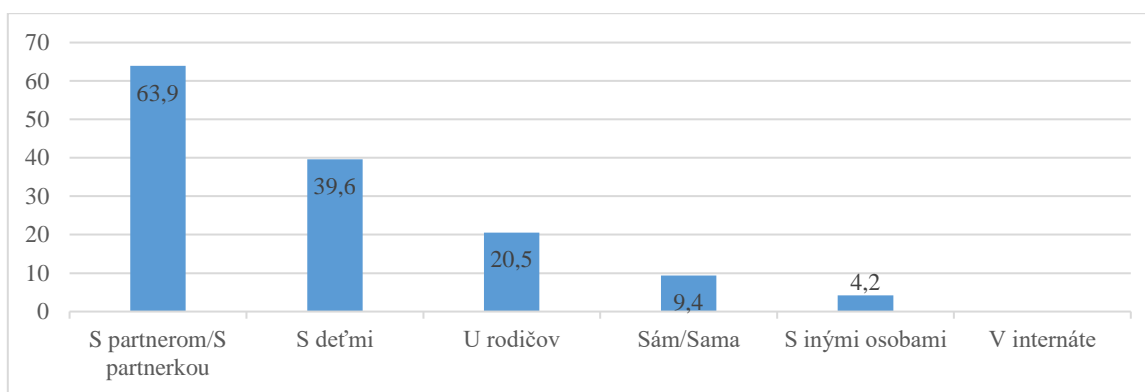
Bývanie a dochádzanie do školy

V posledných rokoch výrazne narástli ceny nehnuteľností určených na bývanie²⁰. Okrem toho sa ukázalo, že náklady na bývanie tvoria až 30 % z celkových výdavkov študentov. Kvôli týmto faktorom môžu tieto výdavky prinútiť študentov hľadať si ubytovanie v lacnejších lokalitách, prípadne zostať bývať u rodičov a dlhšie dochádzať do školy.

Vo výskume boli študenti dopytovaní, s kým bývajú počas semestra v priebehu pracovného týždňa a ako dlho im trvá cesta do školy.

Graf 58 ukazuje, že študenti v externej forme štúdia bývali najčastejšie s partnerom alebo partnerkou (63,9 %) a/alebo deťmi. (39,6 %). Iba pätina študentov žila u rodičov (20,5 %) a približne každý desiaty žil sám (9,4 %). Len malá časť študentov bývala s inou osobou a iba jeden respondent (0,1 %) uviedol, že býva na študentskom internáte.

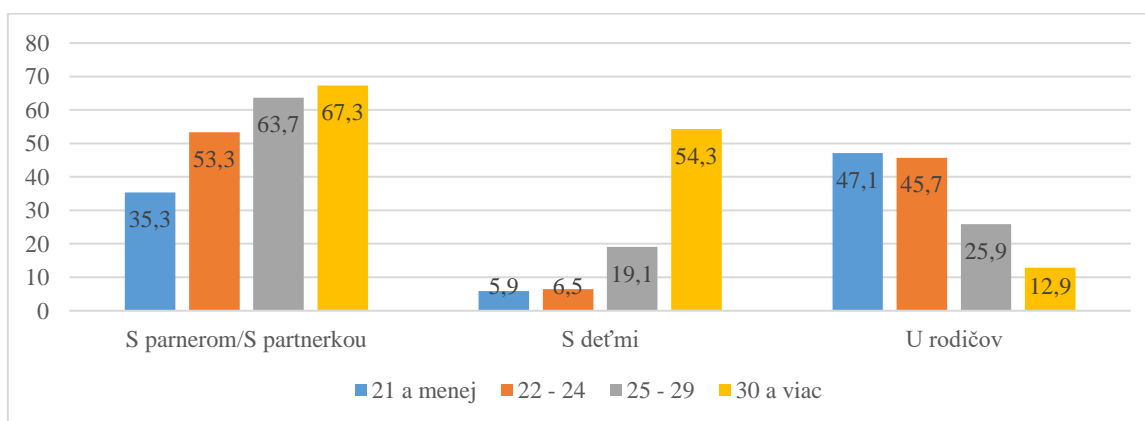
Graf 58 – Spôsoby bývania externých študentov počas semestra (v %)

Poznámka: Súčet presahuje 100 % z dôvodu možnosti uvedenia viacerých odpovedí

To, s kým študenti bývali, sa líšilo podľa veku. S rastúcim vekom rástol aj podiel študentov bývajúcich s partnerom a/alebo deťmi (graf 59). U rodičov žili najmä mladší študenti do 24 rokov.

Graf 59 – Spôsoby bývania externých študentov počas semestra podľa veku (v %)

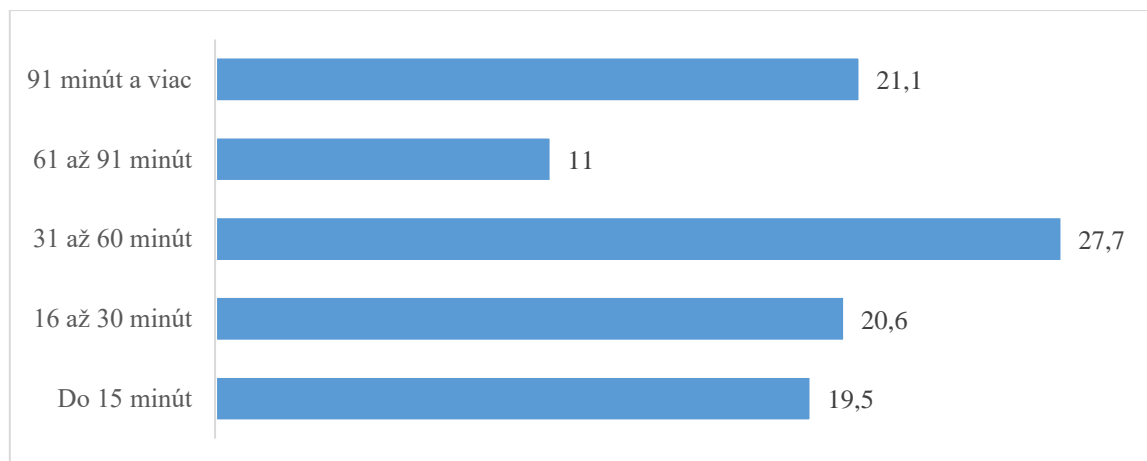

Poznámka: Súčet presahuje 100 % z dôvodu možnosti uvedenia viacerých odpovedí

1 ²⁰ ŠÚ SR (2022). Vývoj cien nehnuteľností určených na bývanie v 3. štvrtroku 2022, in: <https://slovak.statistics.sk>

Študentom externej formy štúdia trvala cesta do školy v priemere jednu hodinu. Najdlhšie dochádzali do školy študenti verejných vysokých škôl (priemer: 65 minút), potom súkromných (55 minút) a najmenej študenti štátnych vysokých škôl (40 minút). Necelá tretina študentov cestovala do školy 30 minút až hodinu (27,7 %). Približne rovnakému počtu študentov cesta do školy trvala viac ako 90 minút (21,1 %), 16 až 30 minút (20,6 %) alebo menej ako 15 minút (19,5 %). Najmenšiu skupinu tvorili tí, ktorí dochádzali 61 až 90 minút (graf 60).

Graf 60 – Doba dochádzania do školy externých študentov počas semestra (v %)

Medzinárodná mobilita

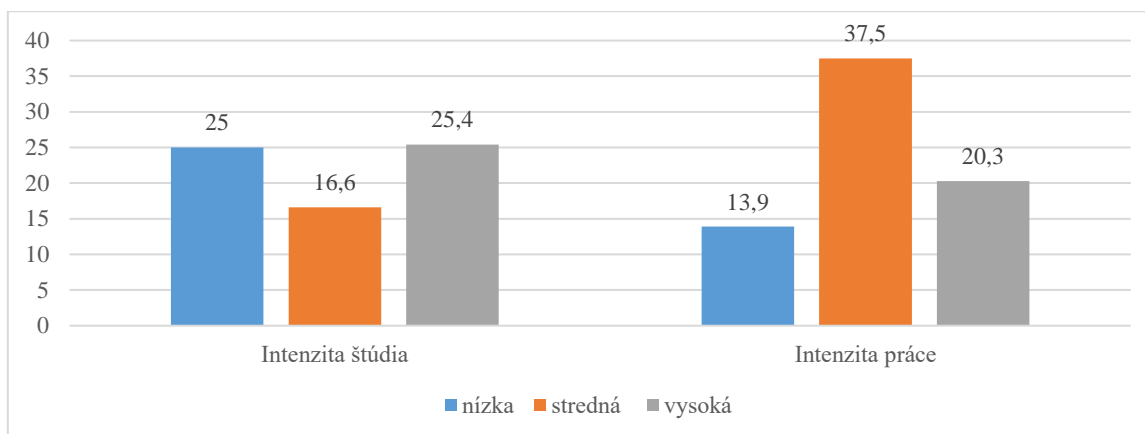
Štúdiom v zahraničí prináša nepochybne množstvo výhod. Študentská mobilita prispieva k osobnému rozvoju, jazykovým zručnostiam a porozumeniu kultúrnym odlišnostiam. To všetko môže pozitívne vplývať na budúcu zamestnanosť. V nasledujúcej časti správy sa zameriame na popisanie situácie v oblasti študentskej medzinárodnej mobility. Konkrétne sa zameriavame na osobnú skúsenosť s rôznymi formami zahraničnej študentskej mobility, záujem a absolvovanie zahraničného dočasného študijného pobytu, typ študijného programu, uznanie kreditov získaných počas štúdia v zahraničí a bariéry pri realizácii zahraničného študijného pobytu.

Zahraničná študijná aktivita

Výsledky ukázali, že počas štúdia malo dosiaľ skúsenosť s aspoň jednou zahraničnou vzdelávacou aktivitou²¹ 21 % externých študentov. Rozdiely sa zistili podľa typu vysokej školy, hodnotenia študijného výkonu a šancí na národnom trhu práce a intenzity štúdia a práce. Študijnú aktivitu v zahraničí absolvovala štvrtina študentov verejných vysokých škôl (24 %), pätina súkromných (19 %) a ani jeden študent štátnej vysokej školy. Študenti, ktorí samých seba zaradili medzi tretinu najlepších študentov, v najvyššej miere absolvovali nejakú zahraničnú vzdelávaciu aktivitu (26,8 %; tretina priemerných: 16,8 %, tretina najhorších: 17,7 %). Ako vidieť z grafu 61, častejšie mali skúsenosť so zahraničnou vzdelávacou aktivitou študenti, ktorí sa štúdiu venovali s vysokou (25,4 %), ale aj nízkou intenzitou (25 %) než so strednou intenzitou (16,6 %). Vyššia miera účasti na zahraničných študijných aktivitách sa zistila u študentov, ktorí sa platenej práci venovali so strednou intenzitou (37,5 %), potom s vysokou (20,3 %) a najmenej s nízkou intenzitou pracovnej činnosti (13,9 %).

²¹ Nová premenná „zahraničná študijná aktivita“ bola vytvorená agregovaním 5 premenných: účasť na dočasnom štúdiu v zahraničí, stáží, výskume alebo terénnej ceste, letnej/zimnej škole alebo na jazykovom kurze.

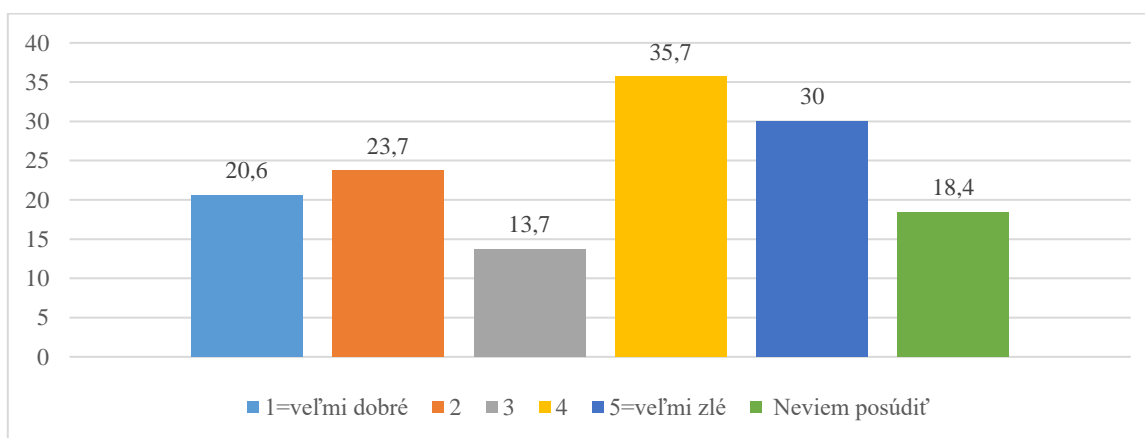
Graf 61 – Zahraničná študijná aktivita podľa intenzity štúdia a práce (v %)

Poznámka: % údaj vyjadruje percento kladných odpovedí.

Vo vyššom počte absolvovali študijnú aktivitu v zahraničí študenti (graf 62), ktorí hodnotili svoje šance na domacom trhu práce ako zlé (35,7 %) alebo veľmi zlé (30 %). Súvislosť s hodnotením šancí na medzinárodnej úrovni sa nepotvrdila. Pozitívnym zistením je, že zdravotné postihnutie nemalo vplyv na absolvovanie zahraničných študijných aktivít. Z uvedeného je zrejmé, že zahraničnú študijnú skúsenosť mali častejšie externí študenti verejných vysokých škôl, študenti, ktorí sa radili v porovnaní s ostatnými študentmi za najlepších z hľadiska študijných výsledkov a študenti, ktorí sa štúdiu venovali s vysokou, ale aj nízkou intenzitou a platenej práci so strednou intenzitou.

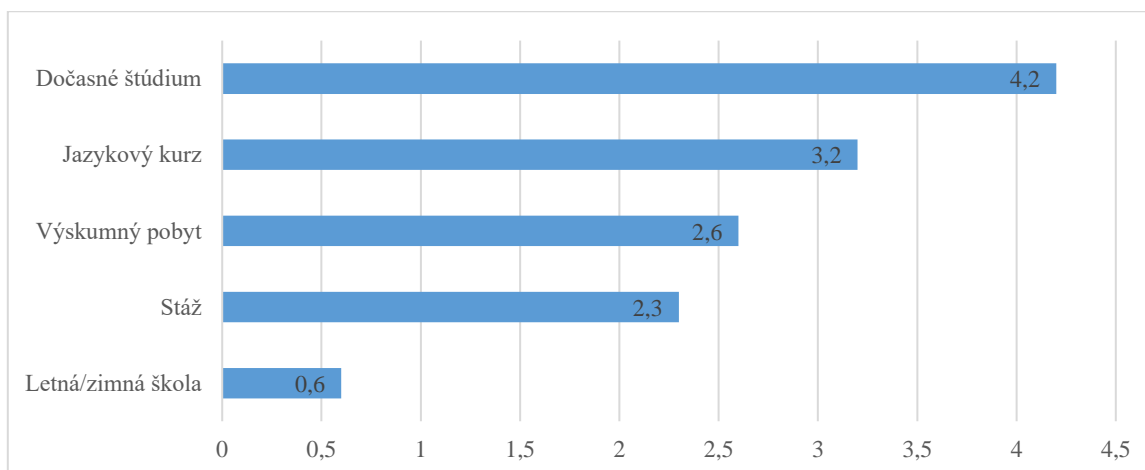
Graf 62 – Zahraničná študijná aktivita podľa hodnotenia šancí na trhu práce na národnej úrovni (v %)

Druh zahraničnej študijnej aktivity

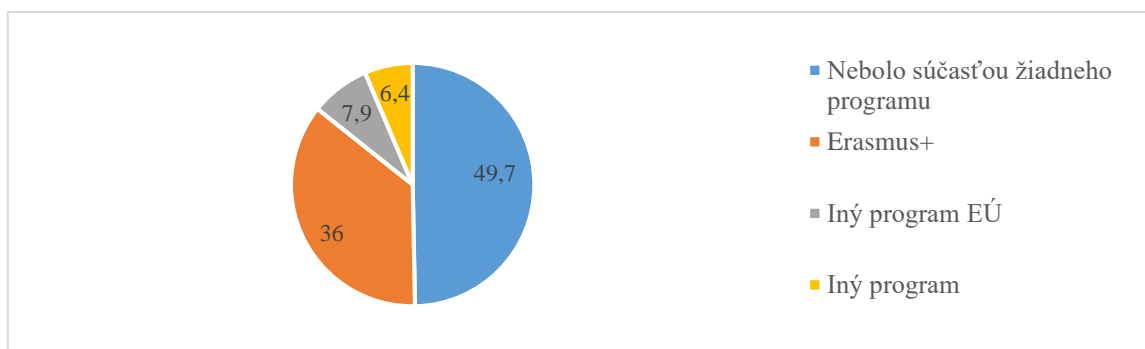
Hlbšia analýza ukázala, že najfrekvencovanejšou zahraničnou študijnou aktivitou medzi študentmi externej formy štúdia bolo dočasné štúdium, ktoré absolvovalo necelých 5 % oslovených študentov. V o niečo menšom počte boli v zahraničí na jazykovom kurze (3,2 %), výskumnom pobyte (2,6 %), stáži (2,3 %), prípadne v letnej alebo zimnej škole (0,6 %).

Graf 63 – Druh zahraničnej študijnej aktivity (v %)

Dočasné zahraničné štúdium externí študenti absolvovali najčastejšie mimo programov (49,7 %). Z programov Európskej únie v najvyššom počte preferovali program Erasmus+ (36 %), už vo výrazne nižšej miere iný EU program (napr. CEEPUS, Visegrad Scholarship Program) alebo iný program (napr. akcia Rakúsko – Slovensko, spolupráca vo vede a vzdelávaní, Národný štipendijný program).

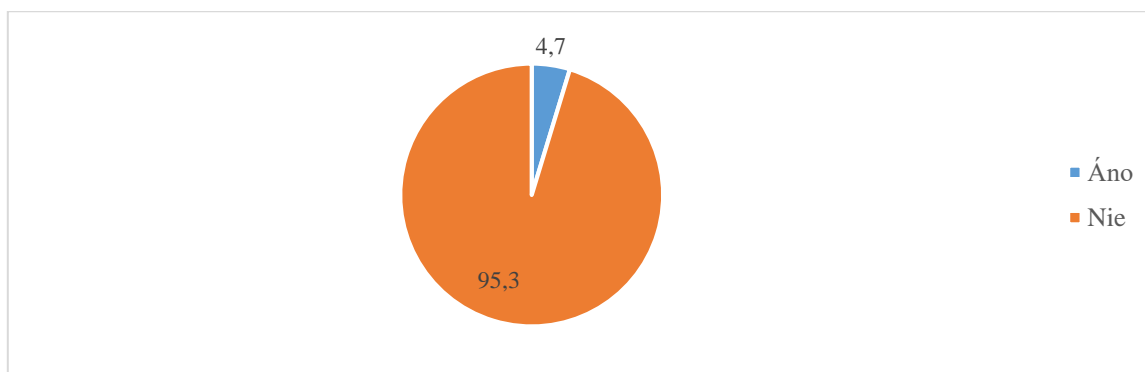
Graf 64 – Organizácia dočasného zahraničného štúdia (v %)

Po príchode zo zahraničného dočasného študijného pobytu žiadajú študenti na svojej materskej vysokej škole o uznanie kreditov do svojho študijného programu. Všetky získané kredity boli uznané 40,4 % študentom, čiastočne boli uznané necelú pätinu (18,9 %). Približne rovnakému počtu študentov neboli uznané žiadne kredity (20,6 %) a každý desiaty študent nezískal žiadne kredity (9,6 %), prípadne zatiaľ nevedel/a posúdiť, či ich získa (10,5 %).

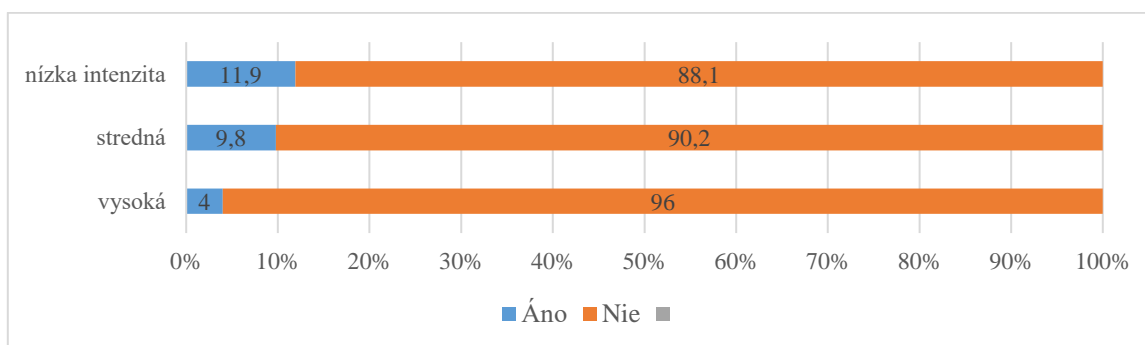
Študentom, ktorí zatiaľ neboli na zahraničnom dočasnom študijnom pobyte, bola položená otázka, či majú záujem o takéto štúdium. Zistenia ukázali, že prevažná väčšina študentov sa do budúcnosti neplánuje zúčastniť na dočasnom zahraničnom študijnom pobyte (95,3 %), kladnú odpoveď uviedlo necelých 5 % (4,7 %) študentov.

Graf 65 – Záujem o dočasné zahraničné štúdium (v %)

Druhstupňové triedenie potvrdilo rozdiely podľa intenzity práce. S vyššou intenzitou platenej práce klesal záujem externých študentov o dočasné štúdium v zahraničí (graf 66).

Graf 66 – Záujem o dočasné zahraničné štúdium podľa intenzity práce (v %)

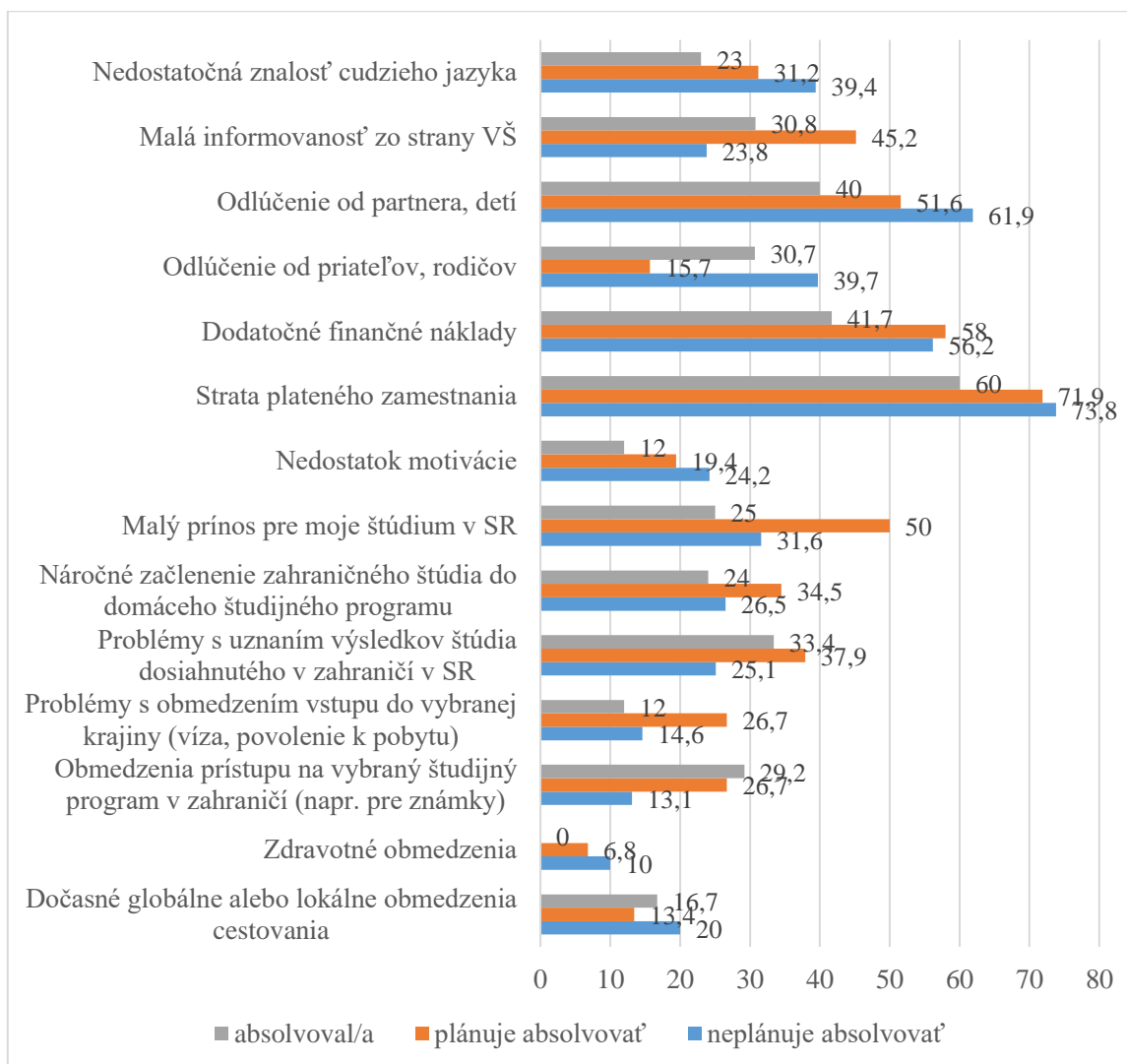
Bariéry pre absolvovanie zahraničného dočasného štúdia

Medzinárodná študentská mobilita študentov zo Slovenska je nízka v porovnaní s mobilitou študentov v iných krajinách²². Preto je dôležité zmapovať prekážky, s ktorými sa stretávajú pri štúdiu v zahraničí.

Vo výskume boli študenti dopytovaní na faktory, ktoré im bránia dočasne študovať v zahraničí, a ktoré sa dajú umiestniť na stupnici od 1 do 5, pričom jednotka nepredstavuje žiadnu prekážku a päťka naopak, veľkú prekážku. Graf 67 ukazuje percento externých študentov, ktorí dali každému faktoru na škále 4 alebo 5 bodov. Na otázku odpovedali všetci študenti, teda aj tí, ktorí už absolvovali dočasné štúdium v zahraničí alebo ho len plánovali alebo o takúto aktivitu nemali do budúcnosti žiadny záujem.

²² Hauschildt, K. Vögtle, E. and Gwosć, C. Social and Economic Conditions of Student Life in Europe: Synopsis of Indicators, Eurostudent VI 2016-2018.

Graf 67 – Bariéry dočasného zahraničného štúdia (% respondentov, ktorí uviedli skóre 4 alebo 5)

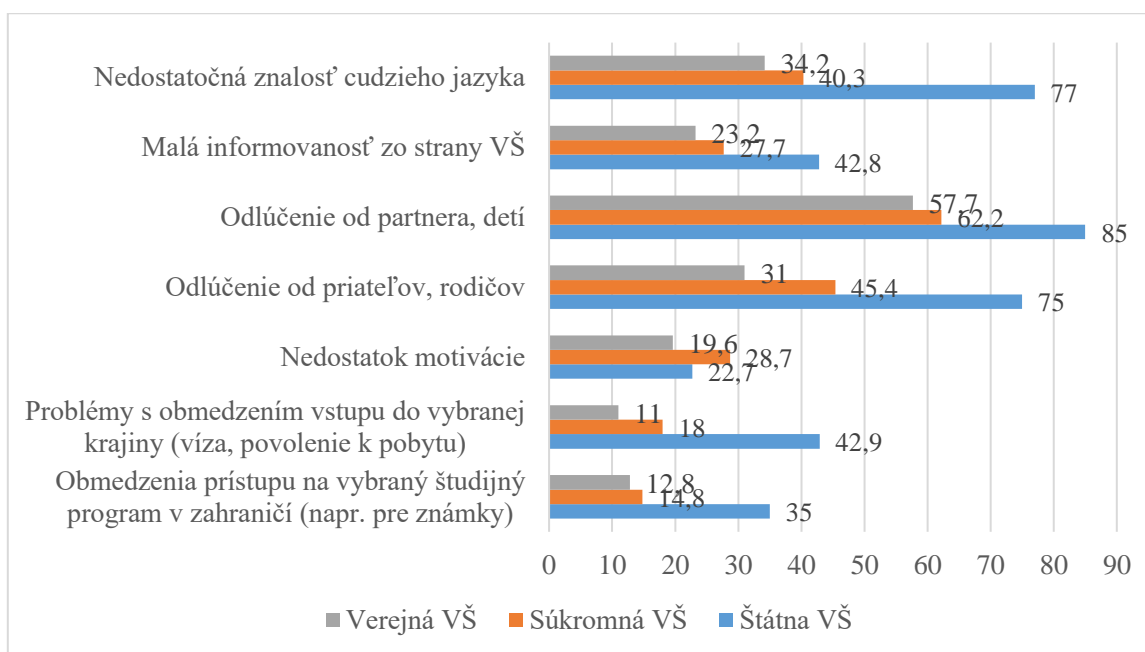

Výsledky ukázali, že hlavnou prekážkou pre dočasné štúdium v zahraničí pre všetky tri skupiny externých študentov bola strata platenej práce. Ostatné bariéry boli uvádzané rozdielne. Externí študenti, ktorí už absolvovali dočasné zahraničné štúdium okrem prípadnej straty práce (60 %) vo vyššom počte uvádzali aj dodatočné finančné náklady (41,7 %). U študentov, ktorí takéto štúdium ešte len plánujú, nasledovali po strate platenej práce (71,9 %), dodatočné finančné náklady (58 %) a odlúčenie od partnera, detí (51,6 %). Druhými a tretími prekážkami v poradí u externých študentov, ktorí sa neplánovali zapojiť do štúdia v zahraničí, boli odlúčenie od partnera, detí (61,9 %) a dodatočné náklady (56,2 %). Za žiadnu bariéru²³, naopak, najčastejšie nepovažovali zdravotné obmedzenia (63,9 %), problémy s obmedzením vstupu do vybranej krajiny (45,9 %), alebo prípadné obmedzenia spojené s cestovaním (42,7 %). Rozdiely sa potvrdili podľa typu vysokej školy, stupňa štúdia, veku, pohlavia a počtu detí.

Graf 68 ukazuje bariéry v závislosti od typu vysokej školy, ktorú externí študenti navštevovali. Študenti v externej forme štúdia zo štátnych vysokých škôl častejšie ako študenti z verejných a súkromných škôl vnímali ako prekážky pri štúdiu v zahraničí odlúčenie od partnera, detí, nedostatočnú znalosť cudzieho jazyka, odlúčenie od svojho okruhu priateľov alebo rodičov, problémy s obmedzením vstupu do vybranej krajiny, malú informovanosť zo strany vysokej školy a obmedzenia prístupu na vybraný študijný program v zahraničí. Nedostatočná motivácia bola zastúpená v najvyššej miere u študentov súkromných vysokých škôl.

²³ % údaj vyjadruje vypočítané percento za všetkých študentov.

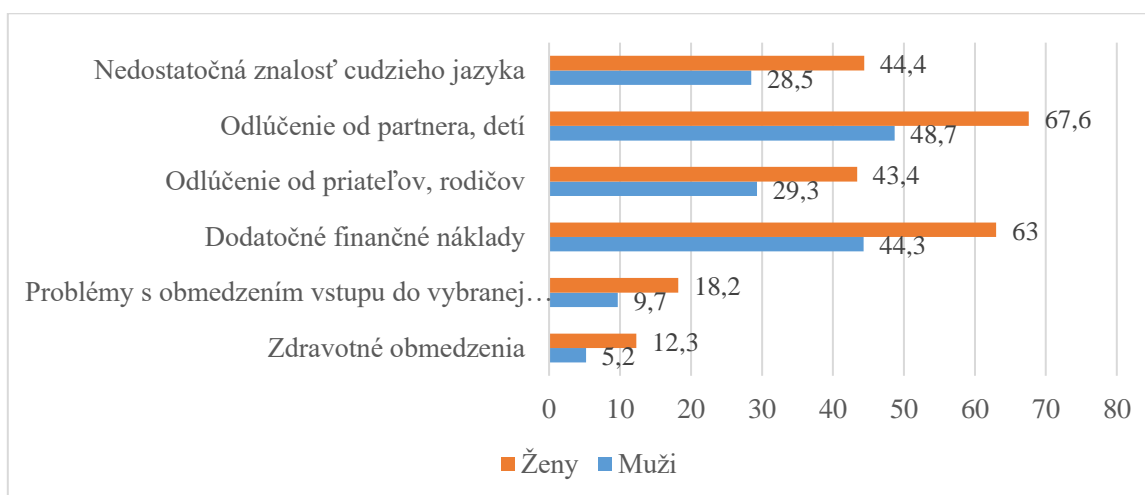
Graf 68 – Bariéry dočasného zahraničného štúdia podľa typu VŠ (% respondentov, ktorí uviedli skóre 4 alebo 5)

Dodatočné finančné náklady boli častejšie uvádzané ako prekážka u externých študentov bakalárskeho stupňa štúdia (58,5 %) než u magisterského/inžinierskeho/doktorského štúdia (50,8 %). Vek diferencoval výskyt tiež len jednej bariéry, a to odlúčenia od partnera alebo partnerky a detí. S rastúcim vekom sa zvyšoval podiel externých študentov, ktorí uvádzali túto prekážku pri dočasnom štúdiu v zahraničí (do 21 rokov: 38,9 %, 22-24 rokov: 45,4 %, 26-29 rokov: 57,2 %, 30 rokov a viac: 65,3 %).

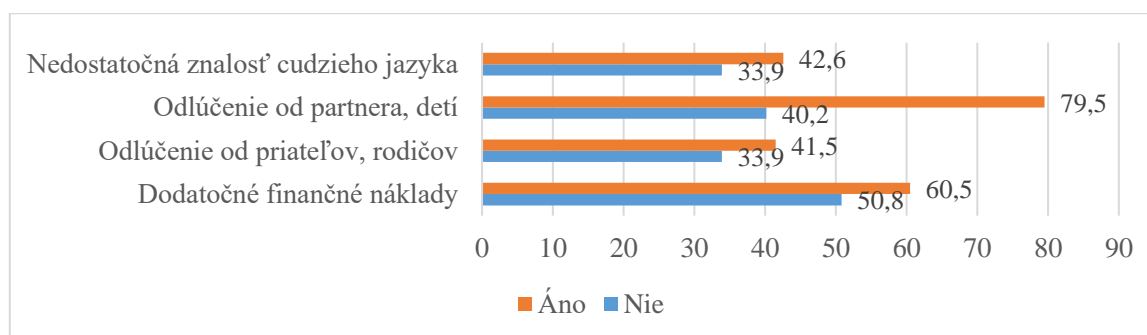
Ako vidieť z grafu 69, ženy vo vyššom počte vnímali ako prekážky pre dočasné zahraničné štúdium odlúčenie od partnera a detí, ďalšie finančné náklady, nedostatočnú znalosť cudzieho jazyka, odlúčenie od priateľov, rodičov, problémy spojené s obmedzením vstupu do vybranej krajiny a zdravotné obmedzenia.

Graf 69 – Bariéry dočasného zahraničného štúdia podľa pohlavia (% respondentov, ktorí uviedli skóre 4 alebo 5)

To, či študenti mali deti, negatívne ovplyvňovalo výskyt bariér ako odlúčenie od partnera a detí, dodatočné finančné náklady, nedostatočnú znalosť cudzieho jazyka a odlúčenie od priateľov, prípadne rodičov.

Graf 70 – Bariéry dočasného zahraničného štúdia podľa detí (% respondentov, ktorí uviedli skóre 4 alebo 5)

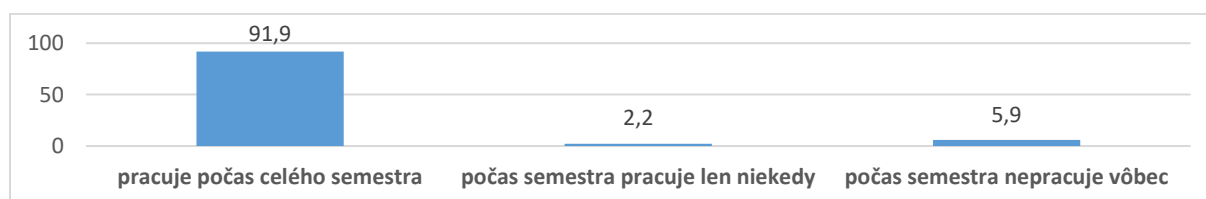

Zamestnanie externých študentov

Platená práca počas semestra

Finančná situácia v súčasnej dobe veľmi ovplyvňuje sociálne a ekonomické podmienky života mladých ľudí. Počas celého semestra pracovalo až 91,9 % externých študentov, pričom 2,2 % opýtaných malo len príležitostné zamestnanie. Asi 5,9 % respondentov nemalo počas semestra žiadnu prácu. Z výsledkov výskumu je zrejmé, že v skupine externých študentov vysokých škôl mala výrazná väčšina z nich platené zamestnanie počas semestra a len malá časť pracovala príležitostne alebo vôbec.

Graf 71 – Platená práca externých študentov VŠ počas semestra

Zistili sme štatisticky významnú závislosť vo vzťahu k pohlaviu, k veku, k stupňu štúdia a aj k typu vysokej školy.

Na základe zistených údajov môžeme konštatovať, že platenú prácu počas semestra mali častejšie muži, pričom ženy vo vyššej miere pracovali len niekedy, prípadne neboli vôbec zamestnané.

Tabuľka 24 – Platená práca počas semestra podľa pohlavia (v %)

	Ženy	Muži
Pracuje počas semestra	88,6	97,1
Pracuje len príležitostne	2,7	1,4
Nepracuje	8,7	1,5

Stále zamestnanie počas semestra malo viac než 90,0 % respondentov starších než 25 rokov, zatiaľ čo príležitostne častejšie pracovali opýtaní mladší než 24 rokov. Počas semestra neboli zamestnaní najmä najmladší študenti. Výsledky výskumu ukázali, že zamestnanosť respondentov stúpala zároveň s ich zvyšujúcim sa vekom. Najviac zamestnaných bolo v skupine najstarších opýtaných. Najmladší študenti častejšie než ostatní vôbec nepracovali, čo však môže súvisieť aj s nedostatkom pracovných príležitostí v regióne, v ktorom žijú.

Tabuľka 25 – Platená práca počas semestra podľa veku (v %)

	Menej než 21 rokov	Od 22 do 24 rokov	Od 25 do 29 rokov	30 rokov a viac
Pracuje počas semestra	81,8	87,0	92,7	93,2
Pracuje len príležitostne	6,1	6,5	1,5	1,6
Nepracuje	12,1	6,5	5,8	5,2

Počas semestra mali platené zamestnanie najmä študenti 2. stupňa štúdia. Opýtaní, ktorí študovali na 1. stupni štúdia častejšie pracovali len príležitostne a vo výrazne vyššej miere neboli vôbec zamestnaní.

Tabuľka 26 – Platená práca počas semestra podľa stupňa štúdia (v %)

	1. stupeň štúdia	2. stupeň štúdia
Pracuje počas semestra	90,0	95,7
Pracuje len príležitostne	2,5	1,7
Nepracuje	7,5	2,6

Platené zamestnanie počas celého semestra malo zhodne po 94,9 % študentov súkromných a štátnych vysokých škôl. Študenti zo štátnych vysokých škôl si častejšie našli príležitostnú prácu, pričom v tejto skupine respondentov boli zamestnaní všetci opýtaní. Počas semestra nepracovali vo vyššom počte študenti verejných vysokých škôl než ich rovesníci študujúci na súkromných vysokých školách.

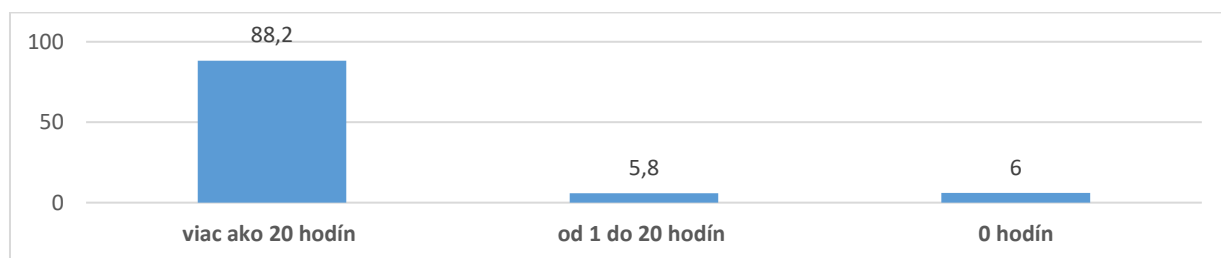
Tabuľka 27 – Platená práca počas semestra podľa typu vysokej školy (v %)

	Verejná VŠ	Súkromná VŠ	Štátna VŠ
Pracuje počas semestra	89,2	94,9	94,9
Pracuje len príležitostne	3,2	0,8	5,1
Nepracuje	7,6	4,3	0

Priemerný počet hodín strávený v platenej práci za týždeň

Okrem zistenia, či mali respondenti pravidelné zamestnanie, bolo dôležité zistiť, koľko hodín týždenne pracovali. Ukázalo sa, že 6,0 % opýtaných nechodilo do práce vôbec a približne rovnaký počet respondentov prežil v platennom zamestnaní menej než 20 hodín týždenne. Až 88,0 % študentov pracovalo na plný úväzok, čiže v práci strávili viac ako 20 hodín týždenne.

Graf 72 – Priemerný počet hodín prežitý v platenej práci za týždeň (v %)

V rámci tejto otázky bola zistená štatisticky významná závislosť vo vzťahu k pohlaviu, k veku, k stupňu štúdia a aj k skutočnosti, či majú respondenti deti.

Viac ako 20 hodín týždenne prežili v zamestnaní častejšie muži, zatiaľ čo ženy boli vo vyššej miere pracovali na kratší úväzok, prípadne neboli zamestnané vôbec.

Tabuľka 28 – Priemerný počet hodín prežitý v práci cez týždeň podľa pohlavia (v %)

	Ženy	Muži
Viac ako 20 hodín	85,0	93,4
Od 1 do 20 hodín	6,2	5,1
0 hodín	8,8	1,5

Viac ako 20 hodín týždenne odpracovalo viac ako 86,0 % respondentov starších než 22 rokov, pričom v skupine najmladších opýtaných rovnako odpovedalo len 66,7 % oslovených vysokoškolákov. Títo študenti vo vyššej miere pracovali cez týždeň menej než 20 hodín a častejšie než ostatní nepracovali vôbec. Prezentované údaje potvrdili, že počet hodín odpracovaných za týždeň výraznejšie stúpol už u opýtaných starších než 22 rokov (2. veková skupina). Najmladší študenti prežili v práci počas týždňa omnoho menej času a zároveň vo vyššej miere neboli vôbec zamestnaní.

Tabuľka 29 – Priemerný počet hodín prežitý v práci cez týždeň podľa veku (v %)

	Menej než 21 rokov	Od 22 do 24 rokov	Od 25 do 29 rokov	30 rokov a viac
Viac ako 20 hodín	66,7	86,8	87,6	89,9
Od 1 do 20 hodín	20,0	6,6	6,4	4,7
0 hodín	13,3	6,6	6,0	5,4

Počas týždňa prežili v zamestnaní viac času študenti 2. stupňa štúdia, pričom ich kolegovia, ktorí študovali na bakalárskom stupni štúdia, boli v práci častejšie menej než 20 hodín týždenne alebo nepracovali vôbec.

Tabuľka 30 – Priemerný počet hodín prežitý v práci cez týždeň podľa stupňa štúdia (v %)

	1. stupeň štúdia	2. stupeň štúdia
Viac ako 20 hodín	86,3	92,0
Od 1 do 20 hodín	6,1	5,2
0 hodín	7,6	2,8

Viac ako 20 hodín týždenne prežili v zamestnaní respondenti, ktorí mali deti. Bezdetní vysokoškoláci častejšie odpracovali počas týždňa menej než 20 hodín. Ukázalo sa, že opýtaní, ktorí mali deti vo vyššej miere nepracovali vôbec. Z uvedených zistení vyplynulo, že študenti, ktorí mali deti, strávili v zamestnaní viac hodín týždenne než respondenti, ktorí deti nemali. Na druhej strane do práce nechodili najmä opýtaní, ktorí mali deti, pričom sa dá predpokladať, že dôvodom tejto skutočnosti bola práve starostlivosť o ne.

Tabuľka 31 – Priemerný počet hodín prežitý v práci cez týždeň podľa detí (v %)

	Má deti	Nemá deti
Viac ako 20 hodín	90,0	88,7
Od 1 do 20 hodín	2,9	8,4
0 hodín	7,1	2,9

Motív pre pracovnú aktivitu

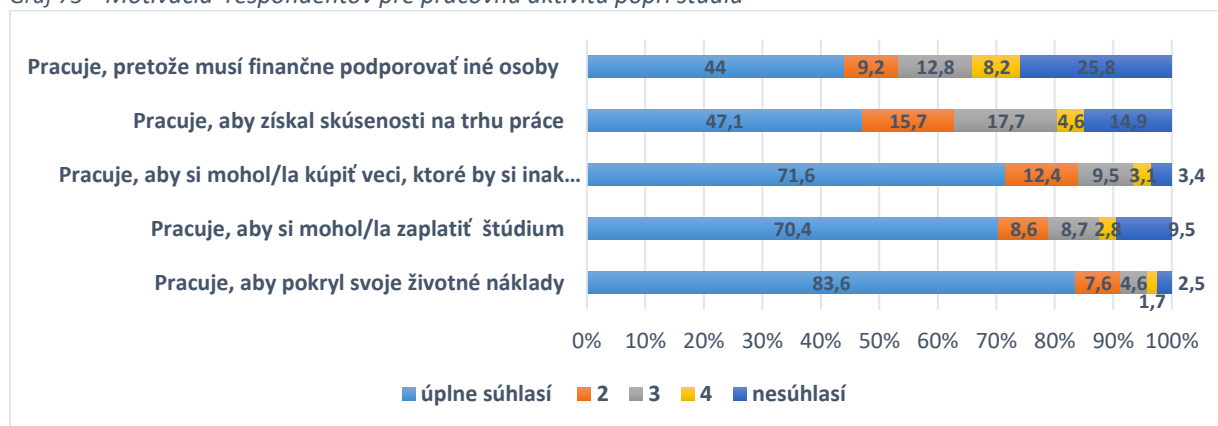
Práca popri vysokoškolskom štúdiu môže mať viac druhov motívov. V rámci tejto otázky sa zisťovalo, či je pre respondentov dôležitejší finančný zisk alebo nadobudnutie pracovných skúseností, čo im prináša získanie lepšieho zamestnania po skončení štúdia. Respondenti dostali päť výrokov s motívmi (pokrytie životných nákladov, získanie skúseností na trhu práce, nákup potrebných vecí, podpora iných členov rodiny a zaplatenie štúdia), ku ktorým mali priradiť jednu z piatich hodnôt označených na Likertovej škále.

- Pracuje, aby pokryl/a svoje náklady na život.** S týmto tvrdením úplne súhlasilo 83,6 % opýtaných a 7,6 % respondentov sa vyjadrilo kladne. Len 4,6 % vysokoškolákov sa vyjadrilo neutrálne. Nesúhlasné stanovisko deklarovalo 1,7 % oslovených mladých ľudí a o niečo viac opýtaných (2,5 %) tento výrok úplne zamietlo.
- Pracuje, aby získal/a skúsenosti na trhu práce.** Nadobudnutie pracovných skúseností bolo veľmi dôležité pre necelú polovicu (47,1 %) respondentov, avšak 15,7 % externých študentov im pripisovalo menšiu dôležitosť. Ambivalentný postoj zaujalo 17,7 % študentov vysokých škôl a nesúhlas vyjadrilo 4,6 % respondentov. Až 14,9 % oslovených vysokoškolákov tvrdenie o získaní pracovných skúseností kategoricky odmietlo.

- Pracuje, aby si mohol/la zaplatiť štúdium.** Zaplataenie vysokoškolského štúdia bolo silným motívom pre 70,4 % respondentov a 8,6 % opýtaných sa s týmto tvrdením tiež stotožnilo. Približne rovnaký počet študentov (8,7 %) sa vyjadril neutrálne a necelé tri percentá (2,8%) opýtaných s daným výrokom nesúhlasili. Asi 9,5 % oslovených vysokoškolákov ako dôvod pre prácu vôbec nepovažovalo platbu za vysokoškolské štúdium.
- Pracuje, pretože musí finančne podporovať iné osoby (deti, partnera, rodičov...).** S týmto tvrdením úplne súhlasila necelá polovica (44,0 %) respondentov a ďalších 9,2 % opýtaných sa k nemu vyjadrilo kladne. Neutrálny postoj zaujalo 12,8 % oslovených mladých ľudí a 8,2 % vysokoškolákov starostlivosť o príbuzných ako motív odmietlo. Zaujímavé je zistenie, že daný výrok kategoricky zamietla až štvrtina respondentov.
- Pracuje, aby si mohol/la kúpiť veci, na ktoré by inak nemal/a finančné prostriedky.** Nadobudnutie finančných prostriedkov na potrebné veci považovalo za veľmi dôležité až 71,6 % študentov vysokých škôl a 12,4 % respondentov im tiež pripisovalo význam. Ambivalentný názor deklarovalo 9,5 % opýtaných, pričom nesúhlas vyjadrilo len 3,1 % vysokoškolákov. Približne rovnaký počet (3,4 %) respondentov dané tvrdenie úplne odmietol.

Zistenie aritmetického váženého priemeru (mean) ukázalo, že oslovení študenti vysokých škôl označili za najsilnejší motív pre prácu pokrytie svojich životných nákladov (1,32), získanie financií na nákup vecí, ktoré by si inak nemohli dovoliť (1,54) a zaplataenie štúdia (1,72). Nadobudnutiu pracovných skúseností (2,25) pripisovali nižší význam spolu s finančnou podporou svojich príbuzných (2,62). Z uvedeného je zrejmé, že pre oslovených externých študentov mala práca popri štúdiu význam v spojení so získaním finančných prostriedkov na živobytie, nákup drahších vecí a zaplataenie štúdia, pričom nadobudnutie dôležitých pracovných skúseností, ktoré im po skončení školy umožnia získanie lepšieho zamestnania bolo pre nich až druhoradé.

Graf 73 – Motivácia respondentov pre pracovnú aktivitu popri štúdiu

V nasledujúcom odseku sú uvedené významné zistenia vyplývajúce z korelačnej analýzy k jednotlivým motívom práce.

1. Pracuje, aby pokryl/a svoje náklady na život.

Výsledky výskumu potvrdili ²⁴, že prácu pre pokrytie svojich životných nákladov potrebovali najmä respondenti starší než 25 rokov (od 25 do 29 rokov: 94,7 %, 30 rokov a viac: 91,9 %, od 22 do 24 rokov: 86,1 %, menej než 21 rokov: 71,4 %), pričom s týmto tvrdením nesúhlasili najčastejšie opýtaní mladší než 21 rokov (17,9 %, od 22 do 24 rokov: 8,1 %, od 25 do 29 rokov: 0,5 %, 30 rokov a viac: 3,8 %). Prácou si zabezpečovali peniaze na živobytie všetci študenti štátnych vysokých škôl (100,0 %, verejná VŠ: 92,6 %, súkromná VŠ: 88,9 %), zatiaľ čo s daným výrokom nesúhlasili v najvyššej miere respondenti, ktorí navštevovali súkromné vysoké školy (5,5 %, verejná VŠ: 3,3 %, štátne VŠ: 0). Opýtaní študujúci na 2. stupni vysokoškolského štúdia (94,8 %, 1. stupeň VŠ: 89,1 %) častejšie súhlasili s tvrdením, že prácou si zarábajú na svoje životné náklady. Respondenti z bakalárskeho stupňa štúdia im vo vyššej miere oponovali (4,9 %, 2. stupeň VŠ: 3,1 %).

2. Pracuje, aby získal/a skúsenosti na trhu práce.

Získaniu pracovných skúseností pripisovali význam najmä respondenti vo veku od 22 do 24 rokov (78,8 %, od 25 do 29 rokov: 73,4 %, 30 rokov a viac: 56,1 %, menej než 21 rokov: 71,4 %), zatiaľ čo najstarší respondenti (30 rokov a viac: 23,3 %, od 25 do 29 rokov: 12,8 %, od 22 do 24 rokov: 13,0 %, menej než 21 rokov: 10,7 %) vo vyššej miere než ostatní zaujali k tomuto výrokovi negatívny postoj.

²⁴ Súhlas s daným výrokom je súčtom odpovedí 1 a 2, pričom nesúhlas je súčtom odpovedí 4 a 5.

3. Pracuje, aby si mohol/la zaplatiť štúdium.

Zaplatenie štúdia motivovalo skôr ženy (81,1 %, muži: 75,9 %), pričom muži (14,3 %, ženy: 10,8 %) patrili častejšie k ich oponentom. Vysokoškolské štúdium si z vlastných zdrojov financovali najmä respondenti starší než 25 rokov (od 25 do 29 rokov: 80,8 %, 30 rokov a viac: 81,0 %, od 22 do 24 rokov: 68,9 %, menej než 21 rokov: 59,2 %), pričom v skupine najmladších opýtaných (menej než 21 rokov: 29,6 %, od 22 do 24 rokov: 18,3 %, od 25 do 29 rokov: 8,5 %, 30 rokov a viac: 11,6 %) sa s daným výrokom nestotožnilo najviac vysokoškolákov. Prácu ako zdroj financií na zaplatenie vysokoškolského štúdia využívali častejšie respondenti z bakalárskeho stupňa (80,0 %, 2. stupeň štúdia: 77,2 %), zatiaľ čo nesúhlasné stanovisko deklarovali opýtaní z 2. stupňa štúdia (14,3 %, 1. stupeň štúdia: 11,0 %).

4. Pracuje, pretože musí finančne podporovať iné osoby (deti, partnera/ku, rodičov...).

S daným výrokom súhlasili najmä najstarší opýtaní (30 rokov a viac: 64,3 %, od 25 do 29 rokov: 40,0 %, od 22 do 24 rokov: 25,9 %, menej než 21 rokov: 10,7 %). Zaujímavé je zistenie, že odmietavé stanovisko deklarovalo až 82,2 % najmladších študentov a zároveň so zvyšujúcim sa vekom respondentov sa ich počet znižoval (od 22 do 24 rokov: 51,7 %, od 25 do 29 rokov: 45,4 %, 30 rokov a viac: 24,9 %). Je zrejmé, že starší opýtaní mali už vo vyššom počte založené vlastné rodiny a museli sa teda postarať o deti, prípadne aj o svojho partnera alebo partnerku. Iné osoby finančne podporovali najmä študenti súkromných vysokých škôl (62,8 %, verejné VŠ: 44,5 %, štátne VŠ: 59,5 %). Negatívnu odpoveď uviedla až necelá polovica (42,4 %) opýtaných z verejných vysokých škôl, zatiaľ čo v skupine respondentov zo súkromných (25,0 %) a zo štátnych vysokých škôl (27,0 %) rovnako odpovedalo omnoho menej opýtaných.

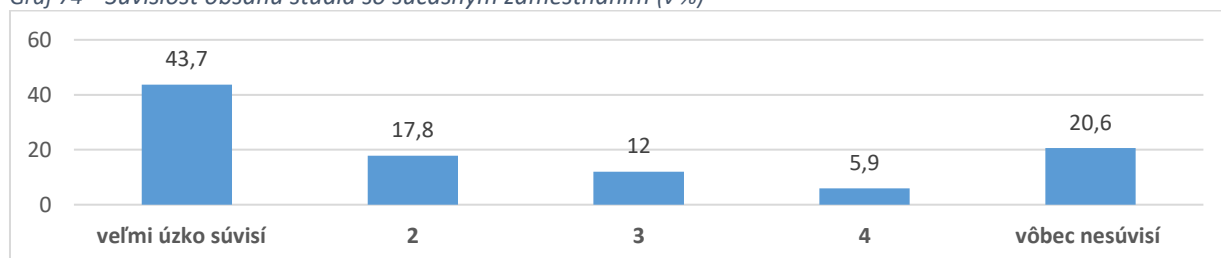
5. Pracuje, aby si mohol/la kúpiť veci, na ktoré by inak nemal/a finančné prostriedky.

Prácu za zdroj financií pre nákup vecí, ktoré by si inak nemohli dovoliť, považovali v najvyššej miere študenti vo veku od 22 do 24 rokov (87,3 %, od 25 do 29 rokov: 85,5 %, 30 rokov a viac: 83,4 %, menej než 21 rokov: 74,1 %). S daným výrokom sa nestotožnilo viac ako 7,0 % oslovených vysokoškolákov z najmladšej a z najstaršej vekovej kategórie (menej než 21 rokov: 7,4 %, 30 rokov a viac: 7,7 %, od 22 do 24 rokov: 3,5 %, od 25 do 29 rokov: 4,8 %).

Súvislosť práce s obsahom štúdia

Jedným z dôležitých motívov práce študentov vysokých škôl je získanie pracovných skúseností. Preto je dobré, ak práca, ktorú študent vykonáva, súvisí s odborom jeho vysokoškolského štúdia. Až 43,7 % opýtaných prezentovalo názor, že obsah štúdia a súčasné zamestnanie veľmi úzko súvisia a 17,8 % respondentov potvrdilo určitú súvislosť. Naopak, pätina oslovených vysokoškolákov študovala odbor, ktorý s ich prácou vôbec nesúvisel. Uvedené zistenia ukázali, že väčšina študentov vysokých škôl považovala získavanie odborných skúseností za dôležité a snažili sa študovať odbor, ktorý by im priniesol nielen financie, ale i získanie vedomostí, ktoré by mohli doplniť pracovnými skúsenosťami.

Graf 74 – Súvislosť obsahu štúdia so súčasným zamestnaním (v %)

Zistili sme štatisticky významnú závislosť vo vzťahu k pohlaviu, k stupňu štúdia, k typu vysokej školy, k študijnému odboru a k spôsobu bývania.

Prácu, ktorá viac súvisela s obsahom štúdia, vykonávali častejšie muži. Ženy vo vyššej miere zastávali názor, že ich súčasné zamestnanie sa od obsahu študijného odboru veľmi líši.

Tabuľka 32 – Súvislosť obsahu štúdia so súčasným zamestnaním podľa pohlavia (v %)

	Ženy	Muži
Veľmi úzko súvisí	46,2	39,7
2	14,4	22,6
3	12,6	11,2
4	5,8	6,2
Vôbec nesúvisí	21,0	20,3
Súvisí (súčet odpovedí 1 a 2)	60,6	62,3
Nesúvisí (súčet odpovedí 4 a 5)	26,8	26,5

O súvislosti obsahu štúdia a súčasnej práce boli viac presvedčení študenti 2. stupňa štúdia, než študenti z bakalárskeho študijného programu, z ktorých až necelá tretina mala úplne odlišnú náplň práce, než bol ich študijný odbor.

Tabuľka 33 – Súvislosť obsahu štúdia so súčasným zamestnaním podľa stupňa štúdia (v %)

	1. stupeň štúdia	2. stupeň štúdia
Veľmi úzko súvisí	43,1	44,9
2	17,9	17,4
3	10,0	15,7
4	5,3	7,0
Vôbec nesúvisí	23,7	15,0
Súvisí (súčet odpovedí 1 a 2)	61,0	62,3
Nesúvisí (súčet odpovedí 4 a 5)	29,0	22,0

Až 81,6 % študentov štátnych vysokých škôl vykonávalo prácu súvisiacu s obsahom ich študijného odboru, pričom v skupine opýtaných z verejných a zo súkromných vysokých škôl rovnako odpovedalo omnoho menej opýtaných. Respondenti študujúci na verejných vysokých školách výrazne častejšie než ostatní potvrdili, že ich súčasné zamestnanie sa nezhoduje s obsahom ich študijného odboru. Bolo by zaujímavé zistiť, čo je príčinou týchto zistení.

Tabuľka 34 – Súvislosť obsahu štúdia so súčasným zamestnaním podľa typu vysokej školy (v %)

	Verejná VŠ	Súkromná VŠ	Štátna VŠ
Veľmi úzko súvisí	42,3	42,4	68,4
2	15,5	21,1	13,2
3	10,4	14,3	7,9
4	6,7	4,9	7,9
Vôbec nesúvisí	25,2	17,3	2,6
Súvisí (súčet odpovedí 1 a 2)	57,8	63,5	81,6
Nesúvisí (súčet odpovedí 4 a 5)	31,9	22,2	10,5

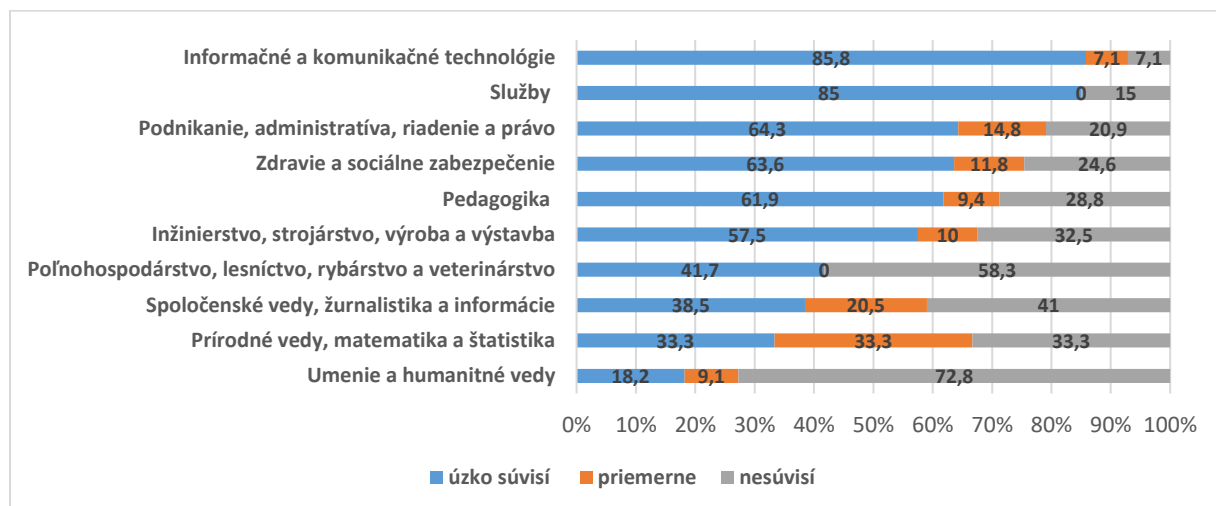
Respondenti, ktorí nežili s rodičmi, výrazne častejšie študovali odbor, ktorý súvisel s ich súčasným zamestnaním. Až viac než tretina opýtaných, ktorí bývali v spoločnej domácnosti s otcom a matkou priznala, že ich pracovná náplň a obsah štúdia sa líšia. Z prezentovaných zistení je zrejmé, že vysokoškoláci, ktorí sa osamostatnili, kladú väčší dôraz na získanie pracovných skúseností a vedomostí v rovnakom odbore, než ich rovesníci, ktorí ešte žili v rodinnom prostredí a pre ktorých bol dôležitejší plat, než odborné znalosti, ktoré by mohli implementovať do praxe.

Tabuľka 35 – Súvislosť obsahu štúdia so zamestnaním podľa spôsobu bývania - žije s rodičmi (v %)

	Nežije s rodičmi	Žije s rodičmi
Veľmi úzko súvisí	46,1	35,3
2	18,1	14,7
3	11,7	12,9
4	5,7	6,5
Vôbec nesúvisí	18,4	30,6
Súvisí (súčet odpovedí 1 a 2)	64,2	50,0
Nesúvisí (súčet odpovedí 4 a 5)	24,1	37,1

Prácu, ktorá úzko súvisí s obsahom študijného odboru, si najčastejšie našli respondenti, ktorí sa v rámci svojho vysokoškolského štúdia venovali informačným a komunikačným technológiám a službám. V skupine vysokoškolákov, ktorí mali náplň práce úplne odlišnú od odboru štúdia, mali výraznú prevahu vysokoškoláci, ktorí sa zamerali na umenie a humanitné odbory, poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo a na spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie.

Graf 75 – Súvislosť obsahu štúdia so súčasným zamestnaním podľa odboru štúdia (v %)

Poznámka: úzko súvisí = súčet odpovedí 1 a 2, priemerne súvisí = odpoveď 3, nesúvisí = súčet odpovedí 4 a 5.

Životné preferencie

I keď je zrejmé, že väčšina študentov, ktorí študujú externe, už pracuje, bolo zaujímavé zistiť, čomu dávajú vo svojom živote prednosť - či viac cítia byť študentmi alebo zamestnancami. Z výsledkov výskumu vyplynulo, že až 93,1 % opýtaných sa identifikovalo s rolou zamestnanca a iba 6,9 % respondentov sa viac cíti byť študentom ako zamestnanou osobou.

Graf 76 – Postoj respondentov k práci a k štúdiu (v %)

Zistili sme štatisticky významnú závislosť vo vzťahu k veku, k typu vysokej školy, k bývaniu s rodičmi a k skutočnosti, či mali respondenti deti.

Až necelá tretina najmladších respondentov preferovala vo svojom živote štúdium. Je zaujímavé, že počet opýtaných, ktorí sa v prvom rade cítili byť študentmi a až potom zamestnancami, klesal zároveň so zvyšujúcim sa vekom. Oproti tomu, až 97 % najstarších vysokoškolákov dávalo vo svojom živote prednosť práci pred štúdiom, zatiaľ čo v skupine najmladších respondentov rovnako odpovedalo len viac než 70,0 % študentov.

Tabuľka 36 – Životné preferencie podľa veku (v %)

	Menej než 21 rokov	Od 22 do 24 rokov	Od 25 do 29 rokov	30 rokov a viac
V prvom rade študuje, až potom pracuje	28,6	16,3	10,6	3,0
V prvom rade pracuje, až potom študuje	71,4	83,7	89,4	97,0

Za študentov sa najčastejšie považovali respondenti navštevujúci štátne a verejné vysoké školy, zatiaľ čo opýtani študujúci na súkromných vysokých školách vo výrazne vyššej miere uprednostňovali v živote prácu pred štúdiom.

Tabuľka 37 – Životné preferencie podľa typu vysokej školy (v %)

	Verejná VŠ	Súkromná VŠ	Štátna VŠ
V prvom rade študuje, až potom pracuje	9,7	3,3	10,5
V prvom rade pracuje, až potom študuje	90,3	96,7	89,5

Respondenti, ktorí bývali spoločne so svojimi rodičmi, kládli vo vyššej miere v živote dôraz na štúdium, zatiaľ čo opýtani, ktorí žili mimo svojej pôvodnej rodiny, dávali prednosť práci pred štúdiom.

Tabuľka 38 – Životné preferencie podľa bývania s rodičmi (v %)

	Býva s rodičmi	Nebýva s rodičmi
V prvom rade študuje, až potom pracuje	15,3	4,8
V prvom rade pracuje, až potom študuje	84,7	95,2

Pre bezdetných vysokoškolákov mal väčšiu cenu status študenta pred zamestnancom, avšak respondenti, ktorí mali deti, dávali výrazne preferovali prácu pred štúdiom.

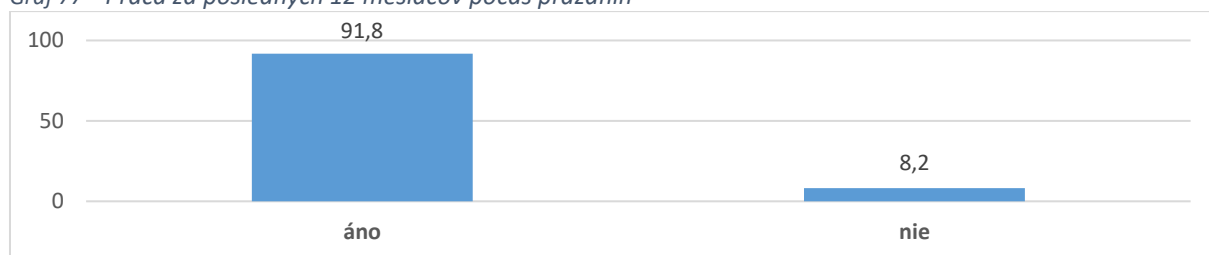
Tabuľka 39 – Životné preferencie podľa detí (v %)

	Má deti	Nemá deti
V prvom rade študuje, až potom pracuje	2,1	12,2
V prvom rade pracuje, až potom študuje	97,9	87,8

Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin

Obdobie letných prázdnin prináša čas na oddych, relax a realizáciu záujmov. Mnohí študenti v tomto čase chodia na brigády, pričom majú možnosť nielen zarobiť si financie na ďalší školský rok, ale i získať odborné skúsenosti. Za posledných 12 mesiacov pracovalo počas letných prázdnin až 91,8 % študentov vysokých škôl a iba 8,2 % respondentov nemalo počas leta žiadnu brigádu. Výsledky výskumu ukázali, že výrazná väčšina opýtaných sa snažila v rámci svojho voľna nájsť si platené zamestnanie a len malá časť z nich v tomto čase nepracovala.

Graf 77 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin

Zistili sme štatisticky významnú závislosť nielen vo vzťahu k pohlaviu, k veku, k typu vysokej školy a k študijnému odboru, ale skutočnosť, či majú respondenti deti .

Na základe zistených údajov môžeme konštatovať, že prácu počas letných prázdnin si výrazne častejšie našli muži, pričom ženy vo vyššej miere neboli počas leta zamestnané.

Tabuľka 40 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin podľa pohlavia (v %)

	Ženy	Muži
Áno	88,0	97,9
Nie	12,0	2,1

Počas letných prázdnin pracovali najmä respondenti vo veku od 25 do 29 rokov, zatiaľ čo v skupine najmladších vysokoškolákov v tomto období nemala zamestnanie viac než pätina opýtaných. Výsledky výskumu ukázali, že aj zamestnanosť študentov vysokých škôl počas letných prázdnin stúpala zároveň s ich zvyšujúcim sa vekom.

Tabuľka 41 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin podľa veku (v %)

	Menej než 21 rokov	Od 22 do 24 rokov	Od 25 do 29 rokov	30 rokov a viac
Áno	78,1	90,2	94,0	92,0
Nie	21,9	9,8	6,0	8,0

V letnom období si našli prácu najmä študenti štátnych a súkromných VŠ. V skupine respondentov z verejných VŠ nepracovalo v lete až viac než 10,0 % opýtaných, pričom v podsúbore opýtaných zo štátnych VŠ rovnako odpovedali len necelé 3,0 % respondentov.

Tabuľka 42 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin podľa typu vysokej školy (v %)

	Verejná VŠ	Súkromná VŠ	Štátna VŠ
Áno	89,5	94,0	97,3
Nie	10,5	6,0	2,7

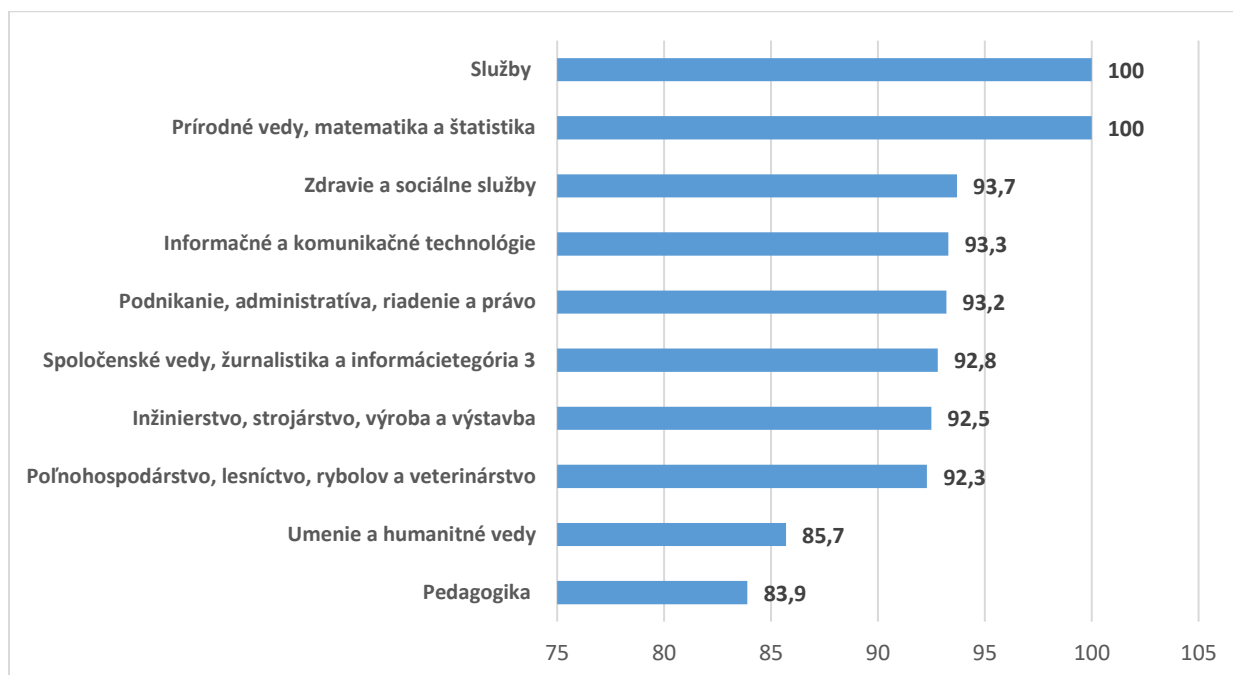
Počas letných prázdnin pracovali najmä bezdetní respondenti, zatiaľ čo v skupine opýtaných, ktorí mali deti, si v tomto období nepracovalo až necelých 10,0 % externých študentov. Predpokladáme, že príčinou tejto skutočnosti bola práve starostlivosť o maloleté deti.

Tabuľka 43 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin podľa detí (v %)

	Má deti	Nemá deti
Áno	90,1	95,2
Nie	9,9	4,8

V letnom období si našli prácu všetci opýtaní, ktorí sa v rámci svojho vysokoškolského štúdia venovali prírodným vedám, matematike a štatistike a službám. V skupine externých študentov, ktorí sa zameriavali na spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie, podnikanie, administratívu, riadenie a právo, informačné a komunikačné technológie, inžinierstvo, strojárstvo, výrobu a výstavbu, poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo a zdravie a sociálne zabezpečenie, si bolo počas prázdnin zamestnaných viac než 90,0 % opýtaných. V najnižšej miere pracovali v lete vysokoškoláci, ktorí študovali pedagogiku a umenie a humanitné odbory.

Graf 78 – Práca za posledných 12 mesiacov počas prázdnin podľa odboru štúdia (v %)

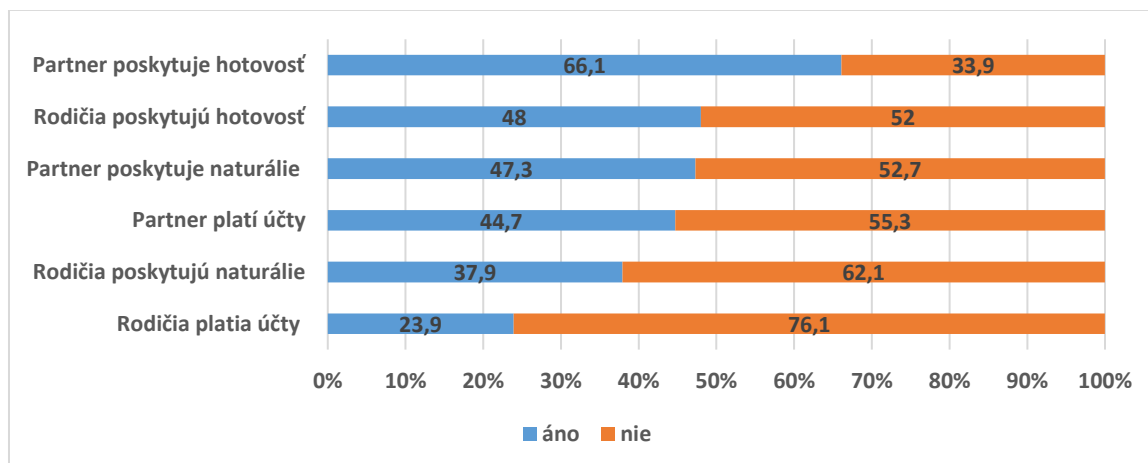
Finančná situácia študentov vysokých škôl

Pomoc zo strany rodiny a partnera

Zdrojmi finančného zabezpečenia študentov vysokých škôl boli okrem vlastných zdrojov aj rôzne druhy pomoci od rodičov a od partnera. Rodičia a partner im mohli dávať peniaze, či už na účet alebo v hotovosti, platili rôzne účty (poplatky spojené s bývaním, s používaním mobilného telefónu, so štúdiom a pod.) alebo im poskytli potraviny, kúpili oblečenie, elektroniku, požičali auto a pod. Pri štatistickom spracovaní sa ukázalo, že viac ako 60 % opýtaných na danú otázku neodpovedalo. Bolo by zaujímavé zistiť, čo motivovalo oslovených vysokoškolákov k tomu, aby sa nevyjadrili.

Uvedené výsledky výskumu ukázali, že až necelá polovica (48 %) rodičov poskytla svojim deťom študujúcim na vysokých školách finančné prostriedky, viac než tretina (37,9 %) otcov a matiek im kupovala potraviny a rôzne veci, ktoré potrebovali a asi každý štvrtý (23,9 %) rodič platil svojim synom a dcéram účty. Až 66,1 % partnerov a partneriek poskytovalo respondentom finančné prostriedky v hotovosti, a necelá polovica platila ich účty (44,7 %) a kúpila im potrebné veci (47,3 %).

Graf 79 – Materiálna a finančná pomoc zo strany rodičov a partnera (v %)

Rodičia poskytli finančné prostriedky

Zistili sme štatisticky významnú závislosť vo vzťahu k pohlaviu, k veku, k najvyššiemu vzdelaniu otca, k finančnej situácii rodičov, k skutočnosti, či majú respondenti deti a či žijú v pôvodnej rodine.

Na základe zistených údajov môžeme konštatovať, že otcovia a matky častejšie podporovali finančnou hotovosťou mužov (63,8 %, ženy: 42,1 %), opýtaných mladších než 24 rokov (menej než 21 rokov: 71,4 %, od 22 do 24 rokov: 71,9 %, od 25 do 29 rokov: 62,4 %, 30 rokov a viac: 34,7 %), bezdetných vysokoškolákov (nemá deti: 66,0 %, má deti: 34,1 %) a respondentov, ktorí žili s nimi v spoločnej domácnosti (74,7 %, nežije v spoločnej domácnosti: 40,1 %). Finančné prostriedky v hotovosti dostávali od rodičov najmä externí študenti vysokých škôl, ktorých otcovia dosiahli vysokoškolské vzdelanie 1. (83,3 %) a 3. stupňa (75,0 %, 2. stupeň VŠ: 68,9 %, základné vzdelanie a neúplné SŠ vzdelanie: 43,9 %, úplné SŠ vzdelanie s maturitou: 41,8 %, vyššie odborné štúdium: 63,6 %, nevie: 42,9 %) a opýtaní pochádzajúci z rodín s veľmi dobrou finančnou situáciou (69,7 %, dobrá finančná situácia: 55,2 %, priemerná finančná situácia: 47,4 %, zlá finančná situácia: 42,9 %, veľmi zlá finančná situácia: 36,7 %).

Rodičia platili účty

Zistili sme štatisticky významnú závislosť vo vzťahu k pohlaviu, k veku, k najvyššiemu vzdelaniu otca, k skutočnosti, či majú respondenti deti a či žijú s nimi v spoločnej domácnosti.

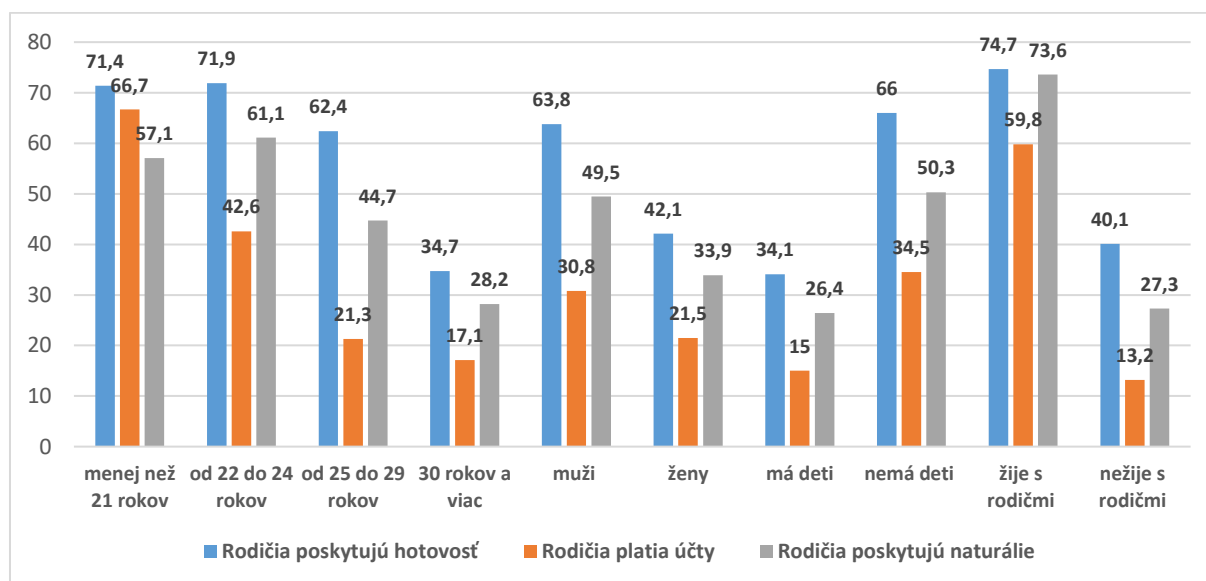
Rodičia vo vyššej miere zaplatili účty mužom (49,5 %, ženy: 33,9 %), opýtaným vo veku od 22 do 24 rokov (61,1 %, menej než 21 rokov: 57,1 %, od 25 do 29 rokov: 44,7 %, 30 rokov a viac: 28,2 %), bezdetným respondentom (nemá deti: 50,3 %, má deti: 26,4 %) a študentom vysokých škôl, ktorí žili spolu s nimi (73,6 %, nežije v spoločnej domácnosti: 27,3 %). Finančné účty svojim dospelým deťom platili najmä otcovia s vysokoškolským vzdelaním 1. (80,0 %) a 3. stupňa (75,0 %, 2. stupeň VŠ: 50,0 %, základné vzdelanie a neúplné SŠ vzdelanie: 41,7 %, úplné SŠ vzdelanie s maturitou: 25,2 %, vyššie odborné štúdium: 40,9 %, nevie: 42,9 %).

Rodičia poskytovali naturálie

Zistili sme štatisticky významnú závislosť vo vzťahu k pohlaviu, k veku, k typu vysokej školy, k skutočnosti, či majú respondenti deti a či žijú s nimi v pôvodnej rodine.

Na základe zistených údajov môžeme konštatovať, že otcovia a matky častejšie kupovali potrebné veci mužom (30,8 %, ženy: 21,5 %), najmladším respondentom (menej než 21 rokov: 66,7 %, od 22 do 24 rokov: 42,6 %, od 25 do 29 rokov: 21,3 %, 30 rokov a viac: 17,1 %), študentom súkromných vysokých škôl (29,8 %, verejná VŠ: 19,0 %, štátna VŠ: 27,8 %), bezdetným vysokoškolákom (nemá deti: 34,5 %, má deti: 15,0 %) a opýtaným, ktorí žili s nimi v pôvodnej rodine (59,8 %, nežije v spoločnej domácnosti: 13,2 %).

Graf 80 – Finančná podpora zo strany rodičov podľa pohlavia, veku, detí a života v spoločnej domácnosti (v %)

1. Partner/ka poskytoval/a finančné prostriedky

Bola zistená štatisticky významná závislosť vo vzťahu k pohlaviu, k veku, k skutočnosti, či majú respondenti deti a či žijú v spolu s partnerom (partnerkou) v spoločnej domácnosti.

Na základe zistených výsledkov výskumu je možné konštatovanie, že partner (partnerka) výrazne častejšie podporovali finančnou hotovosťou ženy (72,4 %, muži: 47,7 %), najstarších respondentov (30 rokov a viac: 76,6 %, od 25 do 29 rokov: 58,8 %, od 22 do 24 rokov: 48,3 %, menej než 21 rokov: 25,0 %), opýtaných, ktorí mali deti (83,3 %, nemá deti: 46,2 %) a oslovených vysokoškolákov, ktorí s nimi žili v spoločnej domácnosti (80,1 %, nežije s partnerom (partnerkou): 31,2 %).

2. Partner/ka platila/a účty

Bola zistená štatisticky významná závislosť vo vzťahu k pohlaviu, k veku, k skutočnosti, či majú oslovení študenti vysokých škôl deti a či žijú so svojim partnerom (partnerkou) v spoločnej domácnosti.

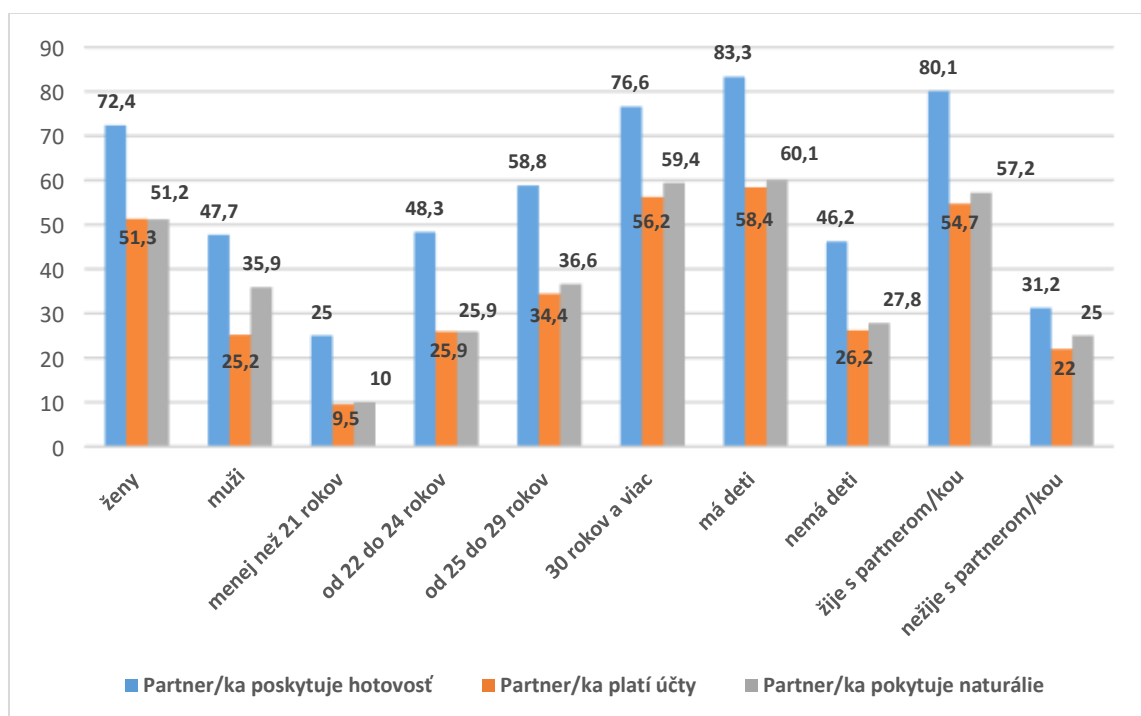
Ukázalo sa, že partner (partnerka) vo vyššej miere platil/a účty za ženy (51,3 %, muži: 25,2 %), najstarších opýtaných (30 rokov a viac: 56,2 %, od 25 do 29 rokov: 34,4 %, od 22 do 24 rokov: 25,9 %, menej než 21 rokov: 9,5 %), respondentov, ktorí mali deti (58,4 %, nemá deti: 26,2 %) a externých študentov vysokých škôl, ktorí žili s nimi v spoločnej domácnosti (54,7 %, nežije partnerom (partnerkou): 22,0 %).

3. Partner/ka poskytuje naturálie

Bola zistená štatisticky významná závislosť vo vzťahu k pohlaviu, k veku, k skutočnosti, či majú respondenti deti a či žijú s v spoločnej domácnosti s partnerom (partnerkou).

Zistené údaje potvrdili, že partner (partnerka) častejšie kupovali potrebné veci ženám (51,2 %, muži: 35,9 %), najstarším opýtaným (30 rokov a viac: 59,4 %, od 25 do 29 rokov: 36,6 %, od 22 do 24 rokov: 25,9 %, menej než 21 rokov: 10,0 %), externým študentom vysokých škôl, ktorí mali deti (60,1 %, nemá deti: 27,8 %) a respondentom, ktorí s nimi žili v spoločnej domácnosti (57,2 %, nežije v spoločnej domácnosti: 25,0 %).

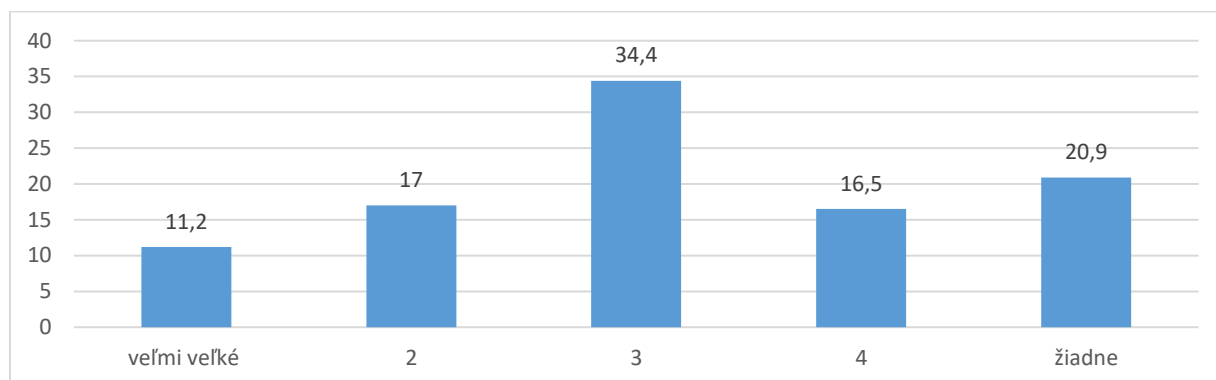
Graf 81 – Finančná podpora zo strany partnera (partnerky) podľa pohlavia, veku, detí a spolužitia v spoločnej domácnosti (v %)

Finančné problémy

Otázka zameraná na zistenie miery finančných problémov bola zabezpečená prostredníctvom 5 stupňovej Likertovej škály, kde bod 1 znamenal veľké finančné problémy a bod 5 žiadne. Problémy spojené s pandémiou Covid 19 a následne vojnou na Ukrajine spôsobili mnoho problémov, ktoré sa premietli do vysokej inflácie, zdražovania, energetickej krízy, čo malo za následok celkové zníženie životnej úrovne mnohých občanov. Aj u študentov vysokých škôl platí, že rozhodujúcim indikátorom ich životných podmienok života je ich finančná situácia. Výsledky výskumu ukázali, že len pätina opýtaných nemala žiadne finančné problémy. Najviac respondentov (34,4 %) pociťovalo priemerné materiálne ťažkosti, pričom 11,2 % vysokoškolákov sa sťažovalo na veľmi zlú finančnú situáciu.

Graf 82 – Finančné problémy študentov vysokých škôl (v %)

Zistili sme štatisticky významnú závislosť vo vzťahu k pohlaviu, k typu vysokej školy, k študijnému odboru, ale aj k spôsobu bývania a k finančnej situácii celej rodiny.

Na základe zistených údajov môžeme konštatovať, že najvyšší počet opýtaných v oboch skupinách hodnotil svoju finančnú situáciu ako priemernú (bod 3). Väčšie finančné problémy pociťovali ženy než muži, ktorí boli s mierou svojich finančných problémov spokojnejší.

Tabuľka 44 – Finančné problémy študentov vysokých škôl podľa pohlavia (v %)

	Ženy	Muži
Veľmi veľké	11,8	10,5
2	19,5	12,9
3	36,2	31,4
4	13,1	22,0
Žiadne	19,4	23,2
Veľké finančné problémy (súčet odpovedí 1 a 2)	31,3	23,4
Malé finančné problémy (súčet odpovedí 4 a 5)	32,6	45,3

Veľké finančné problémy mali najmä študenti štátnych vysokých škôl, pričom svoju finančnú situáciu najpozitívnejšie hodnotili respondenti študujúci na verejných vysokých školách.

Tabuľka 45 – Finančné problémy študentov vysokých škôl podľa typu vysokej školy (v %)

	Verejná VŠ	Súkromná VŠ	Štátna VŠ
Veľmi veľké	10,4	10,7	26,7
2	19,0	14,6	13,3
3	34,6	37,9	40,0
4	17,6	16,2	3,3
Žiadne	21,4	20,6	16,7
Veľké finančné problémy (súčet odpovedí 1 a 2)	29,4	25,3	40,0
Malé finančné problémy (súčet odpovedí 4 a 5)	39,0	36,9	20,0

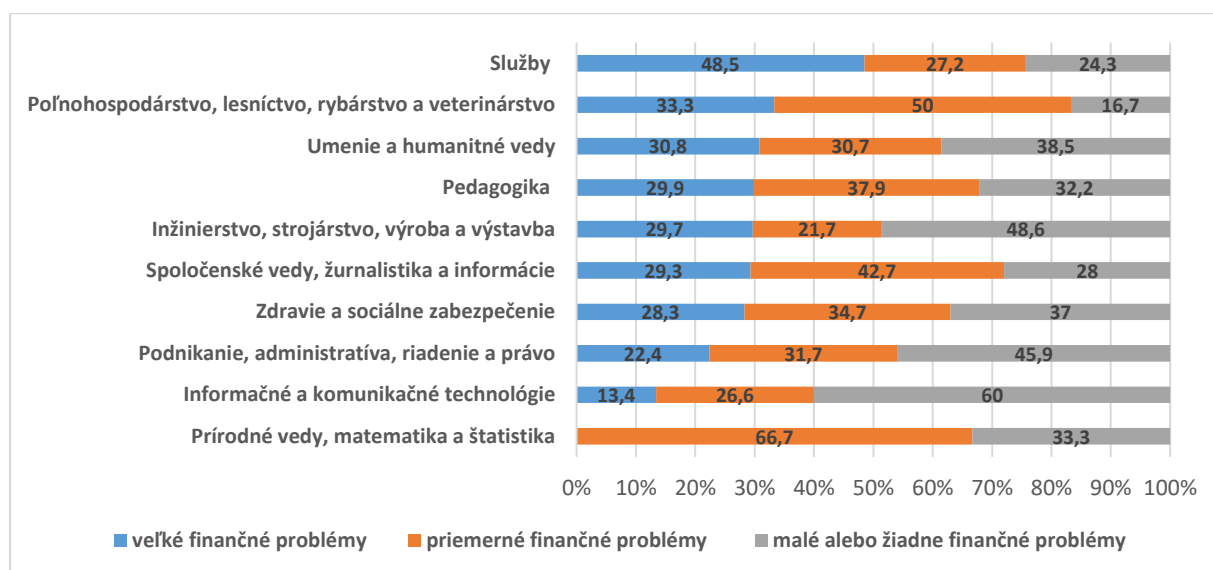
Respondenti, ktorí žili sami, hodnotili svoje materiálne problémy negatívnejšie než vysokoškoláci, ktorí žili s rodičmi alebo s partnerom (partnerkou). Až polovica opýtaných, ktorí žili v spoločnej domácnosti s inou osobou, bola so svojou finančnou situáciou spokojná, zatiaľ čo v skupine osamelých vysokoškolákov rovnako odpovedala len viac než tretina opýtaných.

Tabuľka 46 – Finančné problémy študentov vysokých škôl podľa spôsobu bývania (v %)

	Žije sám /sama	Nežije sám /sama
Veľmi veľké	9,9	11,3
2	16,0	17,2
3	23,5	35,8
4	12,3	16,9
Žiadne	38,3	18,8
Veľké finančné problémy (súčet odpovedí 1 a 2)	28,5	25,9
Malé finančné problémy (súčet odpovedí 4 a 5)	35,7	50,6

Veľké finančné problémy pociťovali najmä študenti, ktorí sa v rámci svojho vysokoškolského štúdia venovali službám, poľnohospodárstvu, lesníctvu, rybárstvu a veterinárstvu a umeniu a humanitným vedám, zatiaľ čo v skupine opýtaných, ktorí študovali prírodné vedy, matematiku a štatistiku neuviedol tieto veľké materiálne ťažkosti nikto. U vysokoškolákov, ktorí sa zameriavali na informačné a komunikačné technológie, inžinierstvo, strojárstvo, výrobu a výstavbu a podnikanie, administratívu, riadenie a právo bol zaznamenaný najvyšší počet respondentov, ktorí boli so svojou finančnou situáciou spokojní. Na základe zistených dát je možné konštatovanie, že najviac finančných problémov mali študenti zo študijných odborov zdravie, sociálne zabezpečenie a služby. So svojou materiálnou situáciou boli najspokojnejší opýtaní, ktorí študovali informačné a komunikačné technológie, podnikanie, administratívu, riadenie a právo prírodné vedy, matematiku a štatistiku.

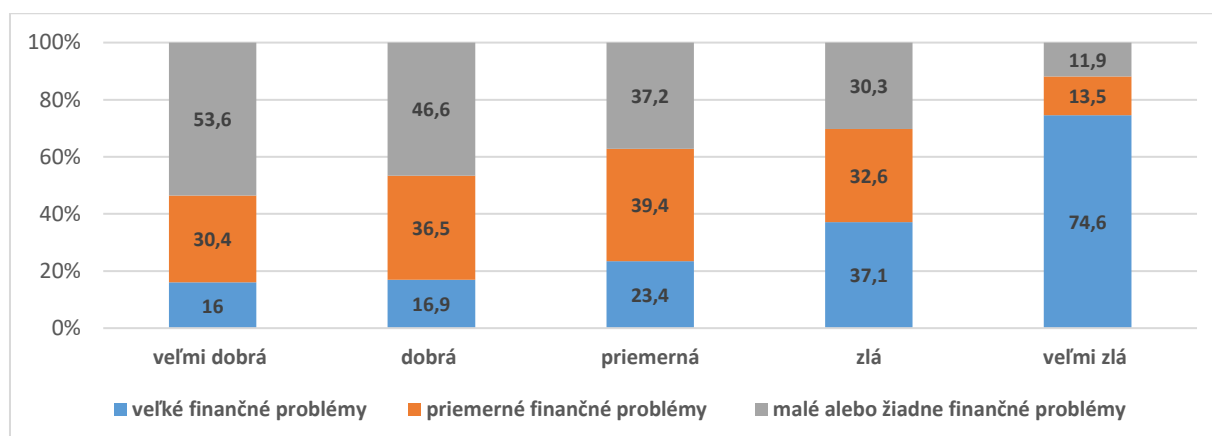
Graf 83 – Finančné problémy študentov vysokých škôl podľa odboru štúdia (v %)

Poznámka: Veľké finančné problémy= súčet odpovedí 1 a 2, priemerné finančné problémy=odpoveď 3, malé alebo žiadne finančné problémy=súčet odpovedí 4 a 5

Finančná situácia pôvodnej rodiny študentov vysokých škôl výrazne ovplyvňovala mieru ich finančných problémov. Veľké finančné problémy malo len 16,0 % opýtaných pochádzajúcich z rodín, kde bola veľmi dobrá ekonomická situácia, pričom v rodinách, kde peniaze vo veľkej miere chýbali, sa s podobnými materiálnymi ťažkosťami borili až tri štvrtiny oslovených vysokoškolákov. Prezentované výsledky výskumu potvrdili, že čím bola finančná situácia rodičov lepšia, tým menej materiálnych problémov mali ich deti. Naopak, v rodinách, kde peniaze vo veľkej miere chýbali, museli aj deti riešiť omnoho viac finančných problémov.

Graf 84 – Finančné problémy študentov vysokých škôl podľa materiálnej situácie pôvodnej rodiny (v %)

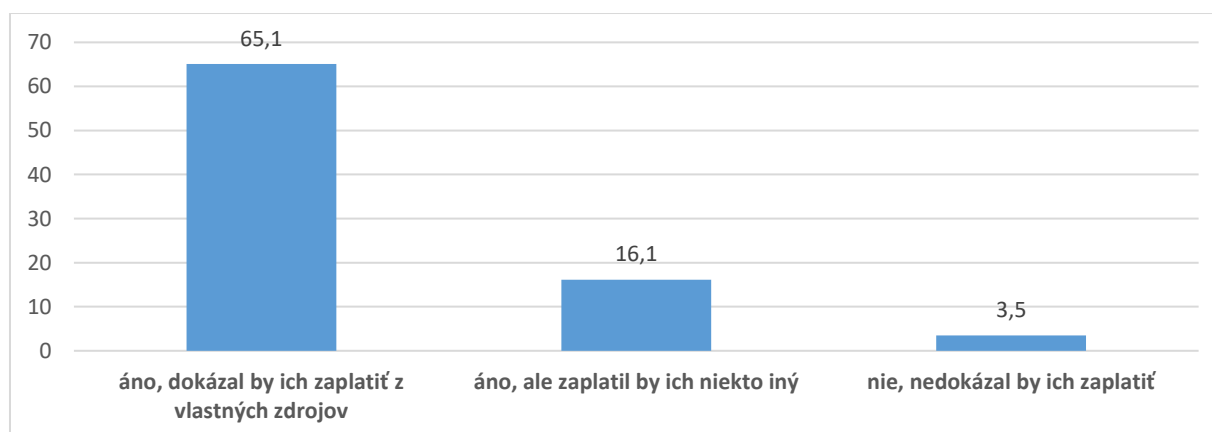

Poznámka: Veľké finančné problémy= súčet odpovedí 1 a 2, priemerné finančné problémy=odpoveď 3, malé alebo žiadne finančné problémy=súčet odpovedí 4 a 5

Schopnosť zaplataenia neočakávaných výdavkov

Pandémia Covid 19 a neskôr aj vojna na Ukrajine spôsobili bežným Slovákom veľa materiálnych a ekonomických problémov. Mnohým ľuďom v poslednom období klesla životná úroveň a počas výraznej inflácie si nedokázali vytvoriť dostatočnú finančnú rezervu na zaplataenie bežných, ale aj neočakávaných finančných výdavkov. Na otázku, či by boli respondenti schopní zaplataiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € odpovedalo kladne 65,1 % opýtaných, pričom 16,1% respondentov sa spoľahlo, že by požadovanú sumu zaplatil za nich niekto iný. Asi 3,5 % oslovených vysokoškolákov nedisponovalo primeranou finančnou rezervou a taktiež nemali nikoho, kto by im pomohol riešiť tieto problémy. Z výsledkov výskumu vyplynulo, že väčšina respondentov bola schopná vykryť z vlastných zdrojov aj neočakávané výdavky vo výške 300,00 €, pričom len veľmi malá časť opýtaných by tento problém nedokázala vyriešiť.

Graf 85 – Schopnosť zaplataiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € (v %)

Zistili sme štatisticky významnú závislosť vo vzťahu k pohlaviu, stupňu štúdia, k typu vysokej školy, k odboru štúdia, k skutočnosti, či majú respondenti deti a aké majú finančné problémy.

Postoj, že neočakávané výdavky v sume 300,00 € by zaplataili z vlastných zdrojov, prezentovali častejšie muži. Ženy vo vyššej miere uvádzali, že požadovanú sumu by musel za ne zaplataiť niekto iný a zároveň priznali, že nemajú vytvorenú dostatočnú finančnú rezervu, z ktorej by takúto nečakanú platbu vykryli. Z uvedených zistení je zrejmé, že muži boli solventnejší než ženy a neočakávané výdavky by ich zaskočili v omnoho nižšej miere.

Tabuľka 47 – Schopnosť zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € podľa pohlavia (v %)

	Ženy	Muži
Áno, dokázal/a by ich zaplatiť z vlastných zdrojov	56,9	78,5
Áno, ale zaplatil by ich niekto iný	20,9	8,1
Nie, nedokázal/a by ich zaplatiť	22,2	13,4

Respondenti študujúci na 2. stupni štúdia boli častejšie schopní zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 €. Opýtaní z 1. stupňa štúdia boli vo vyššej miere presvedčení, že požadovanú sumu by za nich zaplatil niekto iný. Názor, že tieto neočakávané výdavky by nemal kto zaplatiť, prezentovala až necelá pätina študentov 1. stupňa štúdia a len o niečo menej opýtaných z 2. stupňa štúdia. Je zrejmé, že šanca vyplatiť mimoriadne výdavky v hodnote 300,00 € je vyššia u respondentov študujúcich na 2. stupni štúdia, zatiaľ čo ich mladší kolegovia sa výrazne častejšie spoliehali na rodičov alebo partnera, ktorí by danú sumu uhradili za nich.

Tabuľka 48 – Schopnosť zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € podľa stupňa štúdia (v %)

	1. Stupeň štúdia	2. Stupeň štúdia
Áno, dokázal/a by to zaplatiť z vlastných zdrojov	61,9	71,7
Áno, ale zaplatil by to niekto iný	19,0	10,2
Nie, nedokázal/a by to zaplatiť	19,2	18,0

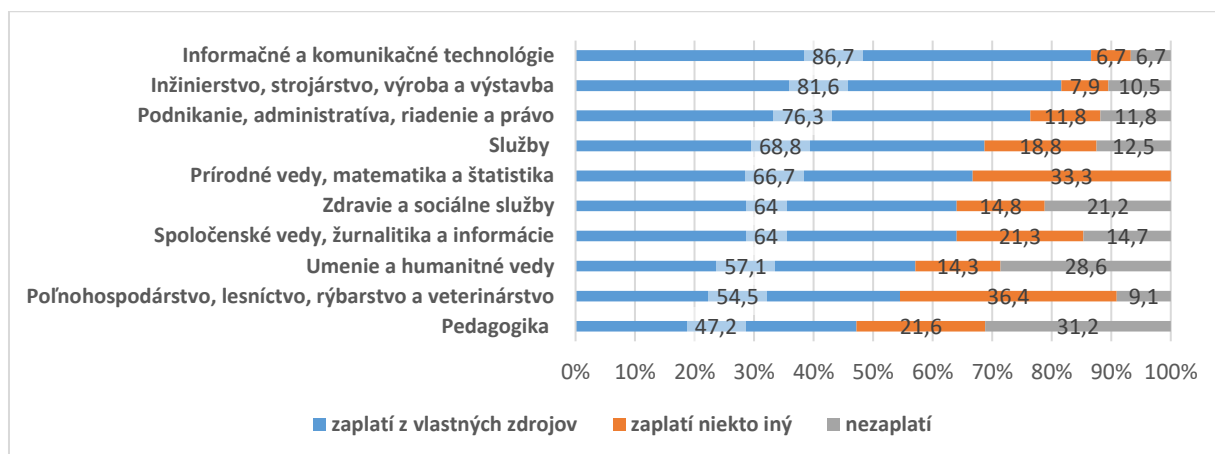
Názor, že neočakávané výdavky v hodnote 300,00 € by mohli zaplatiť z vlastných zdrojov, prezentovali najmä študenti verejných vysokých škôl. Až viac než tretina opýtaných študujúcich na štátnych vysokých školách sa domnievala, že požadovanú sumu by za nich zaplatil niekto iný, pričom najviac respondentov, ktorí nemali vytvorenú dostatočnú finančnú rezervu navštevovalo súkromné vysoké školy. Z prezentovaných dát vyplynulo, že najsolventnejší boli študenti z verejných vysokých škôl, zatiaľ čo neočakávané výdavky v hodnote 300,00 € by najviac zaskočili respondentov študujúcich na súkromných vysokých školách.

Tabuľka 49 – Schopnosť zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € podľa typu VŠ (v %)

	Verejná VŠ	Súkromná VŠ	Štátna VŠ
Áno, dokázal/a by to zaplatiť z vlastných zdrojov	67,2	62,7	60,0
Áno, ale zaplatil by to niekto iný	15,9	14,8	33,3
Nie, nedokázal/a by to zaplatiť	16,9	22,5	6,7

Zaplatiť požadované neočakávané výdavky z vlastných zdrojov by dokázalo až viac než 80,0 % opýtaných, ktorí sa v rámci svojho vysokoškolského štúdia venovali informačným a komunikačným technológiám a inžinierstvu, strojárstvu, výrobe a výstavbe. V skupine opýtaných, ktorí sa zameriavali na prírodné vedy, matematiku a štatistiku a na poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo, bolo zaznamenaných najviac respondentov, ktorí sa spoliehali na skutočnosť, že požadovanú sumu by za nich uhradil niekto iný. Najvyšší počet študentov, ktorí nemali vytvorenú ani takúto finančnú rezervu, sa v rámci štúdia venoval pedagogike, umeniu a humanitným vedám. Uvedené výsledky výskumu ukázali, že najsolventnejší boli respondenti, ktorí študovali informačné a komunikačné technológie a inžinierstvo, strojárstvo, výrobu a výstavbu, zatiaľ čo požadované výdavky by spravili najviac problémom respondentom, ktorí sa zameriavali na pedagogiku, umenie a humanitné vedy.

Graf 86 – Schopnosť zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € podľa odboru štúdia (v %)

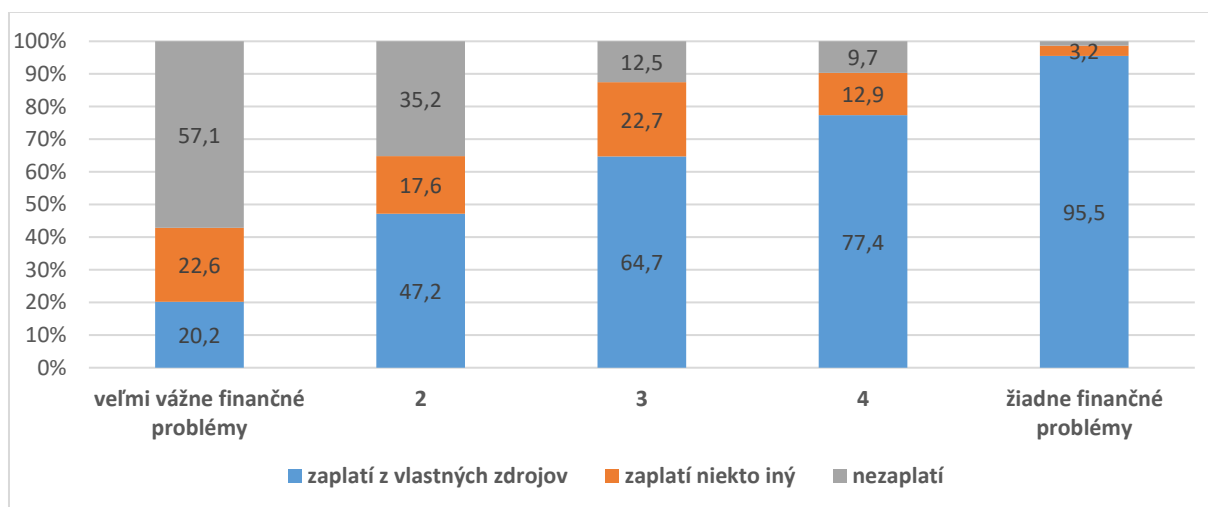
Bezdetní respondenti by mohli vo vyššom počte zaplatiť neočakávané finančné výdavky v sume 300,00 € z vlastných zdrojov, zatiaľ čo opýtaní, ktorí mali deti, častejšie uvádzali, že by ich za nich zaplatil niekto iný, prípadne, že by nebolo v ich silách uvedenú sumu uhradiť. Predpokladáme, že vysokoškooláci, ktorí mali deti, mali zároveň výrazne viac výdavkov spojených so starostlivosťou o rodinu, a preto nemali vytvorené dostatočné finančné rezervy na pokrytie neočakávaných výdavkov.

Tabuľka 50 – Schopnosť zaplatiť neočakávané finančné výdavky vo výške 300,00 € podľa detí

	Má deti	Nemá deti
Áno, dokázal/a by to zaplatiť z vlastných zdrojov	60,7	71,8
Áno, ale zaplatil by to niekto iný	13,4	18,5
Nie, nedokázal/a by to zaplatiť	14,8	20,8

Možnosť uhradiť neočakávané finančné výdavky vo výške 300,00 € veľmi úzko súvisela s finančnou situáciou respondentov a s tým, či mali materiálne problémy alebo nie. Z grafu 87 je zjavné, že študenti, ktorí nemali žiadne finančné ťažkosti, boli vo výrazne vyššej miere ochotní uhradiť požadované mimoriadne výdavky z vlastných zdrojov a len v minimálnej miere sa spoliehali na iné osoby, prípadne na skutočnosť, že by ich neuhradili vôbec. Na druhej strane v podsúbore opýtaných, ktorí sa sťažovali na výrazné finančné problémy, mala len pätina opýtaných vytvorenú takúto rezervu. Necelá štvrtina respondentov sa spoliehala na svojich blízkych a viac než polovica študentov priznala, že uvedené neočakávané výdavky by nemali z čoho zaplatiť.

Graf 87 – Schopnosť zaplatiť neočakávané výdavky vo výške 300,00 € podľa finančnej situácie respondentov (v %)

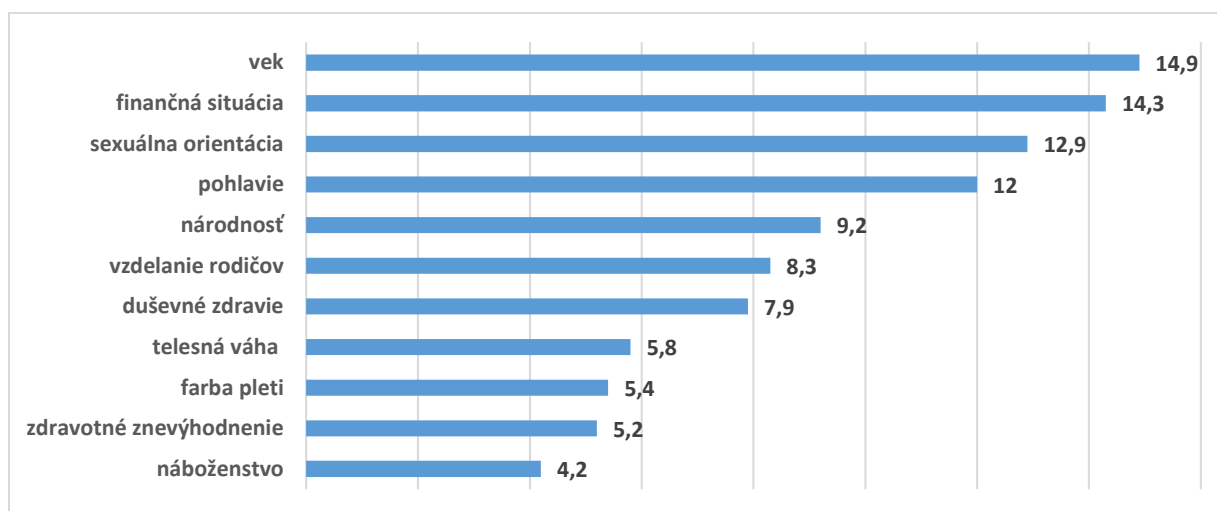
Diskriminácia externých študentov vysokých škôl

Diskriminácia respondentov zo strany spolužiakov, pedagógov a iných zamestnancov vysokej školy

Podľa zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách má každý právo študovať na vysokej škole zvolený študijný program, ak splní všetky podmienky prijatia na štúdium určené vysokou školou. Pri určovaní týchto podmienok sa zaručujú rovnaké práva pre všetkých uchádzačov o štúdium. V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia z dôvodu veku, pohlavia, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, rasy, farby pleti, zdravotného postihnutia, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, príslušnosti k národnostnej menšine, náboženského vyznania alebo viery, národného, sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.²⁵ V rámci medzinárodného výskumu Eurostudent bola venovaná pozornosť aj diskriminácii študentov a zisťovalo sa, či sa uvedené podmienky na vysokých školách dodržiavajú.

Z pomerne širokého spektra možností boli vyselektované najčastejšie odpovede a prostredníctvom štatistických metód vytvorené tzv. agregované dáta, ktoré boli hlbšie analyzované. Z výsledkov výskumu vyplynulo, že určitá časť (70-5,9 %) externých študentov sa s diskrimináciou na vysokej škole stretla. Výrazná väčšina opýtaných (94,1 %) však odpovedala na túto otázku negatívne, prípadne ju úplne ignorovala. Odpovede oslovených vysokoškolákov ukázali, že najčastejšie sa stretli s diskrimináciou vo vzťahu k veku (14,9 %), finančnej situácii (14,3 %), sexuálnej orientácii (12,9 %) a k pohlaviu (12,0 %). Nižší počet opýtaných si vypočul urážlivé poznámky týkajúce sa ich národnosti (9,2 %), vzdelania rodičov (8,3 %), duševného zdravia (7,9 %), telesnej váhy (5,8 %), farby pleti (5,4 %), zdravotného znevýhodnenia (5,2 %) a náboženstva (4,2 %).

Graf 88 – Diskriminácia, ktorú externí študenti vysokých škôl zažili (v %)

Zistili sme štatisticky významnú závislosť vo vzťahu k pohlaviu, k stupňu štúdia a k skutočnosti, či respondenti žijú v pôvodnej rodine s rodičmi.

Ženy boli najčastejšie diskriminované vo vzťahu k ich veku, avšak u mužov výrazne prevládali poznámky týkajúce sa ich sexuálnej orientácie. Ženy sa vo vyššej miere stretli s nevhodnými vyjadreniami vo vzťahu k pohlaviu a k finančnej situácii, zatiaľ čo muži boli diskriminovaní vo vzťahu k národnosti, zdravotnému znevýhodneniu a k vzdelaniu rodičov. Urážlivé poznámky o farbe pleti, náboženstve, telesnej váhe a duševnom zdraví zažili iba ženy.

²⁵ www.minedu.sk

Tabuľka 51 – Diskriminácia externých študentov vysokých škôl podľa pohlavia (v %)

Diskriminácia vo vzťahu k :	Ženy	Muži
Farba pleti	8,3	0
Národnosť	6,3	13,0
Náboženstvo	6,3	0
Pohlavie	14,6	8,7
Sexuálna orientácia	4,2	30,4
Vek	16,7	8,7
Telesná váha	8,3	0
Zdravotné znevýhodnenie	2,1	13,0
Duševné zdravie	12,5	0
Finančná situácia	14,6	13,0
Vzdelanie rodičov	6,3	13,0

Študenti prvého stupňa vysokoškolského štúdia sa stretli najmä s nevhodnými poznámkami týkajúcimi sa ich veku, zatiaľ čo opýtaní navštevujúci druhý stupeň štúdia boli diskriminovaní vo vzťahu k národnosti. Respondenti z bakalárskeho stupňa boli častejšie urážaní vo vzťahu k ich sexuálnej orientácii, finančnej situácii a vzdelaniu rodičov. Vysokoškooláci z druhého stupňa štúdia vo vyššej miere zažili diskrimináciu týkajúcu sa ich náboženstva, pohlavia, telesnej váhy, zdravotného znevýhodnenia a duševného zdravia. Nevhodné poznámky o farbe pleti si vypočuli iba študenti prvého stupňa vysokoškolského štúdia.

Tabuľka 52 – Diskriminácia externých študentov vysokých škôl podľa stupňa štúdia (v %)

Diskriminácia vo vzťahu k :	1. Stupeň	2. Stupeň
Farba pleti	9,5	0
Národnosť	2,4	21,4
Náboženstvo	2,4	7,1
Pohlavie	9,5	14,3
Sexuálna orientácia	14,3	10,7
Vek	21,4	3,6
Telesná váha	2,4	10,7
Zdravotné znevýhodnenie	2,4	10,7
Duševné zdravie	4,8	10,7
Finančná situácia	19,0	7,1
Vzdelanie rodičov	11,9	3,6

Respondenti, ktorí nežili s rodičmi, boli najčastejšie diskriminovaní vo vzťahu k veku, zatiaľ čo opýtaní, ktorí bývali v spoločnej domácnosti s otcom a matkou priznali najmä nevhodné poznámky o ich sexuálnej orientácii. Vysokoškooláci, ktorí sa osamostatnili, boli častejšie urážaní pre svoju národnosť a duševné zdravie, zatiaľ čo ich rovesníci, ktorí ešte žili v pôvodnej rodine, zažili diskrimináciu týkajúcu sa telesnej váhy, zdravotného znevýhodnenia, finančnej situácie a vzdelania rodičov. Približne rovnaký počet opýtaných z oboch skupín počul nevhodné komentáre o svojej farbe pleti. Diskrimináciu vo vzťahu k náboženstvu a pohlaviu zažili iba respondenti, ktorí nebývali v spoločnej domácnosti so svojimi rodičmi.

Tabuľka 53 – Diskriminácia externých študentov vysokých škôl podľa bývania s rodičmi (v %)

Diskriminácia vo vzťahu k :	Žije s rodičmi	Nežije s rodičmi
Farba pleti	4,5	4,0
Národnosť	9,1	8,0
Náboženstvo	6,8	0
Pohlavie	18,2	0
Sexuálna orientácia	6,8	24,0
Vek	22,7	4,0
Telesná váha	2,3	12,0
Zdravotné znevýhodnenie	2,3	12,0
Duševné zdravie	9,1	4,0
Finančná situácia	11,4	20,0
Vzdelanie rodičov	6,8	12,0

Zisťovaním situácie vo vzťahu k aktérovi diskriminácie sme zistili, že spolužiaci sa respondentom najčastejšie vysmievali pre telesnú váhu, v nižšej miere aj pre národnosť a sexuálnu orientáciu. Pedagógovia diskriminovali opýtaných najmä vo vzťahu k pohlaviu, veku a národnosti. Zo strany iných členov školského personálu boli v najvyššej miere zaznamenané nevhodné poznámky k sexuálnej orientácii vysokoškolákov a k ich finančnej situácii. Zaujímavé je zistenie, že spolužiakov najmenej iritovalo vzdelanie rodičov, pedagógovia okomentovali najmä finančnú situáciu respondentov a iný školský personál v najnižšej miere diskriminoval opýtaných pre ich náboženstvo.

Tabuľka 54 – Diskriminácia externých študentov vysokých škôl podľa osoby, ktorá diskriminovala

Diskriminácia vo vzťahu k :	Spolužiaci	Pedagógovia	Iné osoby z personálu v škole
Farba pleti	4	4	3
Národnosť	6	9	2
Náboženstvo	4	3	1
Pohlavie	3	11	2
Sexuálna orientácia	6	6	9
Vek	4	10	5
Telesná váha	11	5	5
Zdravotné znevýhodnenie	3	2	3
Duševné zdravie	4	5	3
Finančná situácia	5	1	8
Vzdelanie rodičov	1	5	3

Poznámka: Údaje sú uvedené v číslach, nie %.

Prejavy diskriminácie a ich frekvencia priebehu akademického roku

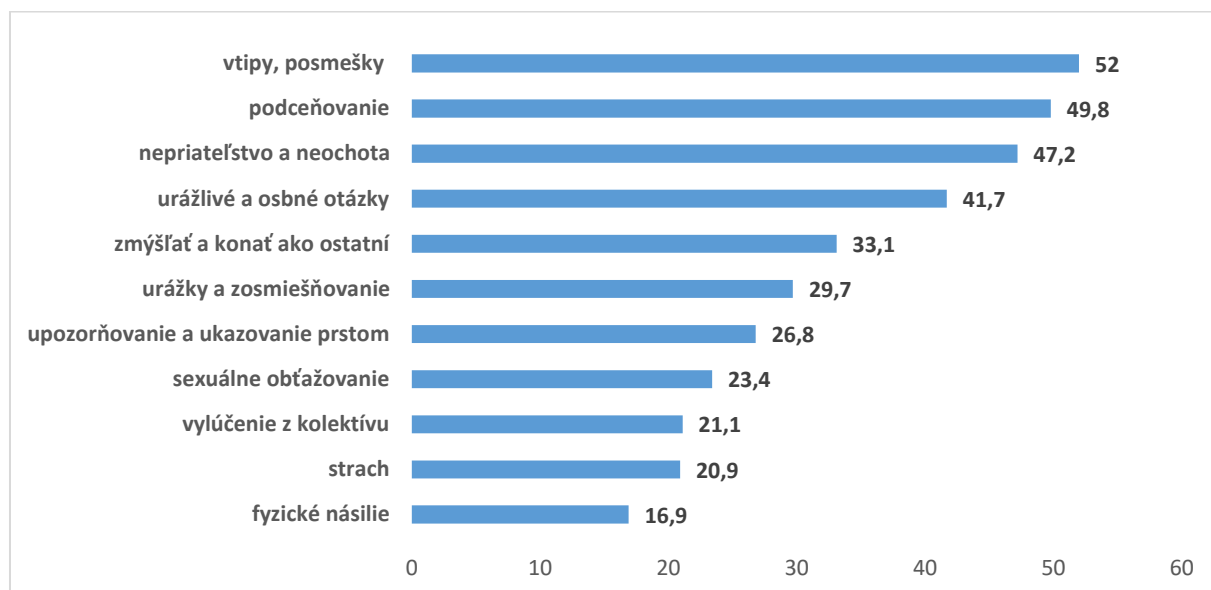
Na Slovensku platí okrem Ústavy (článok 12) od roku 2004 aj zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (tzv. antidiskriminačný zákon), ktorý okrem iného zakazuje diskrimináciu z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického zmýšľania, sociálneho pôvodu, majetku a pod. V spomenutom zákone je jasne definovaných aj sedem foriem diskriminácie. Okrem diskriminácie je v zákone uložená aj povinnosť prihliadať na dobré mravy a povinnosť prijímať preventívne opatrenia pred diskrimináciou.²⁶

Aj pri tejto otázke boli pri štatistickom spracovaní vyselektované najčastejšie odpovede a vytvorené tzv. agregované dáta, ktoré boli hlbšie analyzované. Výsledky výskumu ukázali, že s rôznymi formami diskriminácie sa stretlo 230 (19,4 %) opýtaných, pričom sme od nich získali až 834 odpovedí. Oslovení respondenti najčastejšie počuli rôzne vtipy a posmešky na ich adresu (52,0%), boli považovaní za menej schopných a inteligentných (49,8 %), niektorí ľudia sa k nim správali nepriateľsky a nechotne (47,2 %) a kládli im nevhodné, urážlivé a príliš osobné otázky (41,7 %). Opýtaní sa v nižšej miere zažili upozornenia, že by mali konať, zmýšľať a vyzeráť ako ostatní (33,

²⁶ Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou

1 %), stretli sa s rôznymi urážkami a prezývkami (29,7 %), s upriamenými pohľadmi a upozorňovaním na nich (26,8 %) a so sexuálnym obťažovaním (23,4 %). Externí študenti vysokých škôl v najnižšej miere uvádzali vyčleňovanie z kolektívu (21,1 %), zaobchádzanie ako keby z nich ostatní mali strach (20,9 %) a fyzické násilie (16,9 %).

Graf 89 – Formy diskriminácie, ktoré respondenti zažili (v %)

Poznámka: Súčet je vyšší než 100,0 %, pretože respondenti mohli uviesť viac možností.

S niektorou z uvedených foriem diskriminácie sa stretlo až 60,8 % žien a 39,2 % mužov. Ženy boli najčastejšie diskriminované formou podceňovania, zatiaľ čo muži zažili najmä posmešky a vtipy na ich adresu. Ženy sa vo vyššej miere stretli s nepriateľstvom a neochotným správaním, presvedčaním o tom, že by mali svoje správanie, názory a výzor zmeniť podľa ostatných, s nevhodnými a príliš osobnými otázkami, s fyzickým násilím a vo výrazne vyššej miere než muži boli aj sexuálne obťažované. Muži vo vyššom počte uvádzali urážky a zosmiešňovanie, pohľady ľudí z okolia prezrádzajúce strach a vyčlenenie z kolektívu. Obidve skupiny respondentov zažili, že ľudia v okolí na nich ukazovali prstom a rozprávali sa o nich.

Tabuľka 55 – Formy diskriminácie externých študentov vysokých škôl podľa pohlavia (v %)

Formy diskriminácie:	Ženy	Muži
Vtipy, posmešky	45,3	62,5
Nepriateľské a neochotné zaobchádzanie	49,5	43,6
Urážky a zosmiešňovanie	28,7	31,3
Pohľady ako keby vzbudzoval/a strach	15,5	29,3
Upozorňovanie a ukazovanie prstom	26,6	27,2
Nútenie zmeniť zmýšľanie, výzor a správanie	36,6	27,5
Ignorovanie a vylúčenie z kolektívu	18,4	25,3
Kladenie urážlivých a príliš osobných otázok	43,3	39,2
Považovanie za menej schopných a inteligentných	53,5	44,1
Sexuálne obťažovanie	31,5	10,7
Fyzické násilie	18,0	15,1
Spolu	140	90

Zisťovanie foriem diskriminácie vo vzťahu k veku ukázalo, že najviac skúseností s týmto negatívnym javom mali najstarší opýtaní (30 rokov a viac: 61,2 %, od 25 do 29 rokov: 23,8 %, od 22 do 24 rokov: 12,5 %, menej než 21 rokov: 2,5 %). Je možné konštatovanie, že zároveň s klesajúcim vekom externých študentov vysokých škôl sa znižoval aj počet študentov, ktorí poznali niektoré formy diskriminácie z vlastných skúseností. Najmladší respondenti sa najčastejšie stretli s urážkami a ponižovaním, pričom opýtaní vo veku od 22 do 24 rokov zažili nepriateľské a neochotné správanie. Študenti starší ako 25 rokov boli pre svoje okolie najmä terčom vtipov a posmeškov.

Vysokoškooláci mladší než 21 rokov častejšie než ostatní zažili pohľady akoby vzbudzovali u ostatných strach, upozorňovanie na nich, nátlak na zmenu správania, názorov a výzoru, vylúčenie z kolektívu a sexuálne obťažovanie. Spoločne s najstaršími respondentmi sa stali aj obeťami fyzického násillia. Študenti vo veku od 22 do 24 rokov sa stretli s nevhodnými, príliš osobnými a urážlivými otázkami, zatiaľ čo opýtaní vo veku od 25 do 29 rokov boli považovaní za menej inteligentných a neschopných.

Tabuľka 56 – Formy diskriminácie externých študentov vysokých škôl podľa veku (v %)

Formy diskriminácie:	Menej než 21 rokov	Od 22 do 24 rokov	Od 25 do 29 rokov	30 rokov a viac
Vtipy, posmešky	59,0	56,4	69,6	44,0
Nepriateľské a neochotné zaobchádzanie	65,0	66,9	50,5	41,2
Urážky a zosmiešňovanie	83,2	32,5	38,9	23,5
Pohľady ako keby vzbudzoval/a strach	31,6	18,5	19,4	21,5
Upozorňovanie a ukazovanie prstom	65,0	22,4	40,1	21,1
Nútenie zmeniť zmýšľanie, výzor a správanie	65,0	34,5	40,2	28,7
Ignorovanie a vylúčenie z kolektívu	54,3	30,8	30,6	14,1
Kladenie urážlivých a príliš osobných otázok	54,3	56,4	45,2	36,8
Považovanie za menej schopných a inteligentných	65,0	56,0	67,8	41,0
Sexuálne obťažovanie	65,0	40,5	17,7	20,5
Fyzické násillie	20,9	8,3	10,9	20,8
Spolu	6	29	55	141

Zaujímavé je zistenie, že s formami diskriminácie sa stretlo až 66,7 % študentov bakalárskeho stupňa a 33,3 % opýtaných, ktorí navštevovali druhý stupeň vysokoškolského štúdia. Študenti prvého stupňa vysokoškolského štúdia sa stretli najmä s podceňovaním ich inteligencie a schopností, zatiaľ čo opýtaní navštevujúci druhý stupeň štúdia zažili rôzne vtipy a posmešky. Respondenti z bakalárskeho stupňa boli svojim okolím častejšie urážaní, obmedzovaní vo vzťahu k svojmu výzoru, názorom a správaniu, boli vylučovaní z kolektívu, sexuálne obťažovaní a fyzicky napádaní. Vysokoškooláci z druhého stupňa štúdia vo vyššej miere zažili diskrimináciu formou netaktného upozorňovania na nich a nevhodných, príliš osobných a urážlivých otázok. Približne rovnaký počet opýtaných z oboch skupín sa stretol s nepriateľstvom a neochotou a so zaobchádzaním, ako keby vzbudzovali u iných strach.

Tabuľka 57 – Formy diskriminácie externých študentov podľa stupňa štúdia (v %)

Formy diskriminácie:	1. Stupeň	2. Stupeň
Vtipy, posmešky	50,3	55,4
Nepriateľské a neochotné zaobchádzanie	47,5	46,7
Urážky a zosmiešňovanie	30,4	28,5
Pohľady ako keby vzbudzoval/a strach	20,7	21,3
Upozorňovanie a ukazovanie prstom	25,6	29,3
Nútenie zmeniť zmýšľanie, výzor a správanie	36,3	26,6
Ignorovanie a vylúčenie z kolektívu	22,8	17,6
Kladenie urážlivých a príliš osobných otázok	39,6	45,8
Považovanie za menej schopných a inteligentných	50,6	48,3
Sexuálne obťažovanie	24,0	22,3
Fyzické násillie	20,0	10,7
Spolu	153	76

Najviac skúseností s rôznymi formami diskriminácie mali študenti verejných vysokých škôl (59,1 %), pričom v nižšej miere ich uvádzali aj opýtaní, ktorí navštevovali súkromné (36,5 %) vysoké školy. U externých študentov zo štátnych vysokých škôl sa tento negatívny jav vyskytol v najnižšom počte (4,7 %). Respondenti, ktorí študovali na verejných a štátnych vysokých školách, sa najčastejšie stretli s posmeškami a vtipmi, zatiaľ čo ich kolegovia zo súkromných škôl počuli nevhodné poznámky týkajúce sa ich inteligencie a schopností. Opýtaní z verejných vysokých škôl častejšie než ostatní zažili urážky a zosmiešňovanie, pohľady akoby vzbudzovali u ostatných strach, upozorňovanie na nich, nátlak na zmenu správania a výzoru, vylúčenie z kolektívu, nevhodné, urážlivé a príliš

osobné otázky. Externí študenti zo štátnych vysokých škôl sa stretli s nepriateľstvom a neochotou, so sexuálnym obťažovaním a s fyzickým násilím.

Tabuľka 58 – Formy diskriminácie externých študentov podľa typu vysokej školy (v %)

Formy diskriminácie:	Verejná VŠ	Súkromná VŠ	Štátna VŠ
Vtipy, posmešky	54,1	46,2	71,3
Nepriateľské a neochotné zaobchádzanie	47,8	44,7	60,0
Urážky a zosmiešňovanie	34,1	24,8	11,9
Pohľady ako keby vzbudzoval/a strach	24,1	16,8	11,9
Upozorňovanie a ukazovanie prstom	30,7	21,3	21,2
Nútenie zmeniť zmyslenie, výzor a správanie	37,0	28,0	21,6
Ignorovanie a vylúčenie z kolektívu	28,4	10,3	11,9
Kladenie urážlivých a príliš osobných otázok	47,6	33,4	30,9
Považovanie za menej schopných a inteligentných	50,1	51,6	30,9
Sexuálne obťažovanie	22,9	23,4	30,9
Fyzické násilie	14,9	17,4	41,0
Spolu	136	84	10

Zisťovanie situácie vo vzťahu k frekvencii diskriminácie ukázalo, veľká časť respondentov (66,8 %) sa s týmto negatívnym javom stretla už dávnejšie, nie počas posledných 12 mesiacov. Štvrtina opýtaných (25,0 %) zažila diskrimináciu raz-dva krát za posledných rok a 8,2 % vysokoškolákov bolo za dané obdobie urážaných a napádaných často. U respondentov, ktorí boli diskriminovaní často alebo v minulom období, dominovali vtipy a posmešky. U opýtaných, ktorí sa s týmto nebezpečným javom stretli raz - dva krát za posledný rok, prevládalo nepriateľské správanie a neochota. Zaujímavé je zistenie, že vysokoškoláci, ktorí boli diskriminovaní často, vôbec nezažili vylúčenie z kolektívu a fyzické násilie, sa v najnižšej miere stretli s urážkami a zosmiešňovaním. Respondenti, ktorí uvádzali ojedinelé prejavy diskriminácie, zažili v minimálnej miere fyzické násilie. Opýtaní, ktorí mali tieto negatívne skúsenosti z predchádzajúceho obdobia, sa v najnižšom počte stretli s ignorovaním.

Tabuľka 59 – Formy diskriminácie externých študentov vysokých škôl podľa frekvencie

Formy diskriminácie	Často	Raz-dva krát za posledný rok	Za posledný rok nie (predtým)
Vtipy, posmešky	18	30	71
Nepriateľské a neochotné zaobchádzanie	5	33	70
Urážky a zosmiešňovanie	2	12	55
Pohľady ako keby vzbudzoval/a strach	4	10	34
Upozorňovanie a ukazovanie prstom	4	9	49
Nútenie zmeniť zmyslenie, výzor a správanie	5	24	47
Ignorovanie a vylúčenie z kolektívu	0	15	33
Kladenie urážlivých a príliš osobných otázok	9	30	56
Považovanie za menej schopných a inteligentných	13	32	70
Sexuálne obťažovanie	8	10	36
Fyzické násilie	0	3	35
Spolu	68	208	556

Poznámka: Údaje sú uvedené v číslach, nie %.

Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl

Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl sa v štúdiu EUROSTUDENT meral vplyvom pandémie na trvanie štúdia, známky/študijný prospech, motiváciu zvládať študijné povinnosti, kvalitu výučby, kontakty so spolužiakmi, rovnováhu štúdia s inými povinnosťami, profesijné schopnosti, financovanie štúdia, situáciu zamestnanosti/platenej práce a financovanie nákladov na život.

Približne polovica (51,75 %) respondentov bola zapísaná ako študent/ka vysokej školy v školskom roku 2019/2020 (teda v poslednom školskom roku pred začatím pandémie Covid-19).

Na základe zistených údajov možno konštatovať, že vplyv pandémie Covid-19 bol najnižší pri dĺžke trvania štúdia externých študentov vysokých škôl. Až 60,11 % externých študentov VŠ vykázalo, že pandémia nemala žiaden vplyv na trvanie ich štúdia. Obdobne, viac ako polovica (55,54 %) respondentov uviedla, že pandémia neovplyvnila ich študijný prospech; u 51,57 % respondentov neovplyvnila situáciu ich zamestnanosti/platenej práce a u 51,12 % externých študentov nemala vplyv na financovanie ich štúdia.

Pozitívny vplyv pandémie Covid-19 možno zaznamenať v rovnováhe štúdia s inými povinnosťami, kde až 38,50 % externých študentov VŠ uviedlo, že pandémia mala pozitívny, alebo veľmi pozitívny vplyv na rovnováhu medzi ich štúdiom a inými povinnosťami. Taktiež až 37,35 % respondentov uviedlo, že pandémia pozitívne alebo veľmi pozitívne ovplyvnila ich profesijné schopnosti.

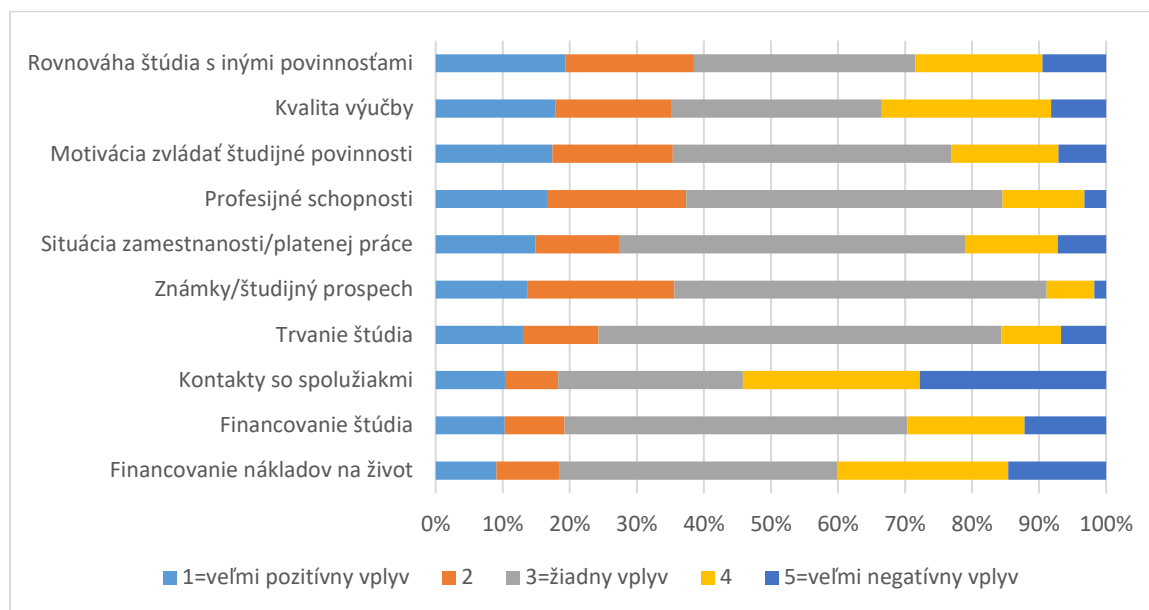
Na druhej strane, pandémia veľmi negatívne ovplyvnila najmä kontakty medzi spolužiakmi. Viac ako polovica (54,20 %) externých študentov uviedla, že pandémia mala na ich kontakty so spolužiakmi negatívny alebo veľmi negatívny vplyv. Taktiež až 66,85 % respondentov vykázalo negatívny alebo veľmi negatívny vplyv pandémie na financovanie ich nákladov na život.

Hoci viac ako polovica (55,54 %) externých študentov VŠ uviedla, že pandémia nemala žiadny vplyv na ich známky/študijný prospech, až 35,61 % uviedlo pozitívny alebo veľmi pozitívny vplyv pandémie na ich študijný prospech a iba 26,75 % uviedlo negatívny alebo veľmi negatívny vplyv na ich známky. Podobným prípadom sú profesijné schopnosti respondentov, kde takmer polovica (47,17 %) uviedla, že pandémia ich v tejto oblasti neovplyvnila. Napriek tomu, až 37,35 % respondentov uviedlo pozitívny alebo negatívny vplyv na ich profesijné schopnosti a iba 21,87 % negatívny alebo negatívny vplyv pandémie.

Aj keď pandémia Covid-19 negatívne zasiahla financovanie externých študentov VŠ, z výskumu vyplýva, že väčší negatívny vplyv mala na financovanie nákladov na život respondentov ako na financovanie ich štúdia.

Podrobnosti vplyvu pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl zobrazuje nasledovný graf.

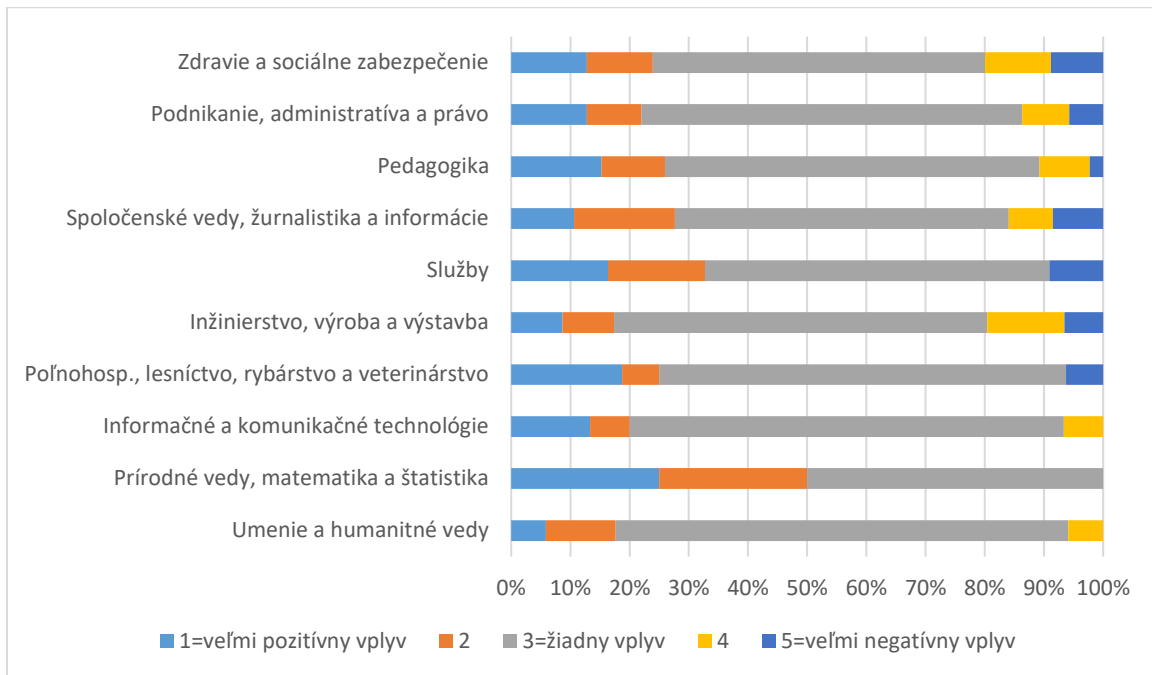
Graf 90 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl

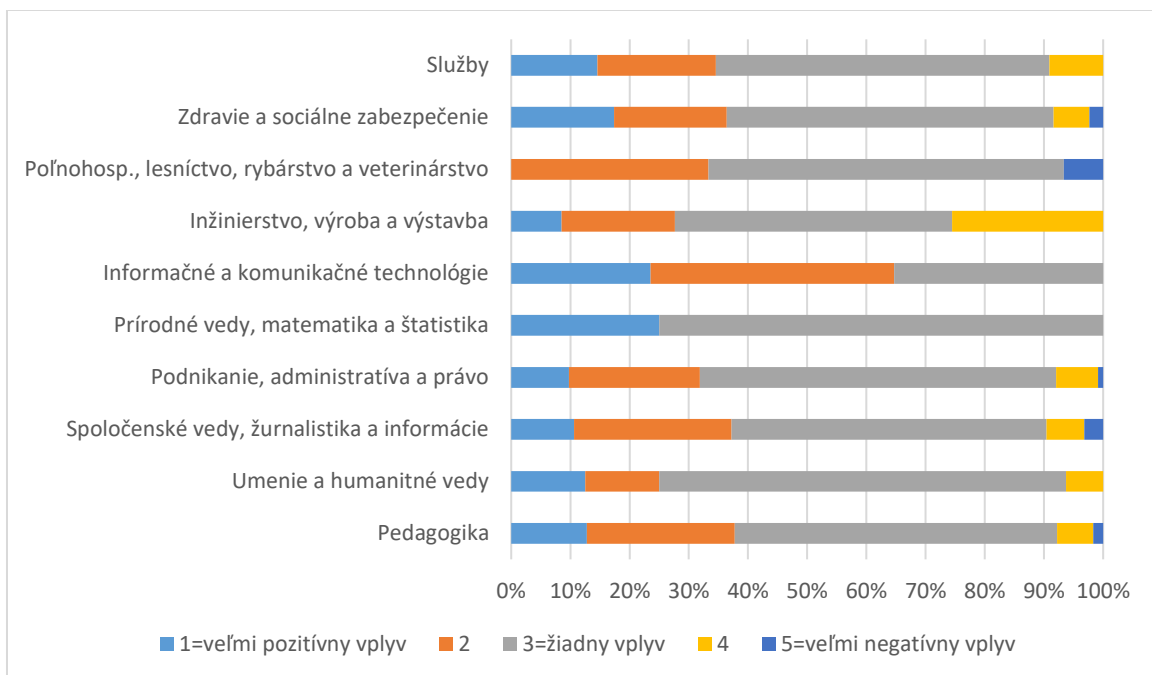
Z analýzy údajov možno konštatovať, že vo vplyve pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl podľa pohlavia, vekovej skupiny alebo stupňa štúdia nie sú výrazné rozdiely. Avšak vo vplyvoch pandémie v odpovediach respondentov podľa oblasti vzdelania sme významnejšie rozdiely zaznamenali. Pri väčšine ukazovateľov vplyvu pandémie Covid-19 podľa výsledkov prieskumu mala pandémia pozitívny alebo veľmi pozitívny vplyv v najväčšej miere u študentov prírodných vied, matematiky a štatistiky. Na druhej strane, negatívny alebo veľmi negatívny vplyv pandémie už bol rovnomernejšie rozložený medzi jednotlivými oblasťami štúdia.

Najväčší pozitívny alebo veľmi pozitívny vplyv pandémie na trvanie štúdia možno zaregistrovať u študentov prírodných vied, matematiky a štatistiky, zatiaľ čo študenti oblasti zdravia a sociálneho zabezpečenia vykázali negatívny alebo veľmi negatívny vplyv pandémie na dĺžku trvania ich štúdia v najväčšej miere. Pandémia pozitívne alebo veľmi pozitívne ovplyvnila študijný prospech najmä respondentov študujúcich informačné a komunikačné technológie, zatiaľ čo najvýraznejší negatívny alebo veľmi negatívny vplyv mala na študentov inžinierstva, výroby a výstavby. Najviac motivovaní zvládať študijné povinnosti v dôsledku pandémie sa cítili študenti prírodných vied, matematiky a štatistiky, a najmenej motivovaní sa cítili študenti inžinierstva, výroby a výstavby. Najnegatívnejší vplyv na kvalitu výučby mala pandémia u študentov inžinierstva, výroba a výstavby, zatiaľ čo najnepriaznivejší vplyv na kontakty so spolužiakmi mala pandémia u respondentov študujúcich umenie a humanitné vedy. Študenti služieb vykázali v najväčšej miere pozitívny alebo veľmi pozitívny vplyv pandémie na ich profesijné schopnosti, zatiaľ čo študenti inžinierstva, výroby a výstavby cítili v najväčšej miere negatívny alebo veľmi negatívny vplyv pandémie na ich profesijné schopnosti. Respondenti študujúci informačné a komunikačné technológie pocítili najpozitívnejšie vplyv pandémie vo svojej platenej práci a najnegatívnejší vplyv pandémie cítili vo svojej platenej práci študenti spoločenských vied, žurnalistiky a informácií. Financovanie nákladov na život bolo najnegatívnejšie ovplyvnené u študentov poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva. Podrobnosti vplyvu pandémie Covid-19 na život externých študentov podľa oblasti vzdelávania zobrazujú grafy 91 - 100.

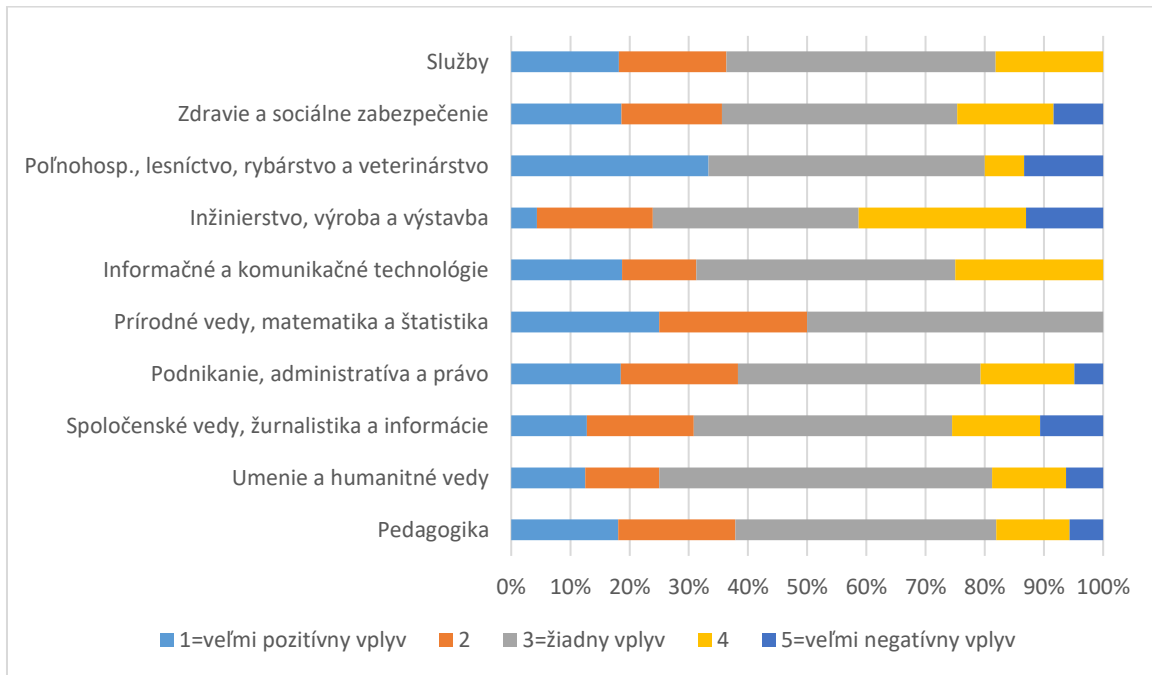
Graf 91 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl - trvanie štúdia

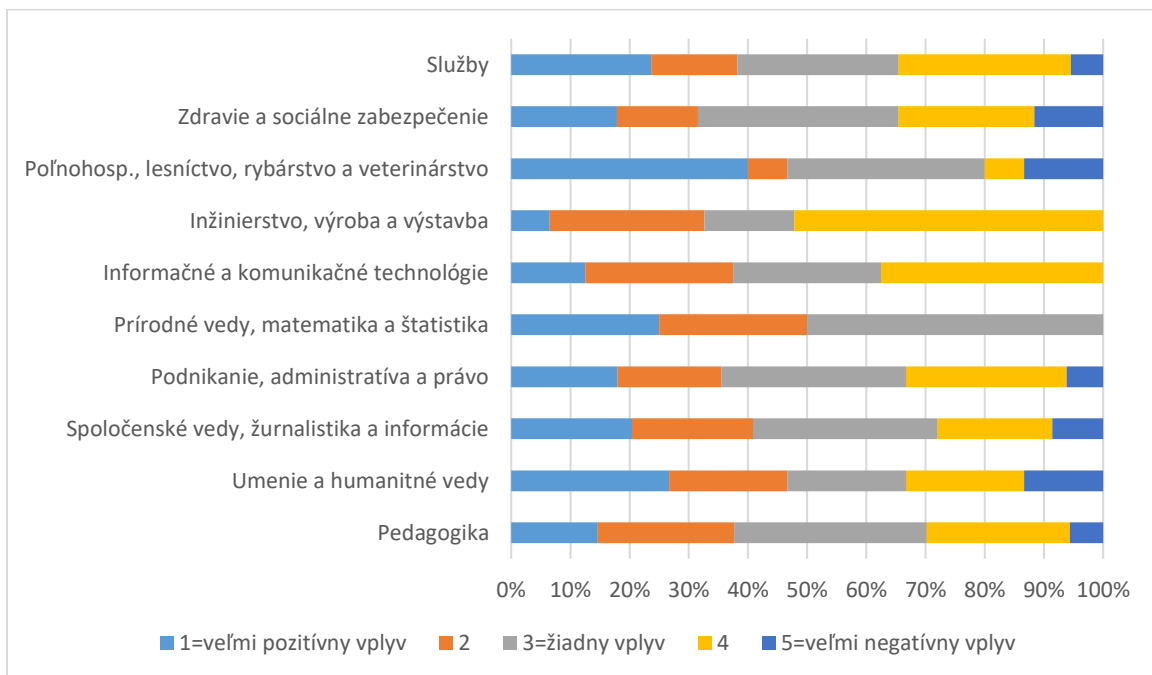
Graf 92 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – známky/študijný prospech

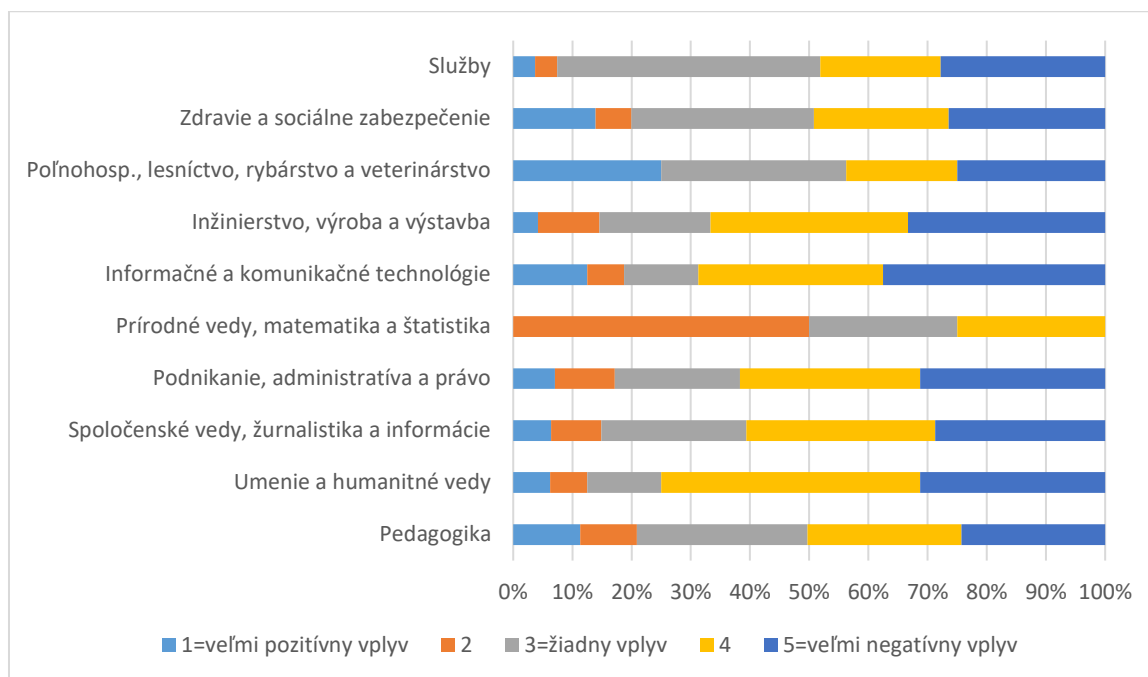
Graf 93 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – motivácia zvládať študijné povinnosti

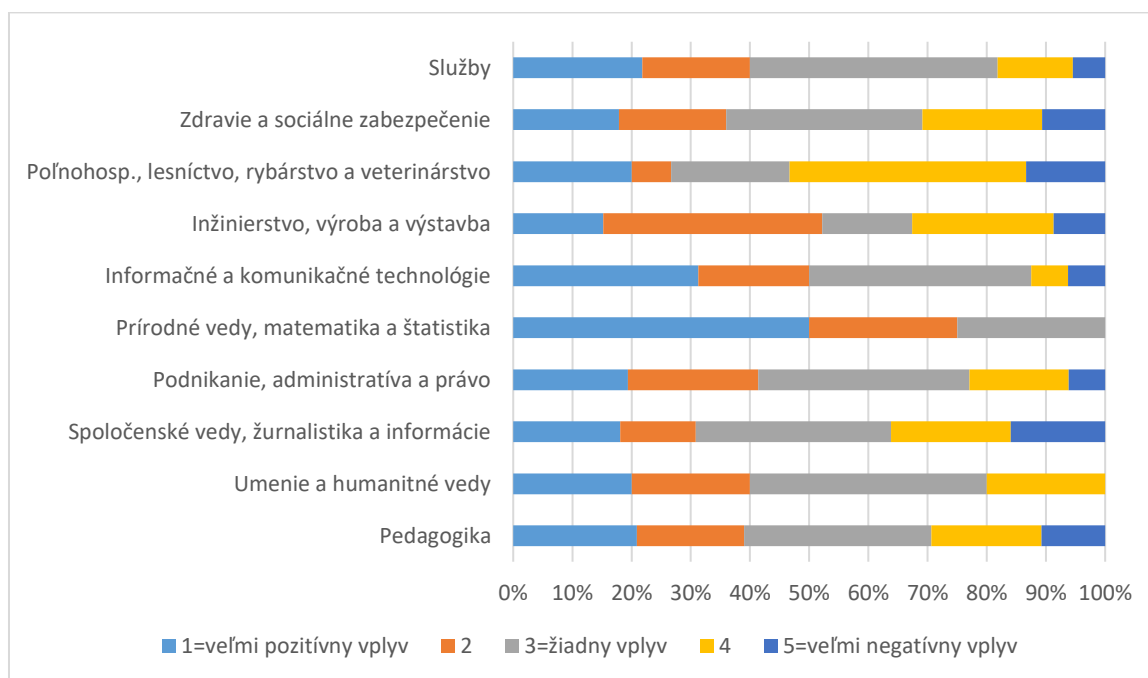
Graf 94 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl - kvalita výučby

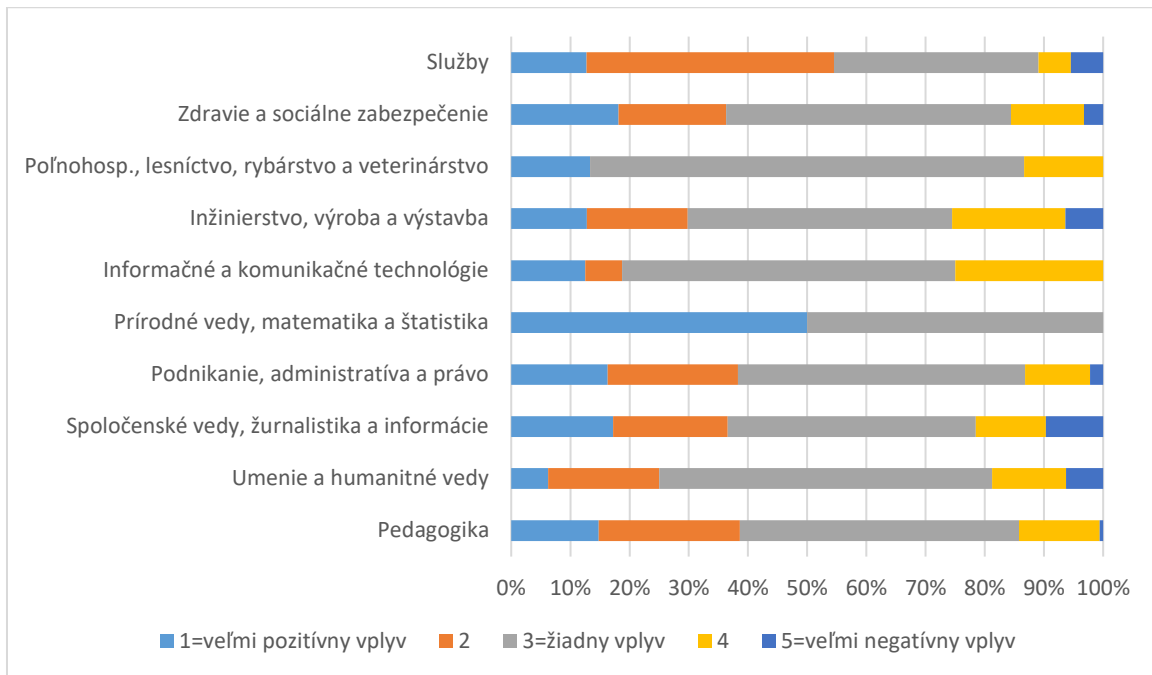
Graf 95 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – kontakty so spolužiakmi

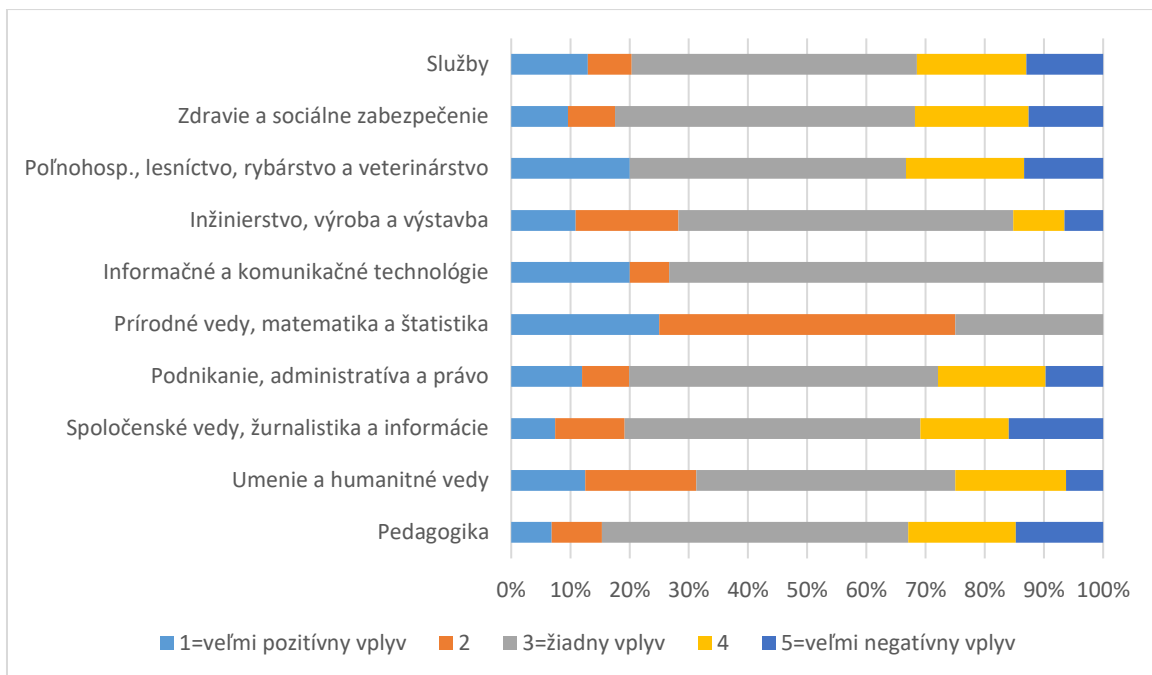
Graf 96 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl - rovnováha štúdia s inými povinnosťami

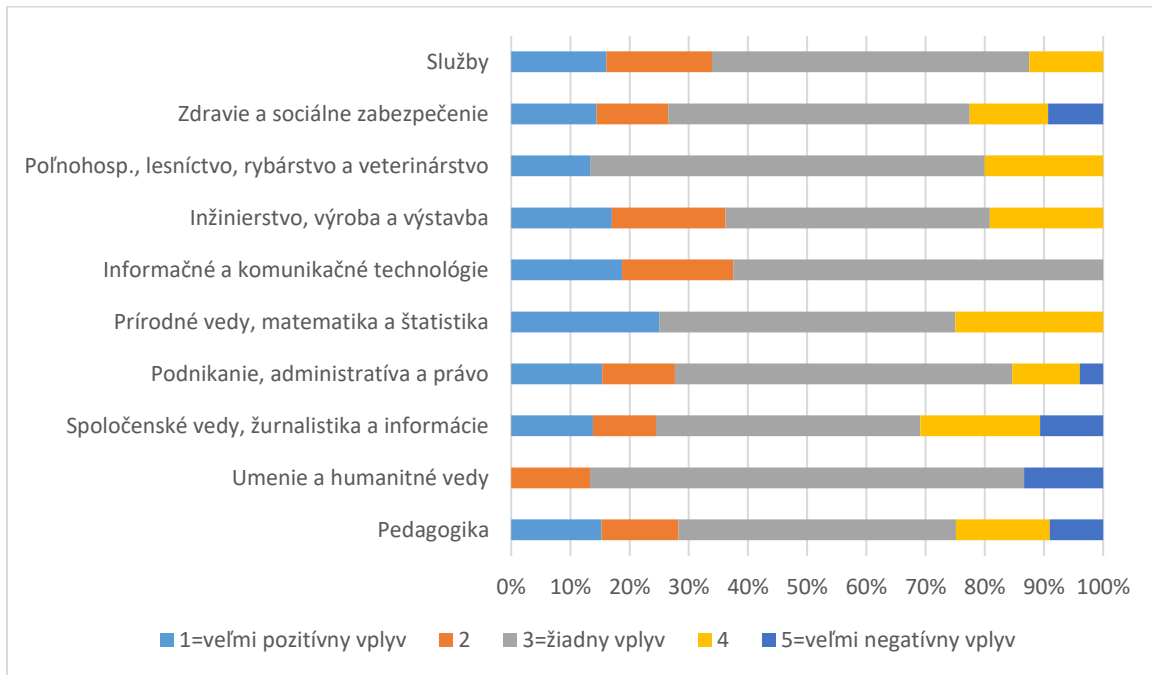
Graf 97 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – profesijné schopnosti

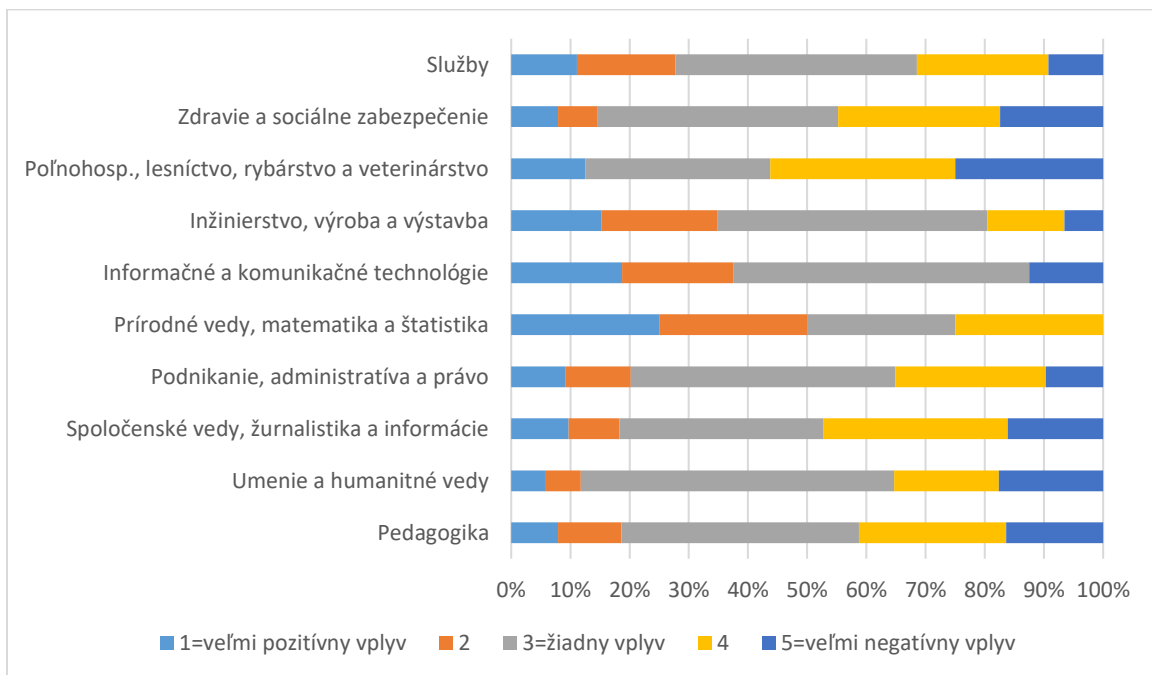
Graf 98 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – financovanie štúdia

Graf 99 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – situácia zamestnanosti/platenej práce

Graf 100 – Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl – financovanie nákladov na život

Očakávania pretrvávania vplyvov pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že viac ako polovica externých študentov vysokých škôl zastáva názor, že pretrvávajúce pandémie Covid-19 v budúcnosti nebude mať žiadny vplyv na ich ďalšie štúdium, vstup na trh práce alebo ich duševné zdravie.

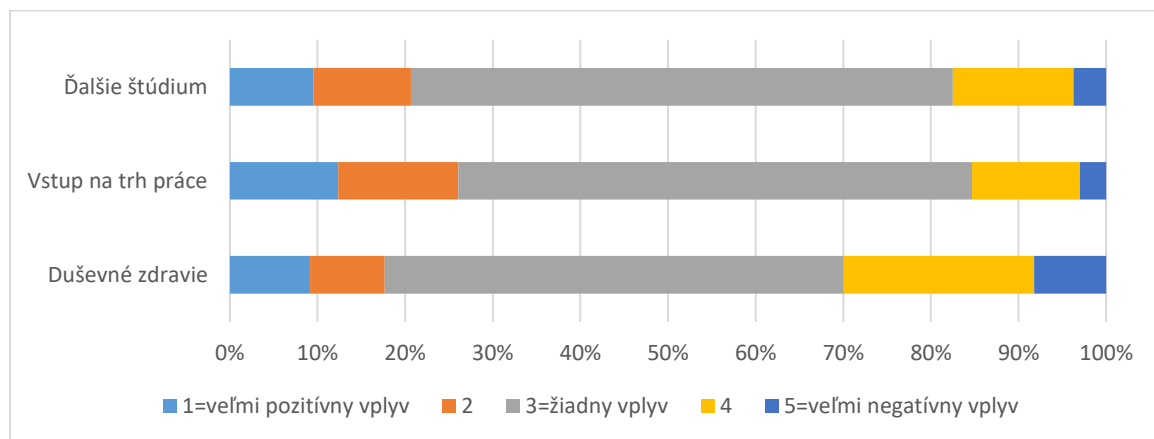
Až 61,83 % respondentov nepredpokladá vplyv pandémie na ich ďalšie štúdium, pričom 20,67 % predpokladá pozitívny alebo veľmi pozitívny vplyv pandémie v tejto oblasti. Na druhej strane, 17,49 % respondentov očakáva negatívny alebo veľmi negatívny vplyv na ich ďalšie štúdium.

Pokiaľ ide o vstup na trh práce, 58,63 % externých študentov VŠ neočakáva vplyv pandémie Covid-19 na ich možnosti vstupu na trh práce. Naopak, až 26,08 % uviedlo očakávaný pozitívny alebo veľmi pozitívny vplyv na ich vstup do práce; zatiaľ čo iba 15,29 % očakáva negatívny alebo veľmi negatívny vplyv na ich vstup na trh práce.

Hoci polovica (52,39 %) respondentov neočakáva vplyv pandémie na ich duševné zdravie, až 29,93 % očakáva negatívny alebo veľmi negatívny vplyv pandémie na ich duševné zdravie.

Bližšie informácie k očakávaniam vplyvov pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl sa nachádzajú v nasledovnom grafe.

Graf 101 – Očakávania pretrvávania vplyvov pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl

Z analýzy údajov možno konštatovať, že v očakávaniach pretrvávania vplyvov pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl podľa pohlavia, vekovej skupiny alebo stupňa štúdia nie sú výrazné rozdiely. Najväčší pozitívny vplyv pandémie na ďalšie štúdium a vstup na trh práce predpokladajú študenti oblasti služieb a oblasti informačných a komunikačných technológií, pričom najnegatívnejšie vnímajú študenti umenia a humanitných vied možný vplyv pandémie na vstup na trh práce.

Zhrnutie

Charakteristiky súboru externých študentov

- Výskumu EUROSTUDENT sa zúčastnilo 1 184 respondentov z radov externých študentov. Respondenti so slovenským občianstvom tvorili 97,22 % a respondenti s iným ako slovenským občianstvom tvorili 2,78 %; pričom 61,82 % respondentov boli ženy a 38,18 % boli muži. Priemerný vek respondentov je 35,21 roka.
- Vo vzorke je prítomný najvyšší podiel respondentov, ktorí majú 30 rokov a viac (60,64%). Analýza poukazuje na skutočnosť, že 67,40 % respondentov sú študentmi bakalárskych študijných programov a 32,60 % respondentov sú študentmi magisterských študijných programov. Najvyššie zastúpenie majú respondenti študujúci oblasť zdravia a sociálneho zabezpečenia (39,44 %).

Štruktúra a výška príjmov externých študentov vysokých škôl

- Hlavné zdroje príjmov externých študentov vysokých škôl predstavujú príjmy z platenej práce, ktoré tvoria až 73,04 %. Ostatné príjmy externých študentov VŠ predstavujú oveľa menšie percento a to: finančné prostriedky od partnera/partnerky (9,67 %), úspory z predošlých prác (6,31 %), finančné prostriedky od rodiny (3,36 %), iné úspory (3,18 %), iné príjmy z verejných zdrojov (1,94%). Iné súkromné príjmy, príjmy zo sociálneho štipendia alebo tehotenského, resp. z motivačného štipendia a prostriedky zo študentského grantu na Slovensku tvoria spolu iba 2,50 %.
- Celkový priemerný mesačný príjem predstavuje u externých študentov VŠ sumu 947,12 EUR za mesiac; pričom vyššie priemerné mesačné príjmy majú muži (1 125,85 €) ako ženy (853,32 €), študenti magisterských študijných programov (995,67 €) ako študenti bakalárskych programov (923,06 €), študenti študujúci v Bratislave (1 048,70 €) ako študenti študujúci v iných mestách (912,94 €), študenti nebývajúci počas semestra s rodičmi (991,41 €) ako študenti bývajúci počas semestra s rodičmi (801,45 €).

Štruktúra a výška výdavkov externých študentov vysokých škôl

- Celkové priemerné mesačné výdavky externých študentov predstavujú 1 292,73 €. Z tejto čiastky si respondenti sami hradia 82,22 % nákladov a iné osoby im prispievajú 17,78 %. Vyššie výdavky majú muži (1 245,80 €) ako ženy (1 202,74 €), študenti bakalárskych študijných programov (1 232,08 €) ako študenti magisterských študijných programov (1 196,44 €), študenti študujúci v Bratislave (1 468,347 €) ako študenti študujúci v iných mestách Slovenska (1 412,27 €) a študenti nebývajúci s rodičmi (1 272,61 €) ako študenti bývajúci počas semestra s rodičmi (950,08 €).
- Z celkových priemerných mesačných výdavkov externých študentov tvoria výdavky na živobytie 83,67 % a 16,33 % výdavky na štúdium.
- V súvislosti s výdavkami na živobytie majú respondenti najvyššie náklady na bývanie (35 %) a stravu (25 %). Ďalšie náklady na živobytie externých študentov VŠ tvoria náklady na dopravné (10 %), iné pravidelné náklady na život (8 %), náklady na spoločenské a voľnočasové aktivity (7

%), starostlivosť o deti (7 %), náklady na telekomunikačné služby (3 %), platenie dlhov (3 %) a náklady na zdravotnú starostlivosť (2 %).

- V prípade výdavkov na štúdium majú respondenti najvyššie náklady na školné (53 %), ďalej nasledujú iné náklady spojené so štúdiom (43 %) a iné výdavky na školu (4 %).

Vplyv pandémie Covid-19 na život externých študentov vysokých škôl

- Na základe zistených údajov možno konštatovať, že vplyv pandémie Covid-19 bol najnižší pri dĺžke trvania štúdia externých študentov vysokých škôl. Až 60,11 % externých študentov VŠ vykázalo, že pandémia nemala žiadny vplyv na trvanie ich štúdia. Obdobne, viac ako polovica (55,54 %) respondentov uviedla, že pandémia neovplyvnila ich študijný prospech; u 51,57 % respondentov neovplyvnila situáciu ich zamestnanosti/platenej práce a u 51,12 % externých študentov nemala vplyv na financovanie ich štúdia.
- Pozitívny vplyv pandémie Covid-19 možno zaznamenať v rovnováhe štúdia s inými povinnosťami, kde až 38,50 % externých študentov VŠ uviedlo, že pandémia mala pozitívny, alebo veľmi pozitívny vplyv na rovnováhu medzi ich štúdiom a inými povinnosťami. Taktiež až 37,35 % respondentov uviedlo, že pandémia pozitívne alebo veľmi pozitívne ovplyvnila ich profesijné schopnosti.
- Na druhej strane, pandémia veľmi negatívne ovplyvnila najmä kontakty medzi spolužiakmi. Viac ako polovica (54,20 %) externých študentov uviedla, že pandémia mala na ich kontakty so spolužiakmi negatívny alebo veľmi negatívny vplyv. Taktiež až 66,85 % respondentov vykázalo negatívny alebo veľmi negatívny vplyv pandémie na financovanie ich nákladov na život.
- Spokojnosť s množstvom času venovanému štúdiu a práci
- Väčšina externých študentov vyjadrila spokojnosť s využitím času na výučbu v škole a na platenú prácu (zhodne po 67 %). S vyšším vekom táto spokojnosť rástla. S množstvom času na domácu študijnú prípravu bola spokojná polovica opýtaných (50 %). Viac času by študenti najčastejšie potrebovali na domácu študijnú prípravu, vo vyššej miere ženy (44 %) ako muži (33 %). Študenti, ktorí sa platenej práci venovali s nižšou intenzitou, vo vyššom počte uvádzali, že by tejto činnosti potrebovali venovať viac času.
- Oproti minulému stavu²⁷ sa zvýšila spokojnosť s časom na študijnú prípravu doma (50 %; rok 2016: 45 %) a naopak, mierne sa znížila spokojnosť s využitím času na výučbu v škole (67 %; rok 2016: 70 %). Počet respondentov spokojných s časom na platenú prácu sa výraznejšie nezmenil (67 %; rok 2016: 65 %).
- Hodnotenie študijných výsledkov
- Prevládajúcou tendenciou medzi študentmi bola odpoveď, že ich študijné výkony sú podobné ako u väčšiny ich spolužiakov (48 %). O niečo menší počet sa domnieval, že ich výkon je nadpriemerný (41 %) a približne každý desiaty si myslel, že je podpriemerný v porovnaní s ostatnými študentmi.
- Rozdiely vo vnímaní študijných výsledkov súviseli s intenzitou, ktorou sa venovali štúdiu. Tí, ktorí sa svojmu štúdiu venovali so strednou alebo veľkou intenzitou, ohodnotili svoj študijný výkon pozitívnejšie ako tí, ktorí sa štúdiu venovali s nízkou intenzitou.
- Šance na trhu práce
- Externí študenti hodnotili svoje šance uplatniť sa na trhu práce na národnej úrovni (56 %) výrazne pozitívnejšie než na tej medzinárodnej úrovni (25 %).

²⁷ V porovnaní so zisťovaním EUROSTUDENT VI

- Na domácom trhu práce vnímali lepšie svoje šance starší študenti a tí, ktorí sa zaradili medzi nadpriemerných študentov z hľadiska študijných výsledkov. Posudzovanie vlastných šancí na trhu práce bolo ďalej ovplyvnené aj finančnou situáciou rodičov a spôsobom bývania. S lepšou finančnou situáciou rodičov sa zvyšoval podiel študentov, ktorí hodnotili svoje šance ako veľmi dobré. Pozitívnejšie hodnotenie uviedli aj tí, študenti, ktorí počas semestra nebývali s rodičmi.
- Posudzovanie vlastných šancí na medzinárodnej úrovni diferencovali deti, pričom študenti, ktorí nemali deti, ohodnotili svoje šance v súčte odpovedí častejšie ako veľmi dobré alebo dobré ako tí, ktorí naopak deti mali.
- V porovnaní so zisťovaním EUROSTUDENT VI. hodnotili študenti svoje šance na národnom trhu práce výrazne pozitívnejšie (rok 2016: 40 %). Na medzinárodnej úrovni sa zistili podobné výsledky ako v roku 2016 (22 %).
- Bývanie a dochádzanie do školy
- Študenti najčastejšie bývali s partnerom alebo partnerkou (64 %) a/alebo deťmi (40 %). S rastúcim vekom sa tento počet zvyšoval. U rodičov žili najmä mladší študenti do 24 rokov. Cesta do školy študentom trvala v priemere jednu hodinu.
- Medzinárodná mobilita
- Päťina externých študentov mala skúsenosť s aspoň jedným druhom študijných aktivít v zahraničí. Častejšie za študijnými zahraničnými aktivitami odchádzali študenti z verejných ako súkromných a štátnych vysokých škôl. Vo vyššej miere študenti, ktorí sa radili medzi najlepších z hľadiska študijných výsledkov, a ktorí sa štúdiu venovali s vysokou a nízkou intenzitou než so strednou intenzitou a platenej práci so strednou intenzitou ako s vysokou a nízkou.
- Najfrekvencovanejším druhom aktivít bol dočasný študijný pobyt (4 %). Oproti roku 2016 (2 %) došlo k nárastu počtu študentov, ktorí ho absolvovali. Z jednotlivých programov sa externí študenti zapojili najčastejšie do programu ERASMUS+. Z počtu študentov, ktorí dočasnú štúdiu ešte neabsolvovali, prejavilo záujem o dočasný študijný pobyt v zahraničí iba približne 5 % študentov.
- Medzi najvýznamnejšie prekážky pre zahraničný študijný pobyt patrili strata platenej práce, odlúčenie od partnera alebo partnerky a detí a ďalšie finančné náklady. Najmenej bránili študentom zdravotné obmedzenia.

Práca počas semestra

- Platenú prácu počas semestra mali častejšie muži, respondenti starší než 25 rokov, študenti 2. stupňa štúdia a opýtaní, ktorí študovali na súkromných a štátnych vysokých školách. Príležitostne pracovali vo vyššej miere ženy, respondenti vo veku od 22 do 24 rokov, študenti 1. stupňa štúdia a opýtaní, ktorí študovali na štátnych vysokých školách. Počas semestra neboli zamestnané ženy, najmladší respondenti, opýtaní študujúci v prvom stupni štúdia a študenti navštevujúci verejné vysoké školy.
- Viac ako 20 hodín týždenne prežili v práci muži, najstarší respondenti, študenti 2. stupňa vysokoškolského štúdia a opýtaní, ktorí mali deti. Od 1 do 20 hodín za týždeň pracovali vo vyššej miere ženy, najmladší opýtaní, študenti 1. stupňa štúdia a bezdetní vysokoškoláci. Počas semestra nechodili do práce častejšie ženy, študenti mladší než 21 rokov, respondenti študujúci v prvom stupni štúdia a opýtaní, ktorí mali deti.
- Externí študenti vysokých škôl označili za najsilnejší motív pre prácu pokrytie svojich životných nákladov, získanie financií na nákup vecí, ktoré by si inak nemohli dovoliť a zaplatenie štúdia. Nadobudnutiu pracovných skúseností pripisovali nižší význam spolu s finančnou podporou

svojich príbuzných. Z uvedeného je zrejmé, že pre oslovených externých študentov mala práca popri štúdiu význam v spojení so získaním finančných prostriedkov na živobytie, nákup drahších vecí a na zaplatenie štúdia, pričom získanie dôležitých pracovných skúseností považovali za omnoho menej dôležité.

- Prácu, ktoré viac súvisela s obsahom štúdia vykonávali častejšie muži, študenti v 2. stupni štúdia, opýtaní, ktorí študovali na štátnych vysokých školách, vysokoškoláci, ktorí sa osamostatnili a nežili spoločne so svojimi rodičmi a študenti odboru služieb a informačných a komunikačných technológií. Skutočnosť, že ich súčasné zamestnanie sa od obsahu študijného odboru veľmi líši, potvrdili vo vyššej miere ženy, študenti bakalárskeho stupňa štúdia, opýtaní navštevujúci verejné vysoké školy, vysokoškoláci, ktorí žili spolu so svojimi rodičmi a respondenti, ktorí sa v rámci štúdia venovali umeniu, humanitným vedám a poľnohospodárstvu, lesníctvu, rybárstvu a veterinárstvu.
- Štúdium pred zamestnaním vo svojom živote uprednostňovali najmladší opýtaní, respondenti, ktorí študovali na štátnych vysokých školách, vysokoškoláci, ktorí žili so svojimi rodičmi a bezdetní respondenti. Oproti tomu, najstarší vysokoškoláci, študenti súkromných škôl, opýtaní, ktorí už opustili svoju primárnu rodinu a respondenti, ktorí mali deti, preferovali v živote prácu pred štúdiom.
- Za posledných 12 mesiacov počas letných prázdnin častejšie pracovali muži, respondenti vo veku od 25 do 29 rokov, opýtaní, ktorí študovali na štátnych vysokých školách, študenti prírodných vied, matematiky, štatistiky a služieb a opýtaní, ktorí ešte nemali deti. V letnom období neboli zamestnané najmä ženy, najmladší respondenti, opýtaní študujúci pedagogiku, umenie a humanitné odbory, vysokoškoláci, ktorí mali deti a študenti navštevujúci verejné vysoké školy.

Finančná situácia

- *Rodičia* podporovali či už priamo hotovosťou, platením účtov alebo kupovaním potrebných vecí mužov, mladších respondentov, opýtaných, ktorí nemali deti a ktorí žili s nimi v pôvodnej rodine. *Partner (partnerka)* častejšie podporovali (priamou hotovosťou, platením účtov alebo kupovaním potrebných vecí) ženy, najstarších respondentov, opýtaných, ktorí už mali deti a žili s nimi v spoločnej domácnosti. Predpokladáme, že partner/partnerka týmto spôsobom materiálne zabezpečovali rodinu, ktorú spoločne s respondentom študujúcim externe na vysokej škole vytvorili.
- Lepšia finančná situácia bola zaznamenaná u mužov, respondentov z verejných vysokých škôl, opýtaných, ktorí žili sami, študentov informačných a komunikačných technológií, podnikania, administratívy, riadenia a práva, u opýtaných, ktorí sa v rámci štúdia venovali prírodným vedám, matematike a štatistike a respondentom vyrastajúcim v dobre situovaných rodinách. Veľké materiálne problémy museli riešiť vo vyššej miere ženy, študenti štátnych vysokých škôl, opýtaní, ktorí žili v spoločnej domácnosti s inými osobami, respondenti, ktorí sa v rámci štúdia zamerali na služby, poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo a vysokoškoláci, ktorí pochádzali z chudobných rodín.
- Neočakávané výdavky v sume 300,00 € by z vlastných zdrojov mohli zaplatiť muži, študenti 2. stupňa, opýtaní študujúci na verejných vysokých školách, respondenti, ktorí sa v rámci štúdia venovali informačným a komunikačným technológiám, inžinierstvu, strojárstvu, výrobe a výstavbe, bezdetní vysokoškoláci a študenti, ktorí nemali žiadne finančné problémy. Dostatočnú

finančnú rezervu si vo vyššej miere nevytvorili ženy, študenti 1. stupňa, respondenti navštevujúci súkromné vysoké školy, opýtaní, ktorí študovali pedagogiku, umenie a humanitné odbory, respondenti, ktorí mali deti a vysokoškoláci, ktorí mali veľké materiálne ťažkosti.

Diskriminácia a jej formy

- Obeťami diskriminácie boli častejšie ženy, študenti 1. stupňa vysokoškolského štúdia a respondenti, ktorí už nežili spoločne so svojimi rodičmi.
- Externí študenti vysokých škôl sa najčastejšie stretli s diskrimináciou vo vzťahu k veku, finančnej situácii, sexuálnej orientácii a k pohlaviu. Nižší počet opýtaných si vypočul urážlivé poznámky týkajúce sa ich národnosti, vzdelania rodičov, duševného zdravia, telesnej váhy, farby pleti, zdravotného znevýhodnenia a náboženstva.
- *Spolužiaci* sa im najčastejšie vysmievali pre národnosť a sexuálnu orientáciu, *pedagógovia* ich diskriminovali vo vzťahu k pohlaviu, veku a národnosti a zo strany *školského personálu* boli v najvyššej miere zaznamenané nevhodné poznámky k sexuálnej orientácii vysokoškolákov a k ich finančnej situácii.
- S rôznymi formami diskriminácie sa stretla asi pätina externých študentov vysokých škôl, pričom najčastejšie zažili rôzne vtipy a posmešky na ich adresu, boli považovaní za menej schopných a inteligentných, niektorí ľudia sa k nim správali nepriateľsky a neochotne a kládli im nevhodné a urážlivé otázky. Opýtaní sa v nižšej miere stretli s upozornením, že by mali konať, zmýšľať a vyzerať ako ostatní, počuli rôzne urážky alebo prezývky, videli upriamené pohľady a upozorňovanie na nich a zažili aj sexuálne obťažovanie. Respondenti v najnižšej miere uvádzali vyčleňovanie z kolektívu, zaobchádzanie ako keby z nich ostatní mali strach a fyzické násilie.
- Rôzne formy diskriminácie častejšie zažili ženy, najstarší opýtaní, respondenti z prvého stupňa štúdia a študenti verejných vysokých škôl.
- Viac než dve tretiny respondentov sa s týmto negatívnym javom stretli už *dávnejšie*, nie počas posledných 12 mesiacov. Štvrtina opýtaných zažila diskrimináciu *raz-dva krát za posledný rok* a 8,2 % vysokoškolákov bolo za dané obdobie *urážaných a ponižovaných často*.
- U respondentov, ktorí boli diskriminovaní často alebo v predchádzajúcom období, dominovali vtipy a posmešky, zatiaľ čo u opýtaných, ktorí sa s týmto nebezpečným javom stretli *raz-dva krát za posledný rok*, prevládalo nepriateľské správanie a neochota.

Odporúčania pre prax

- Výsledky výskumu ukázali, že časť externých študentov vysokých škôl podceňuje význam pracovných skúseností a počas štúdia sa venujú práci, ktorá nie je odborná, ale je pre nich finančne výhodnejšia. Je potrebné im vysvetliť význam získavania odborných pracovných skúseností, ktoré im neskôr pomôžu získať dostatok finančných prostriedkov na ich živobytie.
- Venovať pozornosť finančnej gramotnosti študentov už v základných a stredných školách, aby si v neskoršom veku dokázali zadeliť financie podľa potreby a zabezpečiť dostatočnú finančnú rezervu.
- V rámci každej vysokej školy by malo jej vedenie dať jednoznačne najavo (napr. aj formou násteniek, informačných tabúľ, letákov a pod.) študentom, pedagógom a inému školskému personálu, že nebude tolerovať žiadne formy diskriminácie.

Sociálno-ekonomické podmienky života študentov externej formy na slovenských vysokých školách
Záverečná správa z výskumu EUROSTUDENT VIII (2021 – 2023)

Vypracovali: Mgr. František Blanár
 Mgr. Mária Janková
 Mgr. Dávid Pelošjan
 PhDr. Mariana Pétiová, PhD.
 Ing. Dáša Staneková

Centrum vedecko-technických informácií SR
Odbor metodiky a tvorby informácií školstva
Oddelenie vysokého školstva
Staré grunty 52
842 44 Bratislava 4
www.cvtisr.sk

Rok vydania 2024